

aile

DİYANET AYLIK DERGİ'SİNİN ÜCRETSİZ EKİDİR | MAYIS 2017

ASIM GÜLTEKİN İLE SÖYLEŞİ

Dergicilik fikir,
ilim, sanat
hayatımızda
kabiliyetlerin
keşfedilmesi, bu
kabiliyetlerin
önünün
açılması için
önemli bir
imkân.

ÇOCUKLARDA DİKKAT EKSİKLİĞİ

SANAL DÜNYA VE
DEĞİŞEN AİLE İÇİ
İLİŞKİLER

İLK ÖĞRETMENİME... ANNEME...

ÇOK UZAKLARDA,
AMA ÇOK YAKIN:
KAZAKİSTAN

ANTEP'TE BİR
İYİLİK HİKÂYESİ

Aileyi Besleyen Temel Değerler

SADAKAT | ADALET | İHSAN | İFFET

"Kendileri ile huzur bulasınız diye sizin için
türünüzden eşler yaratması ve aranızda bir sevgi
ve merhamet var etmesi de onun (varlığının
ve kudretinin) delillerindendir. Şüphesiz bunda
düşünen bir toplum için elbette ibretler vardır."

Rum 30/21.

“Allah'ım, Senden rahmetini icap ettiren
şeyleri, mağfiretini gerektiren şeyleri, bütün
günahlardan esen kalmayı, bütün iyilikleri
ganimet olarak kazanmayı, cennete nail olmayı
ve cehennemden kurtulmayı isterim.”

Tirmizi, Ebus Salât,348.

Ne zaman anarsam seni
Kararım kalmaz Allah'ım
Senden gayri gözüm yaşın
Kimseler silmez Allah'ım

Sensin ismi baki olan
Sensin dillerde okunan
Senin aşkına dokunan
Kendini bilmez Allah'ım

Sen yarattın cism ü canı
Sensin düzen bu cihanı
Mülk senindir kerem kâni
Kimsenin olmaz Allah'ım

Okunur dilde destanın
Açılır bağ u bostanın
Sen baktığın gülistanın
Gülleri solmaz Allah'ım

Aşkın bahrine dalmayan
Canını feda kılmayan
Senin cemalin görmeyen
Meydana gelmez Allah'ım

Âşık Yunus seni ister
Lûtf eyle cemalin göster
Cemalin gören âşıklar
Ebedi ölmez Allah'ım

YUNUS EMRE



Aileyi Besleyen Temel Değerler: Sadakat, Adalet, İhsan ve İffet

Y

üce Rabbimiz, Kerim Kitabında eşlerin yuva kurarken nikâh akdinde birbirlerine verdikleri söze "misak" adını vermiştir. Bu misak öylesine önemli ki ayette "ağır bir sözleşme" olarak nitelendirilmiştir. Nikâh, sadece iki bedeni bir araya getiren şekilsel bir ritüelden ibaret değildir. Zira nikâh, eşlerin Yüce Allah'ın adını şahit tutarak bir ömrü birlikte paylaşmak üzere verdikleri bir sözdür. Nikâhta eşlerin birbirlerine verdikleri söz üzerine kurulan aile yuvasının temeli, hiç şüphesiz sadakate dayanır. Aile olmak, iyi günde de kötü günde de, varlık ve yoklukta da eşlerin birbirlerine sadık kalmalarını gerektirir. Üzülererek belirtmeliyiz ki aile kurumu son zamanlarda eşi görülmemiş bir tahribatla karşı karşıya bulunmaktadır. Bugün, sadakat ve muhabbetle cennete dönüştürülmesi gereken nice aileler, sorumsuzca, bilinçsizce adeta bir azap ortamına dönüşebilmektedir. Mutlu bir şekilde kurulan yuvalar, zaman içinde eşlerin vebali çok ağır olan sözlerine riayet etme erdemini yitirdikleri için kısa sürede dağılmaktadır. Ahitler verilerek, yeminler edilerek kurulan nice aileler, sadakatsizlik, sevgisizlik, merhametsizlik nedeniyle hiç de arzu etmediğimiz sonuçlarla karşılaşabilmektedir. Bu ayki dergimizde toplumda giderek büyüyen bu probleme bir nebze de olsa çözüm aramak için bir pencere açmak istedik. Dr. Hatice Kübra Görmez kaleme aldığı "Aileyi Besleyen Temel Değerler: Sadakat, Adalet, İhsan ve İffet" başlıklı yazısında; sahih ve sağlıklı bir aile kurumunun hangi değerler üzerine inşa edilmesi gerektiğini, bunların yitirilmesi durumunda toplum olarak hangi problemlerle yüzleşeceğimizi anlattı.

Uzman Psikolog Dr. Zafer Akıncı "Çocuklarda Dikkat Eksikliği" başlıklı makalesinde minik yavrularımızın gelişim evrelerinde karşılaşabileceği dikkat probleminin nasıl bertaraf edileceğini el alırken "Sanal Dünya ve Değişen Aile İçi İlişkiler" yazısını bizler için hazırlayan Aile Terapisti Doç. Dr. Senem Eren modern çağın büyük teknolojik gelişmeleri karşısında aile ilişkilerinin zedelenmesi için azami dikkati sarf etmemiz gerekliliği üzerinde duruyor.

Betül Şatır, Antepli Ayşe Teyzenin kalbimizin en derin noktasına temas edecek dokunaklı hikâyesi ile bu dünyada yalnız ve ancak iyiliğin her kapıyı açabileceğini, insanlığın içinde boğulmaya yüz tuttuğu her problemi iyilik sayesinde kolayca aşabileceğini bir kez daha belleklerimizde kazıyor.

"İlk öğretmenime... Anneme..." yazısı ile Fahri Döngelli adeta her birimizin gönlünden geçenleri kaleme aktarıyor ve bizi dünyaya bin bir zahmetle getiren biricik annelerimizin ne denli büyük bir kıymete sahip olduklarını bir kere daha dile getiriyor. Hatice Meraklı ise "Ailede Değişen Roller" makalesinde toplumun en temel yapı birimi olan ailelerde her bireyin her türlü sorumluluğu alabilmesi üzerinde duruyor.

Misafirimiz Var köşemizde bu ay Kazakistan'dan Akniyet kardeşimizi ağırladık. Kendinden hareketle ülkesini ve ülkemizi anlatan kardeşimiz aslında her birimizin aynı olduğunu bize bir kere daha hatırlattı. Bu ayki söyleşimizi Türkiye Dergiler Birliği başkanı Asım Gültekin ile gerçekleştirdik.

Her zaman olduğu gibi yine dergimizin sabit köşeleri olan Kısa Kısa, Geçmiş Zamanın İzinde, Yuvarlak Köşe ve Sahabe Hayatları sayfalarımızla ve bize ayrılan bu sayfada ismini zikredemediğimiz pek çok yazımızın bilgi hazinelerinize yepyeni ve taptaze bilgiler ekleyeceğinizi ümit ediyoruz.

Gelecek sayımızda buluşmak dileğiyle sizleri dergimizle baş başa bırakırken her gününüzün huzurlu ve bereketli geçmesini Cenab-ı Mevla'dan niyaz ediyoruz...

Dr. Faruk Gökçü

İÇİNDEKİLER

34 TÜRDEB BAŞKANI ASIM GÜLTEKİN İLE DERGİCİLİK ÜZERİNE...

Muhammed Kâmil Yaykan

Dergicilik fikir, ilim, sanat hayatımızda kabiliyetlerin keşfedilmesi, bu kabiliyetlerin önünün açılması için önemli bir imkân. Türkiye’de ve dünyada çok farklı alanlarda dergicilik yapılıyor. Edebiyat dergileri, fikir dergileri, akademik dergiler, çocuk dergileri vb...



10 KISA KISA
Sümeyye Akyüz

58 SERBEST KÜRSÜ
Merve Ünallı

60 KIRKAMBAR
Murat Öztürk

61 SİZDEN GELENLER

62 BULMACA
M. Kâmil Yaykan

64 FOTOĞRAFIN ANLATTIKLARI

04



PENCERE Dr. Hatice Kübra Görmez

AİLEYİ BESLEYEN TEMEL DEĞERLER: SADAKAT, ADALET, İHSAN VE İFFET

Bir hadis-i şerifte "Bütün insanlar daima ve sürekli olarak Allah’a muhtaçtır." buyrulmaktadır. İşte bu bağlamda aileyi ayakta tutacak ve ailenin muhtaç olduğu güven ve saadeti sağlayacak dört büyük değer vardır ki bu değerler sadakat, adalet, ihsan ve iffettir.



12 ÇOCUKLARDA DİKKAT EKSİKLİĞİ

Dr. Zafer Akıncı

16 SANAL DÜNYA VE DEĞİŞEN AİLE İÇİ İLİŞKİLER

Doç. Dr. Senem Eren

22 İLK ÖĞRETMENİME... ANNEME...

Fahri Döngelli



24 AİLEDE DEĞİŞEN ROLLER

Hatice Meraklı

18 ANTEP’TE BİR İYİLİK HİKÂYESİ

Betül Şatır

28 BADE YAYLALARININ SÜT KOKULU ANNESİ: HZ. HALİME

Handan Erdoğan



- 40 CİHAN PADİŞAHLARINA
YÖN VEREN EŞSİZ BİR
MANEVİYAT SULTANI:
AZİZ MAHMUT HÜDAİ**
Seher Meriç

- 32 SÜLEYMAN ALEYHİSSELAM'IN
AZMİNE HAYRAN KALDIĞI
KARINCA**
İbrahim Ethem Özer



- 38 BAHAR VE RENKLER**
Sema Ceyhan Ayvaz

- 46 ÇOK UZAKLARDA,
AMA ÇOK YAKIN:
KAZAKİSTAN**
Saliha Dilmaç



- 52 İMPLANT (SUNİ DİŞ KÖKÜ)**
Dt. Tefvik Murat Karaer

- 56 NURETTİN TOPÇU:
KIYMETLİ GENÇLİK**



- 50 SON OLSUN**
Hasan Karaca

Size de oluyor mu? Bir kitap kötüyse, yani gerçekten kötüyse içtiğiniz çayın tadı da kötüleşiyor. Tamamen psikolojik olabilir. Fakat belki de çay sandığımız kadar zevksiz değildir.

- 44 YOKSULLARIN SIĞINAĞI
ÜMMÜ'L-MESÂKİN:
ZEYNEB BİNT HUZEYME**

Yrd. Doç. Dr. Ayşe Esra Şahyar



- 54 KUŞ EVLERİ**
Bekir Erdem

Kuş evleri de, diğer birçok mimari eserimizde olduğu gibi, milletimizin sanat zevkini, inceliğini, merhametini ve engin duygularını yansıtıyor.

- 57 HEPİMİZİN HİKÂYESİ
MUSTAFA KUTLU**
Mustafa Toprak

aile

Diyanet İşleri Başkanı Adına
Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni
DR. YÜKSEL SALMAN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
DR. FARUK GÖRGÜLÜ

Mali İşler ve Dağıtım Sorumlusu
MUSTAFA BAYRAKTAR

Yayın Koordinatörleri
**DR. FATMA BAYRAKTAR KARAHAN
SÜMEYYE AKYÜZ**

Tashih
MUSTAFA BEKTAŞOĞLU

Arşiv
ALİ DURAN DEMİRCİOĞLU

Grafik-Tasarım
EVEN Medya

www.evenmedya.com
iletisim@evenmedya.com

Baskı

İleri Haber Ajansı Tanıtım İletişim
Matbaacılık Yayıncılık ve Teknik
Hizmetleri A.Ş.
Tel: 0212 454 32 90

Abone İşleri

Tel : 0312 295 71 96-97
Faks: 0312 285 18 54
e-mail: dosim@diyanet.gov.tr

İletişim

Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü Üni-
versiteler Mah. Dumlupınar Blv.
No: 147/A 06800, Çankaya/Ankara

Tel: 0.312 295 8661- 62

Faks: 0.312 295 61 92

ailedergisi@diyanet.gov.tr

Diyanet Aile Dergisi, Diyanet İşleri Başkanlığı yayın organıdır. Dergide yayımlanan yazı, konu, fotoğraf ve diğer görsellerin her hakkı saklıdır. İzinsiz, kaynak gösterilmeden her türlü ortamda alıntı yapılamaz.

「PENCERE」

Aileyi Besleyen Temel Değerler

SADAKAT | ADALET | İHSAN | İFFET

DR. HATİCE KÜBRA GÖRMEZ



Aile kavramının etimolojik manası, üzerinde durduğumuz kavram-

ların önemini ortaya koymaya yetecek bir etki alanına sahiptir. Aile sürekli ihtiyaç duyan demektir. Ancak burada sadece maddi anlamda bir muhtaçlık söz konusu değildir. Bu ihtiyaç ailenin üzerine bina edildiği yüksek değerlere olan ihtiyaçtır. Tıpkı Kur'an-ı Kerim'de Duha suresi 6. ayette geçen "Seni ihtiyaç içinde bulup da zenginleştirmedim mi?" zenginliğin maddi bir anlam ifade etmediği gibi ailedeki muhtaçlık da aynı bağlamda değerlendirilmelidir. Kaldı ki birçok müfessir bu zenginliği Hz. Peygamber'in Hz. Hatice ile evliliği olarak yorumlamış ve hane-i saadetin ilk inşası ile ilişkilendirmişlerdir. Bir hadis-i şerifte ise "Bütün insanlar daîma ve sürekli olarak Allah'a muhtaçtır." buyrulmaktadır. İşte bu bağlamda aileyi ayakta tutacak ve ailenin muhtaç olduğu güven ve saadeti sağlayacak dört büyük değer vardır ki bu değerler sadakat, adalet, ihsan ve iffettir.

SADAKAT AİLENİN EN ÖNEMLİ YAPI TAŞLARINDIR

Sadakat sadece Allah ve Rasulü'ne karşı bir bağlılık olmayıp sorumluluk ve aidiyet duyulan her alanda ve herkeşe karşı gösterilmesi gereken bir erdem, bir fazilettir. Bu bağlamda kişinin hayat boyu kendisine karşı hak ve hukukunun olduğu ve sorumluluklar üstlendiği, en özel anlarını paylaştığı eşi özel olarak zikredilmelidir. Zira eşler arası ilişkilerin uzun soluklu olabil-

mesi ve aile ocağının ayakta kalabilmesinin en önemli yapı taşlarından birisi sadakattir.

Sadakat, nikâh müessesesinin üzerine bina edildiği sözleşmenin temelidir. Nikâh ve evlilik başlı başına bir evlilik sözleşmesidir. Nikâhtaki "icab ve kabul" sadakati gerektirir. Dolayısıyla nikâhta aslanan eşlerin birbirine sadakatidir.

Nikâh ise hem ahiddir, hem akiddir, hem de misaktır. Ahid olması itibarıyla ahlaki bir sadakat sözleşmesidir. Akid olması hasebiyle eşler arasındaki sadakati hukuki ilkelere bağlayan bir anlaşmadır. Misak olması yönünden ise her iki sadakat sözleşmesini, yani ahlaki ve hukuki anlamda sadakat sözleşmesini dini, ruhi, kalbi ve manevi bir temele oturtmaktadır. Çünkü nikâhla eşler sadece birbirlerine söz vermez ve yalnızca bir antlaşma imzalamış olmazlar. Aynı zamanda meleklerin şehadetinde Yüce Allah'a da söz vermiş olurlar. Rabbimiz Nisa suresi 21. ayette bu konuda şöyle buyurmaktadır: "Birbirinizle beraber olduğunuz hâlde, üstelik onlar sizden sapasağlam bir söz de almışken onu geri mi alacaksınız?" Ayette de görüldüğü gibi nikâh akdi veya ahdi sıradan bir antlaşma olmayıp, şartları ve sorumluluğu ağır bir misaktır. Kuran-ı Kerim'de "misak" kavramı birçok ayette geçerken, "sorumluluğu ağır bir antlaşma" şeklinde sadece üç ayette yer almaktadır. Ahzâb suresi 7. ayette Yüce Allah'ın peygamberlerinden aldığı sadakat sözü, Nisa suresi 154. ayette İsrailoğullarından haddi aşmamalarına dair

Bir hadis-i şerifte "Bütün insanlar daîma ve sürekli olarak Allah'a muhtaçtır." buyrulmaktadır. İşte bu bağlamda aileyi ayakta tutacak ve ailenin muhtaç olduğu güven ve saadeti sağlayacak dört büyük değer vardır ki bu değerler sadakat, adalet, ihsan ve iffettir.



Fotoğraf: Şaban Kama

aldığı misak ve Nisa suresi 21. ayette nikâh akdine atfen "ağır sorumluluk taşıyan bir söz" olarak zikredilmektedir.

Sadakat sadece sözde durmak demek değildir. Sıdkın, yani doğruluğun aynı zamanda davranışa dönüşmesidir ki Sevgili Peygamberimiz buna "sadaka" demiştir. Allah Rasulü'ne göre sadaka; kişinin hem Allah'a hem kendisine hem de insanlara sadakatini gösteren her türlü söz ve davranıştır. Hatta "Kişinin eşinin ağzına verdiği her lokma sadakadır." ve "Kişinin eşinin yüzüne tebessümle bakması sadakadır, eşine sadakatini göstergesidir." hadis-i şerifleri de bu bağlamda değerlendirilmeli ve anlaşılmalıdır. Zira eşlerin aile içinde birbirlerine yaptıkları her iyilik, her güzellik sadakatin birer göstergesi olarak Allah nezdinde de değer bula-

Ailede temel değerler yani sadakat, adalet, ihsan ve iffet sağlıklı bir şekilde yerleştiği zaman ise eşler birbirinin elbisesi olup, birbiriyle hayat bulur.

caktır. Bu hususu şu cümle ile bağlamak mümkündür: Nikâhın ahid boyutu aile içi sadakati zorunlu kılmaktadır. Fitrî bir ihtiyaç olan güven duygusu, insanî ilişkilerin sağlıklı bir düzlemde ilerleyebilmesinin olmazsa olmaz koşuludur. Güvenin olmadığı yerde şüphe vardır, şüphenin olduğu yerde ise samimiyetten, birlik ve beraberlikten bahsedilemez.

ADALET SADAKATİ BESLER

Adalet, nikâhın akid boyutunun zorunlu bir neticesidir. Nikâh akdi evlenen tarafların hem birbirlerine karşı hem diğer aile bireylerine ve topluma karşı vazifelerini ve sorumluluklarını, özellikle de Yüce Allah'a karşı sorumluluklarını belirleyen bir akiddir. Sorumluluklar yerine getirilmediği ve ilişkilerde adalet olmadığı zaman akdin gerekleri yeri-

ne getirilmemiş olur. Hiçbir makam, mevki, yoğun mesai aile bireylerinin eş ve ebeveyn olarak sorumluluklarını ihlal veya ihmal etmek için yeterli bir mazeret olmasa gerektir. Sorumluluklarının bilincinde olmayan eşler adaletin dışına çıkar ve birbirlerine zulmederler. Bununla da kalmayıp hem kendi nefislerine zulmetmiş hem de çocuklarının hukukunu ihlal etmiş olurlar.

Burada Hz. Âdem ve Hz. Havva'nın duasını hatırlamak gerekir. Kurulan bu ilk insanlık ailesi, Allah'a verdikleri sözün dışına çıkınca kendilerine zulmetmişler ve hemen akabinde pişman olarak af dilemişlerdi: "Dediler ki: "Ey Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz, bize acımazsan mutlaka ziyan edenlerden oluruz!" (A'râf, 7/23.)

İHSAN, ADALETİN DE FEVKİNDE BİR DEĞERDİR

Önemli bir diğer değer ve erdem olan ihsan ise sadece Allah'ın huzurunda ve ibadetlerde değil aynı zamanda insan ilişkilerinde ve canlı cansız bütün varlıklar karşısında geçerlidir. İnsanların kendi aralarında yaptıkları davranışların ihsan boyutuna ulaşması için karşılık beklenmeden sırf Allah rızası için yapılması gerekir. Bu şekilde davranan insanlara "muhsin" adı verilir. Yaptıkları güzel işlere ve davranışlara ise "hasene" denilir. Nitekim Nahl suresi 90. ayette adalet ve ihsan ilkelerinin uygulanması emredilmektedir: "Şüphesiz Allah, adaleti, iyilik yapmayı, yakınlarla yardım etmeyi emreder; hayâsızlığı, fenalık ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor."

Allah'a ve diğer insanlara karşı sorumlulukları bulunan insanlar için her iki özellik de önem arz etmektedir. Adalet, borcunu vermek, alacağını istemektir; görevini yerine getirmek ve hakkını almaktır. İhsan ise borcundan daha fazlasını vermek, alacağından daha azına razı olmaktır. Buna göre adalet; hakkaniyet ve eşitlik ilkeleri ile hareket etmek anlamına gelirken, ihsan; gerektiği zaman haklarından feragat etmek, verilen görevlerin daha ötesini yapmak olarak anlaşılmaktadır.

Aile ilişkilerinde ise ihsan adaletin de fevkinde bir değerdir. Zira adaletin her zaman ailenin sadakatini sürdüren bir değer olmadığı zamanlar da vardır. Aslında adalet ailede



kimi zaman son çözümdür. Bu konuyu örneklerle daha anlaşılır hale getirmek mümkündür: Mesela anne ve babanın istemese de evlatlarına kızıp seslerini yükselttiği zamanlar olabilir. Ancak adaletin gereği evladın da anne ve babaya misliyle karşılık vermesi düşünülemez hatta "öf" dahi deme hakları yoktur. Burada aslolan ebeveyne ihsan ile muamelede bulunmaktır.

Her ne kadar bizim örfümüzde uygulaması sık görülme de bazı fıkıh kitaplarında bir annenin çocuğunu emzirme mecburîyetinin olmadığı yazılıdır. Bu yazılanlara göre anne çocuğunu emzirmek istemezse baba, anneyi buna zorlayamaz ve bu konuda zor kullanamaz. Ancak annenin yavrusunu ona

Aile ilişkilerinde ihsan adaletin de fevkinde bir değerdir. Zira adaletin her zaman ailenin sadakatini sürdüren bir değer olmadığı zamanlar da vardır. Aslında adalet ailede kimi zaman son çözümdür.

olan şefkati ve sevgisi sebebiyle emzirmesi ailesine ve özelde çocuğuna ihsandır.

Ayrıca evliliğin devamında iyilik istendiği gibi, boşanma durumunda da iyilik ve ihsan ile davranılması istenmektedir. Bakara suresi 231. ayette şöyle buyrulmaktadır: "Kadınları boşadığınız ve onlar da bekleme sürelerini bitirdikleri zaman ya onları iyilikle tutun yahut iyilikle bırakın."

Bu şekilde adaletin temininden sonra güzel davranışların devam ettirilmesi, aileler arasındaki husumetin sona ermesi gerek boşanma esnasında, gerekse sonrasında boşanan çiftlerin birbirlerine karşı, İslam ahlakına yakışır bir güzellikte davranışlar sergilemelerini sağlayacaktır.

Adalet ve ihsan ilişkisi bağlamında şu hadis-i şerif de oldukça anlamlıdır: "Allah Rasulü; 'Sıradan, zayıf karakterli insanlar olmayınız.' buyurduğunda; 'Nasıl olursak sıradan insan oluruz?' diyen ashabına şöyle demiştir: 'Herkes iyilik yaparsa biz de iyilik yaparız, herkes haksızlık yaparsa bizde haksızlık ederiz dersiniz sıradan insanlar olursunuz. Aksine insanlar size iyilik yaparsa iyilik yapmayı, onlar kötülük yaparsa dahi kötülük/ haksızlık yapmamayı alışkanlık hâline getirin.'" (Tirmizi, Birr, 63.)

Yüce Rabbimiz ise Fussilet suresi 34. ayette şöyle buyurmaktadır: "İyilikle kötülük bir değildir. Siz kötülüğü en güzel iyilik ile def etmeye çalışınız, kötülüğü iyilikle ortadan kaldırınız. Böyle yaptığınız takdirde en azılı düşmanlıkları en

sıcak dostluklara, en şefkatli, en merhametli dostluklara dönüştürmüş olursunuz."

HAYÂ HAYATTIR

Ailede sadakatin, adaletin ve de ihsanın geçerliliğini sağlayacak bir ahlaki ilke vardır ki o da iffet ve hayâdır. Hayâ hayattır. Hayâsızlık hayatsızlıktır, yani ölümdür. İffet ve hayâ hayatın olduğu gibi ailenin de varlık sebeplerinden biridir. Hayâ ailenin de hayatıdır. Yokluğu ailenin de yıkımı demektir.

İffet ve hayâ sadece kadın için değil, her iki eş için, daha doğrusu insan için geçerli olan bir kavramdır. İffet ve hayâyı sıradan bir utanma duygusu olarak tarif etmek eksik bir tanım olur. Enes b. Mâlik'ten rivayet edildiğine göre, Rasulullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Arsızlık nerede ve kimde olursa olsun çirkinleştirir; hayâ ise nerede ve kimde olursa olsun zarifleştirir." (Tirmizî, Birr, 47.)

Aile için hayâ hem eşlerin kendilerini kötülüklerden koruması hem de birbirlerini hayâsızlıktan kurtarması bağlamında oldukça hayati bir kavramdır. Ailedeki hayâ aynı zamanda nikâhtaki sadakati besleyen ve diri tutan önemli bir unsurdur.

Aslında hayâ duygusu öncelikle Allah ile kul arasında, sonra insan ile insan arasındadır. İbn Mes'ud (r.a.) anlatıyor: "Hz. Peygamber bir gün; 'Allah'tan hakkıyla hayâ edin!' buyurdular. Biz: 'Ey Allah'ın Rasülü, elhamdülillah, biz Allah'tan hayâ ediyoruz.' dedik. Ancak O, şu açıklama-



yı yaptı: 'Söylemek istediğim bu (sizin anladığınız hayâ) değil. Allah'tan hakkıyla hayâ etmek, başı ve onun taşıdıklarını, batını (karnınızı) ve onun ihtiva ettiklerini muhafaza etmeniz, ölümü ve toprakta çürümeyi hatırlamanızdır. Kim ahireti dilerse dünya hayatının ziynetini/gösterişini terk etmeli, ahireti bu hayata tercih etmelidir. Kim bu söylenenleri yerine getirirse, Allah'tan hakkıyla hayâ etmiş olur." (Tirmizi, Kıyamet 25.)

Bu hadis-i şerife göre; Allah'tan hakkıyla hayâ eden kimse bütün organlarını her türlü kötülükten korumalıdır.

"Kişinin eşinin ağzına verdiği her lokma sadakadır." ve "Kişinin eşinin yüzüne tebesümüle bakması sadakadır, eşine sadakatının göstergesidir."

Yine Rabbinden gerçekten utanan kul ölümü ve sonrasını hep göz önünde bulundurmalıdır.

Bir kadının 'çocuk emzirmek ve bakmak, ev işleri yapmak benim vecibem değil' diyerek eşine ve aile bireylerine ihsanla muamelede bulunmaması yine söz konusu akid ve ahidle bağdaşmayan ve ailedeki sadakat, meveddet ve rahmeti zedeleyen davranışlardır.

Bir erkeğin ise nikâh akdi ve ahdi ile bağlandığı eşinden gizli olarak, hem de sanki Allah'ın "...adaleti istesenez de sağlayamazsınız, öyleyse tek



eş sizin için daha hayırlıdır" buyruğunu ve nikâhın ilan etmek demek olduğunu dikkate almadan, adeta önemli bir sünnet icra edercesine başka bir hanımla daha nikâh akdine yeltenmesi ailedeki sadakat ilkesi ile nasıl bağdaşır? Üstelik bir de zulümden, can ve namus emniyetinden korktuğu için ülkesinden kaçıp kendisine sığınan, Allah'ın emaneti kadın ve genç kızların çaresizliğinden istifade ederek birden fazla evliliğe tevessül eden insanların aile sadakatine verdiği zarar oldukça düşündürücüdür. Bu hususlarda erdemli insanların, kanaat önderlerinin bu tür yozlaşmaları engelleyici ve caydırıcı çözüm arayışlarına girmeleri kaçınılmazdır ve elzemdir. Zira istismara açık olan bu uygulamalar toplumda gittikçe yayılmakta ve meşruiyet kazanmaya doğru yol almaktadır. Bu kontrol mekanizmaları yeterince işletilmediği zaman bireyler mutsuz olur, aile mutsuz olur

ve bu huzursuzluk topluma dalga dalga yayılarak şiddete, ahlaki yozlaşmalara, güvensizliğe ve çatışmalara zemin hazırlar.

Sonuç olarak sadakat, adalet, ihsan ve iffet aileyi besleyen en önemli değerlerdir. Bunlar yeterince dikkate alınmadığı takdirde ailede çok ciddi sıkıntıları da beraberinde getirmesi kaçınılmazdır. Şöyle ki; sadakat terk edildiği zaman kişi kezzab olur. Adalet ortadan kalkınca beşer zalim olur. İhsanla muameleden uzaklaşınca kul günahkâr olur. İffet ortadan kalkınca insan fuhşiyata düşmüş olur.

Tüm bunları şeklî bir hukuk kuralı ile meşru göstermek ahlaki bir duruş değildir. Aksine şahsiyet zaafıdır ve nefsin heva ve heveslerine tabi olmaktır. Tüm bu heva ve heveslere Kur'an-ı Kerim'den, sünnetten, Allah Rasulü'nün hayatından delil ve örnek aramak beyhude bir çabadır. İşte bu noktada Hz. Pey-

Sonuç olarak sadakat, adalet, ihsan ve iffet aileyi besleyen en önemli değerlerdir. Bunlar yeterince dikkate alınmadığı takdirde ailede çok ciddi sıkıntıları da beraberinde getirmesi kaçınılmazdır.

gamber'in şu kısa ve öz sözü zihinlerde yankılanır: "Utanmıyorsan dilediğini yap!" (İbn Mâce, Zühd, 17.)

İzahına çalıştığımız bu yüce değerler ihmal edildiği zaman;

- Aile bireyleri arasında sevgisizlik, güvensizlik ve ihanet söz konusu olur.
- Kişinin harama uzanmasının önündeki koruyucu engeller ortadan kalkar.
- Aile yuvası maalesef dünyadaki cehenneme dönüşür.
- Huzuru ve sükûneti birbirlerinde değil, başkalarında aramaya başlarlar.
- Bencillik, israf, aç gözlülük, gösteriş ve riya gibi hasletler aile üzerine karabasan gibi çöker.
- **Ailede bu temel değerler sağlıklı bir şekilde yerleştiği zaman ise;**
- Eşler birbirine karşı sevgi saygı ve güven içerisinde olur.
- Birbirinin elbisesi olup, birbiriyle hayat bulur.
- Elini, dilini, gözünü, kalbini her türlü haramdan korur, günahattan uzak durur.
- Aile yuvası dünyadaki cennetleri olur.
- Kanaat, tevazu, cömertlik, diğergâmlık gibi meziyetler; yetimi, öksüzü himaye, güçsüze yardım, infak, tasadduk, paylaşma gibi erdemler hayat felsefeleri olur.

Hane-i Saadet örneklikleri, Allah'ın rızası gayeleri, cennet yurdu ise hedefleri olur.

TARİHİ VE KÜLTÜREL MİRASIMIZ VAKIFLAR

Tarihte, Hazreti Ömer'in (r.a.) Hayber'in fethinden sonra ganimet olarak kendisine düşen bir araziye satılmaması, miras bırakılmaması ve hibe edilmemesi şartı ile fakir, köle, misafir ve Allah yolunda olanların istifadesine vermesi "ilk vakıf" olarak kabul edilmektedir. Geçmişten günümüze vakıflar, en büyük gelişmeyi Osmanlı Devleti'nin egemen olduğu yıllarda göstermiştir. Osmanlı Devleti'nde sosyal çatışmayı engelleyen, sosyal ilişkileri düzenleyen, istihdamı artırıcı etkiye sahip, yabancılaşmayı önleyen ve daha pek çok hizmet ile devlete katkısı olan vakıflar günümüzde de varlığını korumaktadır. Osmanlı insanının günlük hayatında hemen her gün karşılaştığı ve yararlandığı cami, medrese, hastane, han, hamam, köprü, çeşme, su tesisi, imarethâne gibi kamusal nitelikli kurumların neredeyse tamamı, padişahlar ve diğer yönetici zümreler ile bunların yakınlarınınca hayrat olarak yaptırılmış, bunların hizmetlerinde sürekliliği sağlamak üzere gelirlerini temin eden kervansaray, bedesten, dükkân, bağ, bahçe gibi diğer mal ve mülkler de akar olarak vakfedilmiştir. Böylece yalnızca Allah rızası için kurulan vakıflar ve vakıfların topluma sunduğu hizmetler yıllar hatta yüzyıllar boyunca yaşatılabilmektedir. Selçuklu ve Osmanlı döneminde kurulmuş olan ve bugün yöneticileri hayatta bulunmayan vakıflar ise, Türkiye'nin en köklü ve büyük kurumlarından biri olan Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından temsil ve idare edilmektedir.



22 yapıdan oluşan Kanuni Sultan Süleyman Vakfı'na ait Sülemaniye Külliyesi

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
Genel Müdürlüğü kuruldu.
(1 Mayıs 1964)

Bingöl'de meydana gelen deprem-
de 176 kişi öldü, 522 kişi yaralandı.
(1 Mayıs 2003)

Avrupa Konseyi kuruldu.
(5 Mayıs 1949)

TBMM'nin ilk toplantısı gerçekleşti.
(5 Mayıs 1920)

Devlet İstatistik Enstitüsü kuruldu.
(9 Mayıs 1926)

Cezzar Ahmet Paşa, Akka'da
Napolyon'a karşı zafer kazandı.
(10 Mayıs 1799)

Nelson Mandela, Güney Afrika'nın
ilk siyahi lideri oldu.
(10 Mayıs 1994)

Mektebi Şahane-i Tıbbiye açıldı.
(14 Mayıs 1839)

Varşova Paketi kuruldu.
(14 Mayıs 1955)

Mustafa Kemal'in Samsun'na
inmesiyle milli mücadele başladı.
(19 Mayıs 1919)

Ordu yönetime el koydu.
(27 Mayıs 1960)

İstanbul feth edildi.
(29 Mayıs 1453)

TÜRK DİLİ YILI VE TÜRK DİLİ BAYRAMI

Dilimiz Türkçe dünyanın en köklü dillerinden birisidir. İçinde bulunduğumuz Mayıs ayının 13'ü, ülkemizde Türk Dili Bayramı olarak kutlanmaktadır 1960'tan bu yana. Bunun sebebi Karamanoğlu Mehmet Bey'in ünlü "Şimden gerü hiç kimesne divanda, dergahda, bergahda ve dahi her yerde Türk dilinden özge söz söylemeye." fermanını 13 Mayıs 1277 yılında duyurmasıdır. Bu fermanla birlikte Türkçe; Anadolu topraklarında ilk kez resmi dil, devlet dili ilan edilmiştir. İçinde bulunduğumuz 2017 yılı ise Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Kurumu ile Türk Dil Kurumu tarafından "Türk Dili Yılı" olarak ilan edildi. Cumhurbaşkanlığımız himayelerinde yürütülen; "Dilimiz Kimliğimizdir" alt başlığı çerçevesinde gerçekleştirilen ve bir yıl boyunca Türkçe ve güzellikleri ile ilgili bilgilendirme toplantıları ve farkındalık oluşturacak çeşitli etkinlikler ülkemizin farklı şehirlerinde her yaş grubundan vatandaşımıza hitap ediyor.





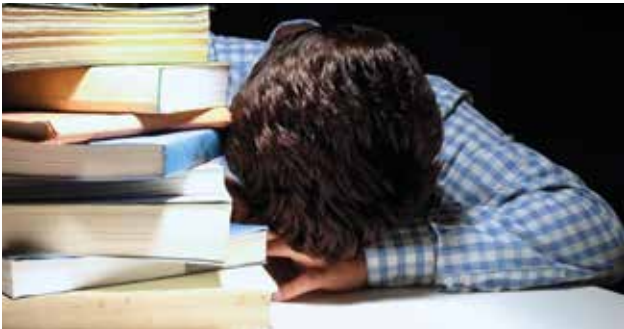
BU ÇOCUKLAR KİM?

Yetim, terk edilmiş veya aileleri tarafından reddedilmiş... Aileleri ihtiyaç duydukları temel gereksinimleri karşılayamamış... Ailesinin geçim yükünü omuzlamış... Sokağın çocukları... Şefkati ve merhameti en çok onlar hak ederken, her türlü şiddete ve istismara maruz kalabilen, aile ortamından, sevgiden ve her türlü güzelliğten mahrum olan bu çocuklar aslında bizim çocuklarımız. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü, ülkemizde yoksul ve korunmaya muhtaç çocuklara ve ailelere bakım, eğitim, sağlık, kültür hizmetlerini sistemli bir biçimde sunmak için oluşturulmuş bir kurumdur. Çocuklara yönelik koruyucu, önleyici, eğitici, geliştirici, rehberlik ve rehabilite edici sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmek ve koordine etmek adına çalışmalar yapmaktadır. Bu kurumun girişimleri ile her yıl "Sokak Çocuklarına Şefkat Haftası" çeşitli etkinliklerle kutlanmaktadır.

KAYGILANMAYIN! RAHATLAYIN

Öğrencilik hayatınızda bitmek bilmeyen sınavlar beraberinde kaygı, stresi ve ardından sinirli olma hâlini getiriyor. Kaygılanmak elimizde olan bir şey olmasa da kaygıyı yönetmek hepimizin elinde... Araştırmalar sınav öncesi rahatlama egzersizlerinin kaygıyı azalttığını göstermektedir. Sınava girmeden birkaç hafta önce yapılabilecek bazı egzersiz örnekleri ise şöyle:

- Stresi ve anksiyeteyi ortadan kaldırmanın yollarından biri nefes alıp verme hızını azaltmaktır. Alt karın kaslarınızdan veya diyaframdan nefes almaya çalışın. Bu şekilde soluma hızını düşürün. Rahatlayın.
- İyi bir duruş pozisyonunda bir sandalyede dik oturun. Derin nefes alırken üçe kadar yavaşça sayın ve sonra üçe kadar sayarken yavaş yavaş nefes verin. Derin nefes alma stratejisini en az 5 kere tekrarlayın.
- Rahatlatıcı sakin yerde kendinizi hayal edin. (Park, kumsal, ağaç ev gibi). Bu çalışmayı çocuğunuza yüzünde hafif bir gülümseme oluncaya kadar deneyimleyin. Bu sahneyi gözünde bir iki dakika canlandırmasına izin verin.



ÖZLENEN TAT: ÇİLEK

Her meyvenin türlü türlü vitamine sahip olması ve mevsiminde tüketilmesi vücudumuz için son derece önemlidir. Yaz meyvelerinden çilek de rengi, kokusu ve tadı ile en sevilen meyvelerden biri olmakla birlikte, içeriğinde bulunan bol miktarda fosfor ve demir ile uzmanlar tarafından tüketilmesi önerilen bir meyvedir. Çilek B, C ve K vitaminleri açısından bir hayli zengindir. Vücuda kuvvet verir, damar tıkanıklığını önler ve kolesterolü düşürür. Çok iyi bir antioksidan olması sebebiyle bağışıklık sistemini güçlendirir. Kanserle karşı koruyucu özelliği vardır ve sindirim sisteminin düzenli çalışmasını sağlar. Gut ve romatizma ağrılarını hafifletir. Çileğe kırmızı rengini veren madde kalp krizi riskini azaltır ve damarlardaki kan basıncını dengeler. Zihnin çalışmasını olumlu yönde destekler. Çilek yaprağı çiğnemek ağız kokusuna iyi gelir ve ağız içi yaraları tedavi eder. Taze, canlı, kırmızı renkte ve organik şekilde üretilmiş çilekler tercih edilmeli ve aldıktan sonra bekletilmeden hemen yenmelidir. Böbreklerinde kum ve taş meydana gelme olasılığı bulunanların fazla miktarda çilek tüketmemesi gerektiği uzmanlar tarafından belirtilmektedir. Bazı durumlarda çileği fazla tüketmek alerjiye de sebebiyet verebilir.

Çocuklarda dikkat eksikliği

DR. ZAFER AKINCI

Uzman Psikolog

Dikkat eksikliği hepinizin çokça duyduğu bir tanı. Uzun bir süredir gündemden düşmemekle birlikte danışan her 10 ailenin 6'sı bu durumdan şikâyetçi.



**Çok çalışmasına
rağmen sınavlarda
düşük not alıyor.**

**Ders çalışırken çok
sıkılıyor ve 5-10
dakika sonra bırakıyor.**

**Çocuğum
derslere
dikkatini
veremiyor.**

Bu cümleler en sık duyduğumuz cümlelerden. Bunları ayırtmak için gözleme süresi içerisinde gözlemlerle birlikte farklı noktalara değinebiliriz ancak öncelikle belirtmek gerekir ki çocuklarda olan bu sorunları her ne kadar anne baba gözlemliyor olsa da "tanı koymak" gibi bir durum söz konusu olmamalı. Ailelerin şefkatli gözlemleri bazı durumlarda çok gerçekçi ve doğruluk payı çok yüksek olsa da anne ba-

balanın beklentileri, çocuklarının gerçek potansiyellerini kabul etmemeleri, doğru bir değerlendirme yapmak için çocukları ile doğru bir etkinlik içinde bulunmamaları yanlış yönlendirmelere sebep olabiliyor. Hatta hekimlere aktarılan bilgilerin anne/babaların bu sevgi dolu, eksik ya da pozitif yanlı gözlemleri sonucu olması çocuklara verilen reçeteli dikkat ilaçlarının onların performanslarını düşürdüğü durumlar dahi oluşabilmekte.

Aslında dikkat eksikliği kavramı tam olarak beynini kontrol edememe problemdir. Bu konuda Yale Üniversitesi'nden Dr. Thomas E. Brown, "Dikkat eksikliğindeki en büyük sorun bilişsel kontrolün olmamasıdır." diyor ve bilişsel kontrolü bir orkestra şefine benzetiyor. Nasıl ki şef, müzisyenleri belirli sırayla ve müziğin gidişatına uygun organize eder bütündeki ahengi korsa; benzer şekilde, beynimizin yeteneklerini, dürtülerini, arzularını, isteklerini ve önceliklerini bilişsel kontrol yeteneğimiz organize eder, sıralar, önceliklendirir, durdurur ve yönetir. Böylelikle beynimiz bizim başarılı ve mutlu olmamızı sağlar.

Dikkat eksikliği olan bir çocuğun yapması gereken zihinsel etkinlikler karışır. Dürtülerini kontrol edemez ya da kısmi bir şekilde kontrol edebilir. Ders çalışmak yerine film izler, oyun oynar veya sınıfta dalıp gider. Eğer dürtülerinin istekleri belirli düzeyin üstünde olursa da öfkelenir, iletişimi ve aile ilişkileri bozulur.

Bunun haricinde ailelerin her aktif çocuğu hiperaktif olarak tanımlaması gibi bir yanlış da vardır. Çocukluk dönemi ve yaş özelliklerine göre bilişsel, sosyal ve davranışsal olarak her yaş grubunun farklı özellikleri vardır ve belli yaşlarda bazı davranışların bulunmasının doğal olduğu durumlar ortaya çıkabilir. Okul çağı dönemi olarak ayırdığımız 7-12 yaş dönemi çocukları daha çok fiziksel aktivite gerektiren oyunlar oynamaktadır. Bu dönemde



çocukların hareketli olması normaldir. Ancak bu normalin sınırı nedir sorusunun cevabı aileden aileye farklılık gösterdiğinden bir aileye göre sorun olan davranış başka bir aileye göre normal olabilmektedir.

Çocuğun hareketliliği konusunda da ayırımı yapılması önemlidir. Gerçekten hiperaktif olan bir çocuk ne yapılsa yapılırsa belli bir durumda ya da pozisyonda 15 dakikadan fazla duramaz. Ama bir aile çocuk ile misafirlğe gidip çocuğunun iki saat yerinden kalkmadan durmasını istiyor-



Ailelerin her aktif çocuğu hiperaktif olarak tanımlaması gibi bir yanlış da vardır. Çocukluk dönemi ve yaş özelliklerine göre bilişsel, sosyal ve davranışsal olarak her yaş grubunun farklı özellikleri vardır ve belli yaşlarda bazı davranışların bulunmasının doğal olduğu durumlar ortaya çıkabilir.



Dikkat eksikliği ve hiperaktivite tanım olarak aynı başlık altında yer alsa da kişilerde görülme şekli ve sıklığı da farklıdır. Dikkat eksikliğinin ya da hiperaktivitenin baskın bulunduğu bir durum söz konusu olabilir.

sa ve duramadığında hiperaktif olduğundan endişeleniyorsa burada tanımlamada bir sorun vardır. Yetişkinlerin bile bu kadar uzun süre durmakta zorlandığı bir süreyi henüz bilinç ve iradesi gelişmemiş tam bir çocuktan beklemek yanlıştır.

Dikkat eksikliği ve hiperaktivite tanım olarak aynı başlık altında yer alsa da kişilerde görülme şekli ve sıklığı da farklıdır. Dikkat eksikliğinin ya da hiperaktivitenin baskın bulunduğu bir durum söz konusu olabilir. Genel olarak erkeklerde hiperaktif kısmı belirgin olmakta, kız-

larda dikkat eksikliği baskın olduğundan aileler tarafından daha zor fark edilmektedir. Bunun için çocuğun doğuştan getirmiş olduğu mizaç özellikleri ya da öğrendiği davranış kalıpları ile dikkat eksikliği hiperaktivite sorununun göstergelerini ayırt etmek çok önemlidir.

Öncelikle yapılması gereken öğrenciyi başarısızlığa götürecek tüm faktörlerin belirlenmesi ve sorun ortaya çıkmadan gerekli önlemlerin alınması ile sorunun ortaya çıkma olasılığının en aza indirilmesidir. Araştırmalar erken müdahalelerin, çocukla-

rın akademik başarısızlığını önlemede, yaşamlarındaki olumsuz etkilerini azaltmada önemli olduğu konusunda aynı görüştedirler. Özellikle içinde yaşadıkları çevresel koşullar nedeniyle risk altında bulunan çocukların bilişsel ve sosyal gelişimlerini erken yaşlarda desteklemek önemlidir. (Bekman, 1998.)

Çocuğun dikkat eksikliği yaşama ihtimalini azaltmak için dikkat geliştirici etkinlikler küçük yaşlardan itibaren yapılmalıdır. Günümüzde bununla ilgili programlar, kitaplar, bilimsel çalışmalar bulunmaktadır.

HAYAT KURTARAN BİRKAÇ DETAY

Öncelikle çocuğunuzun dikkatini odaklamada ne denli zorluk yaşadığını tespit etmek ve onu geliştirmek için okuma çalışmaları yapabilirsiniz. Herhangi bir kitapta yaşına uygun bir hikâye seçip hikâyeyi sesli okumasını isteyebilirsiniz. Bazıları çok hızlı okumaya çalışacak, bazıları kelimeleri yutacak, bazıları harfleri heceleyerek okuyacaktır. Okumasının konuşma hızında ve tonunda olması için onu destekleyin. Hikâyenin herhangi bir yerinde durdurup orada ne demek istediği konusunda so-

rular sorun. Eğer gerçekten dikkatini vermiyorsa tekrar okuma eğilimi artacaktır.

Çocuğunuzun sorunu dikkatle değil de öğrendiklerini hatırlamakla ilgili olabilir. Bu nedenle yaptığınız bu çalışma ile ilgili olarak 2-3 gün sonra sorular sorabilir, hangi kısımlarını hatırladığını değerlendirebilirsiniz.

Bu çalışmalara rağmen çocuğunuzun çalışma ve odaklanma performansı ile sınav performansı arasında bariz bir fark bulunması bu dikkat eksikliği dışındaki fak-

törlerden kaynaklı olabilir. Kaygı bunun en bilinen sebeplerinden biri olup dikkat eksikliğinden ayrı işleyen bir süreçtir. Bunun tespiti için okulunuzun rehberlik servisinden ya da tanıdığınız bir uzmandan bireysel destek alabilirsiniz.

Çocuğunuza gerçekten yardımcı olmak istiyorsanız hangi dersin hangi kısmında nasıl zorlanıyor iyi bilmeniz gerekmektedir. Bunu bildiğiniz ve destek olduğunuz hâlde bir ilerleme olmuyorsa biz uzmana başvurmak için daha fazla beklemeyin...





SANAL DÜNYA VE değişen aile içi ilişkiler

DOÇ. DR. SENEM EREN

Uzman Psikolog, Aile Terapisti

Dünya hızla değişiyor. Bir zamanlar uzak-taki akraba ve arkadaşlarımızla iletişim kurabilmek için günler, haftalar, aylar beklerken, artık birkaç saniyelik bir gecikme bile sıkıntı verebiliyor; çünkü hayatımız artık ulaşılabilirliğimizin üzerine kurulu. Şüphesiz teknoloji insanların, ailelerin ve toplumların düşüncelerini, hissettiklerini, yaptıklarını ve iletişim kurma biçimlerini değiştirdi.

Sanal dünyanın ve teknolojinin aile içi ilişkileri üzerine olan etkilerini inceleyen yüzlerce araştırma bulunmaktadır. İstatistiklere baktığımız zaman, gelişmiş ülkelerde bireyler günde ortalama 1-3 saatlerini sanal dünyada iletişim kurmak için kullanıyor. İngiltere’de ise, beş kişiden biri, sanal dünyada günde yedi saatten fazla vakit geçiriyor, on-üç kişiden biri ise günde on saatten fazla kullandığı ortaya çekiyor.

Telefonda konuşmak ve ya mesaj atmak, sosyal medyada iletişim kurmak, televizyon izlemek derken bir de bakmışız, günün önemli bir kısmı teknoloji dünyasında geçmiş. Uluslararası araştırmalar ailenin birlikte yemek yerken bu teknolojileri kul-

lanmasının ailenin bir bütün olarak gelişimine zarar verdiğini gösteriyor. Yemek yerken yaptığımız o sohbetler, ailenin sağlığı için çok önemli çünkü ilişkiler paylaşım sayesinde güçlü kalabiliyor. Güçlü ilişkiler ise güvenli ve sevgi dolu bir ortamda besleniyor ve zorluklar karşısında ayakta kalabiliyor.

Artık whatsapp, skype ve facetime gibi iletişim araçları sayesinde uzaktaki akrabalar yakınlaşıyor ve coğrafi olarak uzak ilişkiler korunuyor. Yakın aile ilişkilerinde ise, teknolojiden daha çok olumsuz bir şekilde etkilenildiği görünüyor. Bir araştırmada; çalışan ebeveynin çocuklarının kendilerini sanal dünyaya gereğinden fazla kaptırdıkları ve ebeveynin işten döndüğünde neredeyse yarısının çocukları tarafından görmezden gelindiği bulgusuna ulaşıldı. Yakın ailedeki yüz yüze yapılan iletişimi korumak gerekiyor ve maalesef gereken önlemler alınmadığında, ilişkiler etkileniyor.

Ebeveynlerin ailede teknolojiyi nasıl kullandığı ve değerlendirdiği ailenin yapısını ve ilişkilerini etkilediği görülüyor. Özellikle ailelerde teknolojilerin “çocuk bakıcısı” olarak kullanılması kaygı uyandırabiliyor.

Çocuk durmuyor, sıkılıyor, ilgi istiyor, huysuzlaşıyor, ebeveynin ise yapması gereken bir sürü iş var, yetiştirmeniz gereken bir akşam yemeği, teslim etmeniz gereken iş evrakları, düzenlemesi gereken bir ev. Ne yapıyor? Televizyon, ip-hone veya ipad çocuğu oyalamak için değerlendiriliyor ve bu sayede ebeveyn işlerini hallediyor. Çocukların gözetimsiz bir şekilde ne izlediklerinden daha çok kaygı uyandıran şey bu vakti aileden kopuk bir şekilde geçirdikleri ve bu kopukluğun aile içi ilişkileri ve iletişimi nasıl etkilediği!



TEKNOLOJİYLE SAĞLIKLI İLİŞKİLERİ OLAN AİLELER BUNU NASIL BAŞARIYOR?

Evin içinde teknoloji kullanımını kontrol etmek için bilinçli adımlar attıkları ortaya çıkıyor. Teknoloji kullanımının aile içi ilişkileri olumsuz etkilememesi için dikkat edilmesi gereken beş temel etken bulunmaktadır:

1

YER

Çoğu ebeveynler sanal dünyanın çocuklarını aile içi etkileşimlerden uzaklaştırdığını düşünüyor. Benzer bir şekilde çocuklar da ebeveynlerinin iş sorumluluklarının aile zamanını çaldığından şikâyetçi. Bu sorunu başarılı bir şekilde aşabilmek için çözüm ailenin ortak teknoloji kullanım alanı belirlemesidir. Örneğin, bilgisayarlar ve televizyonlar oturma odasında olduğunda, ebeveynler hem teknoloji kullanımını monitör edebilir hem de çocuklar teknoloji kullanmak istediğinde odalarına kaybolmaları engellenebilir. Aile hayatı bu şekilde dağılmadan, teknolojiyle bir bütün olarak devam edilebilir.

2

KURALLAR

Teknoloji kullanımını sağlıklı bir şekilde sınırlayabilmek için kurallar oluşturmak gerekiyor. Örneğin, sofrada yemek yerken bütün teknoloji aletleri kaldırılabilir veya ailenin belirlediği saatlerde kullanım dışı bırakılır. Araştırmalar kuralların şeklinin veya kimin tarafından belirlendiğinin o kadar önemli olmadığını gösteriyor. Kuralların bir şekilde var olmalarının ailede teknoloji kullanımının oluşturduğu kaygı ve endişeyi azalttığı gözlemleniyor.

3

FARKINDA OLMA

Aile içinde teknolojiyi sağlıklı ve dengeli bir şekilde değerlendirebilmek için, ilk önce ne kadar kullanıldığını gözlemlemek gerekiyor. Teknoloji kullanımı gibi alışılmış ve yaygın olan eylemleri zaman zaman sorgulamak, farkındalığı arttırdığı için daha dengeli kullanım boyutlarını yakalanmasını sağlıyor.

4

EĞİTİM

Teknolojiler geliştikçe, çocukların güvenli ve sorumlu bir şekilde eğitilmesi gerekiyor. Bu eğitimin erken yaşta başlaması faydalı. Bazen okullarda veriliyor bu eğitim bazen de aileler yaşlara uygun kullanım sınırları koyarak ve uygun kullanım koşullarını anlatarak bunu sağlıyor. Örneğin, internet ortamında özel bilgiler paylaşılması uygun değildir; özellikle tanınmayan şahıslar ile.

5

DENGE

Aile içinde teknoloji kullanımındaki en büyük kaygılardan bir tanesi geleneksel iletişim yöntemlerinin önüne geçmesi. Yüz yüze yapılan iletişimin faydalarını koruyarak ve aynı zamanda teknolojinin getirdiği nimetlerden faydalanabilecek bir şekilde bir denge kurmak gerekiyor. Ailelerin bu dengeyi kurmasında ortak bir kullanım alanı ve kuralların olması yansırı, teknolojinin tamamen kapatıldığı zaman dilimlerinin de olması çok önemli.

Hayat sürekli değişen dönemlerden ibarettir; ay, mevsimler, yaşam evreleri, hepsi dönemlerden ibaret. Benzer şekilde, teknolojinin de sürekli değişen dönemleri bulunmakta. Kimi zaman oluşturulan, geliştirilen ve bazen de geride bırakılan parçalar. Değişim kaçınılmazdır ve teknoloji ilerledikçe, kayıplarla birlikte kazançlar, tehditlerle birlikte fırsatlar hep olacak. Önemli olan teknolojinin ve sanal dünyanın bizlere ve ailelerimize sunduğu olumsuzluklara gereken hazırlıkları yaparak sınırları koymak ve güzellikleri kucaklamak.

Antep'te Bir Tyilik Hikâyesi

BETÜL ŞATIR



A

yşe Teyze, kırıl-
gan bir yürüyüş-
le bu dünyadan
geçip giderken
onun inceliklerini bilmemiz
gerekıyor belki de. Ne kadar
sevgi dolu, hatırlı ve fe-
dakâr olduğunu bilmek ahir
zaman tesellisi gibi.

Eşine, dört öksüz çocuğa ve
onların hasta babaannesi-
ne adadığı hayatını, üzerine
dünyaya getirdiği evlatları-
yla beraber 16 çocuğa annelik
yaptığını öğrendiğimiz Ayşe
Teyze; bizim için ömrünün
son demlerinde huzur içinde
geçmişle yüzleşiyor. Dilin-
de sırasını bozmadığı duala-
rı belki sizin de avuçlarınıza
değmiştir o yanınızdan ge-
çerken.

Varlıklı bir ailenin kızı olarak
başladığı hayatına yoksul bir
adama eş olarak devam et-
miş Ayşe Teyze. Davarların,
geniş arazilerin arasında, on-
lardan devşirilen bereketin
ortasında yaşamını sürerken
dört çocuklu bir adam talip
olmuş ona. Adı Halef olan
damat adayı Ayşe Teyzenin
bebekken beşiğini sallamış,
babasının davarlarına bak-
mış bir çoban kimseymiş.
Ayşe Teyzenin babası Cuma
Ağa, neler yapmış vermemek
için kızını. Halef, çocuklarını
minnetçi yollamış. Cuma De-
deye "biz açız, biz perişanız"
diye damlarda yalvarmışlar.
Cuma Ağa, kaç kez kapısından
kovmuş kızını isteyen bu
garip adamı ama nafiye. En
sonunda Halef evinin anah-
tarını atmış amcanın kapısı-
na. Antep'te bunun manası
oldukça derinmiş. "Eğer sen
olur demezsen benim kapı-
nın kilidi bir daha açılmaz.



Çocuklarım ve anam bakım-
sızlıktan ölür." demekmiş bu
hareket. Otuz iki yaşındaki
dört annesiz çocuğun babası
Halef, Cuma Ağa'ya "Gel sen
'he' de. Benim de mağduri-
yetim bitsin." demiş. Gün-
lerce kızını alabilmek için
yalvarmış. Yaşadığı sorum-
luluğun zorluğunu, kızını
istediği adamın sırtına yüklemiş
Halef. Evdeki yetimlerin
vebalini zengin kız babasının
boynuna asmış böylece. İsra-
rına dayanamayan kız baba-
sı Cuma Ağa zaten akrabası
olan bu çaresiz adama ver-
miş kızını en sonunda.

"Sene 1958. Sen nasıl oldu da
rıza gösterdin!" dediğimizde,
"Antep'e gelin gelecektim
daha ne olsun, bizim köyden
ilk ben çıktım şehre. Gelinler,
evveli hep atla gelirlermiş.
Ama ben arabayla gelin ol-
dum, arabayla getirdiler be-
ni." diye anlatıyor hâlâ heve-

**Düğünü
herkesin dü-
ğünü gibi ol-
mamış Ayşe
Teyzenin, ka-
rısı ölmüş bir
adama gelin
gittiği için
biraz daha
az eğlence
olmuş dü-
ğünlerinde.**

sini kaybetmemiş bir genç
kız edasıyla.

İlk sefer ben arabaya bin-
mişim, ilk sefer ben şehre
gitmişim köyden. Atla ge-
lirlermiş gelinler hep bütün
köylerde de hep öyleymiş.
Giyimlerimiz ah ne de güzel
olurdu! Eskiden işlemler,
sorguclar, ellerimizde, yüz-
lerimizde kınalar. Diye o gü-
nün heyecanıyla anlatıyor
gülümseyerek.

Bütün gelinlerin ata bindiği
zamanlarda Ayşe Teyze ara-
bayla gelin gelmiş. Şehre ge-
lin giden ilk köylü kızı olarak
ata binmesi münasip bulun-
mamış o zamanlar. Köyden
şehre gelin giden Ayşe Teyze
çok sevinmiş, o zaman araba
gelişmişliğin nadir gösterge-
lerinden biri.

Bir avuntu belki bir kader,
belki de yetim çocukların
şefkatli nasibi olarak düşmüş



Gelin Ayşe yollara. Arabaya binen, suyu elektriği olan şehre gelin gelmenin avuntusuyla... Tarihe geçen ilk ve talihli gelin gibi anlatırken hikâyesini şehre gelme motivasyonu hasta bir ihtiyara, bakımsız kalmış yetim çocuklara yaramış en fazla.

Başlık parasının istisnasız uygulandığı zamanlar, çok para ödemiş Halef amca Ayşe Teyze için. Ne yapsın? Evlatlarına bakılacak anasına bakılacak. Yüklü bir miktar para vermiş Cuma Ağa'ya. O zamanların parasıyla hayli yüksek olan bir meblağ. Hâl yerinde dükkânını satmış başlık parasını denkleştirebilmek için.

Düğünü herkesin düğünü gibi olmamış Ayşe Teyzenin, karısı ölmüş bir adama gelin gittiği için biraz daha az eğlence olmuş düğünlerinde. Günlerce sürermiş eskiden düğünler. Davullar çalınmış patlayıncaya kadar. Uzak, çok uzak köylere davulcu gider düğünü ilan edermiş. Davarlar kesilir günlerce yemekler ikram edilirmiş. Gelin en güzel giyimiyle çıkarmış baba evinden. Üzerinde altınlar, boynunda sarı liralardan yapılmış takılar. İşlemeler, süslemeler, gümüşlü simli teller. Duvakları bu günden farklı olurmuş. İlk onların düğününde körüklü bir fotoğraf makinesiyle bir ya da iki poz çekim yapılmış.

Yemek yok diye açlıktan cebine simit bulguru koyup yiyormuş en küçük çocuk. Çok canı acımış yeni gelinin. Merhamet etmiş, babalarına hiçbir zaman dövdürmemiş. Babalarının çocuklarına vurmasına hiç izin vermemiş.

Ayşe Teyze kına gecesini, gelin alma merasimini sırasıyla yaşayıp köyünden ayrılmış. Eşiyle ve onun eski eşinden olma dört öksüz çocuğuyla bir de hasta kayınvalidenin olduğu evine gelmiş. Geldiğinde her yer dağınık çocuklar perişanmış. Ona düğün hediyesi olarak bir sepet üzüm saklamış Halef amca. Çocukların ulaşamayacağı yere koyduğu bir sepet üzüm uzatmış taze geline yüz görümlüğü niyetine. Gelin için başkaca hiçbir hazırlığın olmadığı evde, ağlayan bakımsız çocuklar, o gün düşüp kolunu kırmış ihtiyar bir kayınvalide, toparlanması gereken bir sürü iş bekle-

mekteymiş Ayşe Teyzeyi. Evi düzenlemiş her yeri temizlemiş Ayşe Teyze. Çocukları yıkamış, onlara yemek yapmış, güzelce karınlarını doyurmuş ilk iş olarak. Kayınvalidesine bakmış büyük bir özenle. Evdeki yokluk ve imkânsızlıklar hiçbir şey zor gelmemiş Ayşe Teyzeye.

Yemek yok diye açlıktan cebine simit bulguru koyup yiyormuş en küçük çocuk. Çok canı acımış yeni gelinin. Merhamet etmiş, babalarına hiçbir zaman dövdürmemiş. Babalarının çocuklarına vurmasına hiç izin vermemiş. On sene birlikte yaşamışlar kayınvalidesiyle. Bakımından ve sevgisinden çok hoşnut olan yaşlı kadın ölmeden çok dua etmiş Ayşe Teyzeye. "Allah sana on tane oğlan yollasın, bana baktığın gibi onlar da sana baksın omuzlarından seni indirmesinler." demiş.

Başlangıçta "şehre gelin gelme" duygusuyla on altı yaşında bu evliliğe razı gelen Ayşe Teyze sonraları da hiç pişman olmamış. Bir eksiği gidermek, yardıma ihtiyacı olanlara el uzatmak onu o kadar mutlu etmiş ki, hayal kırıklığı yaşamamış hiçbir zaman. Köydeki bolluğa nazaran şehirdeki kıtlık, aldığı onca sorumluluk hiç mutsuz etmemiş Ayşe Teyzeyi. Baktığı çocuklarla arasında çok az bir yaş farkı olan Ayşe Teyze kendisine abla/bacı denilmesini istemiş. Ama onlara en sahi annelik duygularıyla yönelmiş. Babaları yeni gelini üzmesinler diye korkutup onları dövmek istemiş ama asla dövdürtmemiş.

Ayşe Teyze şimdilerde beyninde bulunan portakal büyüklüğünde bir tümörle yaşıyor. Kullandığı onca ağır ilaca rağmen neşesini hiç bozmadan huzur içinde geçiriyor günlerini.

Kendi evladını 17 yaşında dünyaya getirmiş. Ayşe Teyzeyi ne yaşamadığı gençliğine ne de katlandığı zahmetlerin zorluğuna dair konuşurken göremezsiniz. Şimdilerde evlenmek/evlendirmek için özendirici unsurlar devreye sokulurken o zamanlar vicdan ağırlıklı olarak ön planda tutuluyormuş. Hâlâ özel insanlar için devrede olan vicdan dünyayı güzelleştirecek bir şey.

Ayşe Teyze şimdilerde beyninde bulunan portakal büyüklüğünde bir tümörle yaşıyor. Kullandığı onca ağır ilaca rağmen neşesini hiç bozmadan huzur içinde geçiriyor günlerini. Biz geleceğiz diye büyük bir incelikle marketten normal çay almış. Antep'te içilen çayı yadırgayacağımızı düşünerek. Evlerinde içilmediği hâlde hazır su almış bizler için.

Bütün evlatlarından ilgi gören hayır ve mürüvvet bu-

lan Ayşe Teyze Karekök Hayat kitabının yazarı M. Sabri Genç'in annesi. Aynı zamanda üniversitede felsefe bölümü başkanı ve hocası olan M. Sabri Bey'in yazdığı ilk kitabı eline aldığı öpüp başına koymuş Ayşe Teyze. Kaleminden peygamber tütsün diye dualar etmiş oğluna.

Başlarda çok yoksul bir işçi olan Halef Amca Ayşe Hanımın bereketiyle kısa zamanda kâr edilen işlere girmiş. Sonra zamanla evler yaptırmışlar, işleri büyümüş, gide rek zenginleşmişler.

Şimdilerde oğullarının bulunduğu illere gezmeye giden, dilinden hayır dualarını hiç düşürmeyen Ayşe Teyzeyi İzmir'de çiftlikte yaşayan oğlunun evinde gündelik işleri yapan kadına üzüldükten, onu merhamet dolu sözlerle yâd ederken bulduk. İşinin gereği o hizmeti gördüğü söylediye de hâlâ o kadına acımdan kendini alamıyor.





İlk öğretmenime...

ANNEME...

FAHRİ DÖNGELLİ

Merhaba Anne...
Merhaba hayat rehberim,
Merhaba redif seslim,
Merhaba en sevdiğim...

Kaç seferdir sana yazmak için kalemimi bu kör bıçakla terbiye etmeye kalkıyorum da bir maniye avuçlarımın içinde buluyorum. Birine mektup yazmayalı o kadar çok zaman olmuş ki, bu köyde sanki her şeyi yeniden öğreniyorum. Soba yakıyorum, yemek pi-

şiriyorum, köy çeşmesinde çamaşır yıkıyorum. Hatta geçen hafta Emine Teyze'nin ineğinden süt bile sağdım. Anne bugün tam bir yıl oldu. Bu küçücük köyde, bu sıcacık insanların çocuklarına öğretmen olalı; tam bir yıl...

Bana öğretmenlik mesleğini sevdiren amcamın bile tayininin çıktığı şehre, köye dudak büktüğü günden bugüne tam bir yıl...

Teyzemlerin, "Ne işin var Allah'ın dağında, senin der-

Çocuklar ailelerini özlediklerinde neden babaları değil de önce anneleri gelir akıllarına, bugün daha iyi anlıyorum. Anneler çocuklarına kimliklerini kazandırır, babaları o kimlikleriyle doğru ve dik yaşamalarını sağlar.

din mi el âlemin çocuklarını okutmak" diyerek serzenişte bulunduğu günden bu güne tam bir yıl...

Senin usulca kulağıma eğilip; "Biz gitmezsek, kimse gitmez" dediğin günden bugüne tam bir yıl...

Biliyor musun onların ben-den başka kimseleri yok. Ve her sabah sanki beni ilk defa görüyormuşçasına heyecanla bakıyorlar gözlerimin içine. Bugün üç basamaklı sayıları işleyeceğiz. Fırsat kalırsa

da "İslam'ın Şartlarını" anlatacağım. Geçen hafta veli toplantısı yaptım. Ve sadece annelerini çağırdım. Sağ olsunlar hepsi geldi. Senden bahsettim onlara. Asıl okulun ev olduğunu, asıl öğretmenlerin anneler olduğunu anlattım. Ben her ne kadar bunu yıllar sonra öğrenmiş olsam da; hayatın içindeki bizi, bize bizimle öğretmişsin. Ve babamın her seferinde "annene sor" demesinin nedenini bugün çok daha iyi anlıyorum. Anne, benim ilk öğretmenim olduğun için sana çok teşekkür ederim.

"Akşam baban eve gelince sen görürsün Hanya'yı Konya'yı" derken derdin beni tehdit etmek değil, coğrafya bilgini paylaşmakmış. Bunu şimdi çok daha iyi anlıyorum.

Her defasında çayı bana demletmenin sebebinin aslında suyun 100 derecede kaynadığını öğretmek olduğunu şimdi anlıyorum.

Her "Çabuk söyle neredeydin bugün?" soruna, tam cevap vermeye hazırlanırken:

"Sus cevap vermeye anneye!" tepkinle karşılaşmam aslında Felsefenin Paradokslar Kuramını o günden öğrenmem içinmiş. Bunu bugün şaşkınlıkla daha iyi anlıyorum.

Anneannemden gelen mektupları defalarca okutman anlamadığın için değil, aslında benim okuma becerimi geliştirmem içinmiş.

Bize hep "mandalınanın portakalın çocuğu olduğunu" söyledin ve her seferinde portakal evlat acısı çekme-



sin diye önce onu yedirirdin. Amacın bizimle dalga geçmek değil, ruhumuzda büyüyen vicdan duygusunu ehlileştirmekmiş, bunu şimdi çok daha iyi anlıyorum.

Mahalle maçlarının tam ortasında abimle birlikte suya göndermenin beden eğitimim için ne kadar gerekli olduğunu burada çocuklarla her sabah okula yürürken çok daha iyi anlıyorum.

Dağıttığımız evi savaş alanına benzetmenin ve bize toparlatmanın, tarihle olan bağımızı kuvvetlendirip yeniden inşa etme duygumuzu geliştirmek için olduğunu bugün daha iyi anlıyorum.

Akşam ezanından önce eve

Asıl eğitimin ana kucağında, baba ocağında başladığını sizi özledikçe daha iyi hissediyorum. Bu arada aramızda kalsın ben de çocuklara mandalınanın portakalın çocuğu olduğunu söylüyorum.

girmek zorunda oluşumuz aslında akşam namazının vaktini belletmek için, solak olmama rağmen gelen misafire sağ elle su vermemi zorunlu kılan ahlak bilgimin gelişmesi içinmiş.

Anne, sen benim en büyük öğretmenimsin. Üç tane çocuğunu birbirinden ayırmadan büyütüp onların kalbine eşitlik, adalet duygusunu yerleştirmen, evin önündeki bahçeye çay içmek için çıktığımız akşamlarda beş kişi olmamıza rağmen her defasında altı bardakla çıkmanın, yoldan geçen birini buyur etmek için olduğunu ve bununla aslında bize yardımseverliği, paylaşmayı öğrettiğini şimdi çok daha iyi anlıyorum.

Çocuklar ailelerini özlediklerinde neden babaları değil de önce anneleri gelir akıllarına, bugün daha iyi anlıyorum. Anneler çocuklarına kimliklerini kazandırır, babaları o kimlikleriyle doğru ve dik yaşamalarını sağlar. Kimliğini kazanamayan hiçbir çocuk ne doğru olabilir ne de dimdik ayakta durabilir. Biz ailelerimizi özledikçe kimliklerimizi arıyoruz aslında ve o yüzden aklımıza sizler geliyorsunuz.

Asıl eğitimin ana kucağında, baba ocağında başladığını sizi özledikçe daha iyi hissediyorum.

Bu arada aramızda kalsın ben de çocuklara mandalınanın portakalın çocuğu olduğunu söylüyorum.

Sevgi, minnet ve özlemle...

Oğlun...

AİLEDE

değişen roller

HATİCE MERAKLI



Hepimiz doğduğumuzda birilerinin evladı, torunu, kardeşi yahut yeğeni **değil miydik? Sonra yeni roller eklendi rollerimize; abi, abla, hala, dayı, teyze, amca** olmadık mı? Sonra gün geldi, devran döndü yeni bir ad eklendi **ismimizin yanına, yeni bir rol şu dünya sahnesinde: Eş olduk bizim için en özel olan insana, hem göz nuru evlatlarımıza anne yahut baba.**

insan ünsiyetle var olabilen varlık. Büyüklüklerimiz derler ya hani, yalnızlık Allah'a (c.c.) mahsus diye... İnsana insan gerek, canına yoldaş, yanı başına sıcaklık, sırrına bir sırdaş gerek. İnsana şah damarından daha yakın olan Rabbi bunu çok iyi bildiği için ona kendi cinsinden bir eş

yaratmış ve şöyle buyurmuştur Yüce Kitabında: "Kendileri ile huzur bulasınız diye sizin için türünüzden eşler yaratması ve aranızda bir sevgi ve merhamet var etmesi de onun (varlığının ve kudretinin) delillerindendir. Şüphesiz bunda düşünen bir toplum için elbette ibretler vardır." (Rum, 30/21.) Demek ki ailenin var oluş se-

bebi insanı huzura, sükûna erdirmektir. Çünkü insan için bu hayatta asıl olan sükündür. Bir yerde huzurun olabilmesi için de oradaki bireylerin sorumluluklarını hakkıyla yerine getirmesi esastır. "İnsan, kendisinin başıboş bırakılacağını mı zanneder." (Kıyame, 75/36.) diyor Kerim Kitabımız. Elbette sorumluluklarımız ve rollerimiz



vardır bu hayatta... Her oyunun bir rolü, bir senaryosu vardır nihayetinde.

Hepimiz doğduğumuzda birerinin evladı, torunu, kardeşi yahut yeğeni değil miydik? Sonra yeni roller eklendi rollerimize; abi, abla, hala, dayı, teyze, amca olmadık mı? Sonra gün geldi, devran döndü yeni bir ad eklendi isimimizin yanına, yeni bir rol şu dünya sahnesinde: Eş olduk bizim için en özel olan insana, hem göz nuru evlatlarımıza anne yahut baba. Ve en nihayetinde dede yahut nine. -Rabbimiz ömür takdir ederse- sahip olduğumuz her unvan, üzerimize yeni bir sorumluluk yükledi kendi penceresinden.

Var Eden; insan neslinin devamını sağlamak ve mutluluğu kazandırmak için her iki cinse de maddi ve manevi, fizyolojik ve psikolojik farklılıklar ve özellikler verdi. Bunlar sonradan kazanılan değil, doğuştan, fitri idiler.

Kadın naifti, duygusaldı, algıları açık, hisleri kuvvetliydi ve annelik makamı kendisine bahşedilecek kadar değerli, dirayetli, toparlayıcıydı. Erkek gücü, güveni, otoriteyi, azameti, rızıkı temsil ederdi. Yaşlı bilgeliği, saygıyı, merhameti, duayı anlatırdı hâl diliyle. Çocuk ise, umudu, neşeyi, rahmeti, sevgiyi ama en çok da muhtaç olmayı temsil ederdi eşrefi mahlûkat içerisinde. Hepsinin kendine göre bir sorumluluğu

Ancak modern zamanlar her şeye dokunup dönüştürdüğü gibi aileye de dokundu ister istemez. Toplumsal değişim geniş aileleri dağıtıp küçültürken, anne, baba, dede otoritesini de sarstı çocukların ve gençlerin gözünde

bir görevi vardı ailede, Yüce Yaratıcı'nın takdir ettiği.

Ancak modern zamanlar her şeye dokunup dönüştürdüğü gibi aileye de dokundu ister istemez. Toplumsal değişim geniş aileleri dağıtıp küçültürken, anne, baba, dede otoritesini de sarstı çocukların ve gençlerin gözünde. Evlere giren modern eşyalar, makinalar kadınların işini kolaylaştırırken, bunlardan yararlanabilmek için daha fazla çalışmak gerekti ve aile fertlerinden gücü yeten herkes çalışma hayatına atıldı. Daha çok kazanmak, daha çok tüketmek, daha gösterişli yaşamak toplumda bir saygınlık bir statü belirtisi olarak görülmeye başlandı. İşten eve yorgun, stresli dönen

aile bireyleri, birbirlerine vakit ayıramaz oldu. Ailede sözü geçen, dediği dedik tek insan kaldı: o da çocuk. Kısacası ayaklar baş, başlar ayak oldu. Televizyonun ve modern iletişim araçların da getirdiği sanal ortam ile odalarda yalnız başına yaşayan, birbirinin gözüne bakmaktan, hâlini sormaktan aciz, yeni bir aile tipi ortaya çıktı. Bereketli bir sofranın başında toplanmak bile neredeyse imkânsız oldu minicik çerkerde yuvalarda.

Peki, bunun kabahatlisi sadece modern zamanlar mıydı? Tüm kabahati ahir zamana atıp rahatlayabilecek miydik? Elbette hayır: "Zamana lanet etmeyin..." (Buhari, Tefsir, 45.) buyuruyor Allah Rasûl (s.a.s.).

Önceliklerimizi sıraya koyarak, vaktimizi boş şeylerle heba etmeyerek bu duruma çözümler bulabiliriz. Namazlarımızı düzenli kılarak, vaktimize bereket katabiliriz. Sorumluluk bilinciyle hareket ederek ailemizle daha güzel zamanlar geçirebiliriz. Annemizi anne, babamızı baba, büyüğlerimizi büyük gibi görerek, mümkün olan işlerinde yanı başlarında durarak, onlara saygıda kusur etmeden, kendi huzurumuza katkı sağlayabiliriz. Ana-babalık rolünü başka rollere devşirmeden evlatlarımızın yanlarında durabiliriz. Her istediklerini onlara umarsızca sağlamaya çalışarak doyumsuz bireyler yetiştirmekten Allah'a sığınabiliriz. Unutmamalıyız ki çocuklarımızın asıl ihtiyacı bizimle bir şeyleri paylaşmak, hatıralarını çoğaltmaktır.



Bunun yanında evlatlarımızın meşru istekleri ve harçlıkları konusunda da duyarsız davranmamalı ve onların gözlerini başkalarında bırakmamalıyız. Bu hususta, "Bakmakta yükümlü oldukları kişileri ihmal etmesi kendisine günah olarak yeter." (Ebu Davud, Zekât, 45.) hadisini de göz ardı etmemeliyiz. Onları "veren elin alan elden üstün" (Müslim, Zekât, 94.) olduğu bilincinde yetiştirmeye çalışarak o güzel elleriyle muhtaçlara yardım götürmelerini sağlayabiliriz. Hata ettiklerinde hatayı fark edip düzeltmelerine imkân tanıyarak, iyi şeyler yaptıklarında takdir ederek istikrarlı

Biz onların ne arkadaşı ne de patronlarıyız. Biz ana-babayız. Otoritemizi sevgiyle harmanlayarak gelişim evrelerini faydalı bir şekilde geçirmelerine imkân sağlayabiliriz.

davranabiliriz. Biz onların ne arkadaşı ne de patronlarıyız. Biz ana-babayız. Otoritemizi sevgiyle harmanlayarak gelişim evrelerini faydalı bir şekilde geçirmelerine imkân sağlayabiliriz.

Karı koca birbirinden ayrı ama birbirine emanet edilmiş, insan soyunun hamisi yüce varlıklardır. Aile içinde roller değişirse dengeler alt üst olur. Eşimizle ilişkilerimizi saygı çerçevesinde tutarak ve ortak paylaşımlarımızı artırarak yaşamımızı kolaylaştırabiliriz. Özveriyi, affı, anlayışı kendimize rehber edinebiliriz. Her konuda haklılık davası gütmekten huzuru önceleyebiliriz. Dinî ve millî değerlerimizi göz ardı etmeden, Allah'ın rızasını hedefleyerek ailemiz için saadet yolunu kolaylaştırabiliriz.

Ailede karı koca ve çocuklar birbirlerine emanet edilen varlıklar ve Kur'an'ın tabiriyle "göz aydınlığı"dırlar. Dinimiz aile hayatını karşılıklı anlayış, sevgi, saygı ve olgunlukla yürütülebilecek insani bir müessese saydığından, aile fertlerinin rollerini, hak ve görevlerini tam olarak yerine getirebilmeleri için aile bireylerinde temel ahlaki ve insani erdemlerin oluşmasını öncelemiştir. Rollerini hak rızası için yerine getirmeye çalışan aile fertlerinin şöyle dua ettiklerini anlatır Yüce Kitabımız; biz de sözlerimizi bu ayetle nihayete erdirelim: "Onlar, "Ey Rabbimiz! Eşlerimizi ve çocuklarımızı bize göz aydınlığı kıl ve bizi Allah'a karşı gelmekten sakınanlara önder eyle." (Furkan, 25/74.) diyenlerdir.

Bade yaylalarının süt kokulu annesi:

HZ. HALİME

HANDAN ERDOĞAN

Sabahın ilk ışıklarıyla uyandı Halime Anne. Çocuklarına özenle yiyecek bir şeyler hazırladı. Su, ekmek, kurutulmuş et, biraz da hurma. Çabucak hayvanları hazır etti. Eşine seslendi usulca, "Haydi" dedi. "Sefere çıkma zamanı." Uzaktan çingirak seslerini duyuyordu develerin. Köylü çoktan yola çıkmıştı.

G

üneşin dağlar ardından batarken bıraktığı son huzmeleri, sade evin duvarlarını bin bir ışık oyunları ile aydınlatmaktaydı. Çöl bülbüllerinin muhteşem sesi gitgide zayıflarken hurma ağaçlarını yalayan rüzgârın uğultusu artıyordu.

Bahçedeki sade sedir üzerinde oturan Hz. Halime derin düşüncelere dalmıştı. Hatıralarıyla duygu sağanağı yaşadığı anlardan birindeydi. Bu yaz çok kurak geçmişti. Her kuraklık zamanı daha çok endişe daha çok çalışmak demekti. Her zaman iyilik yapmayı, yaşlılarla ilgilenmeyi, ihtiyaç sahiplerine bakmayı, şartlar ne olursa olsun herkese yardım etmeyi severdi. Yakın

komşularıyla işlerden fırsat bulduğunda yapılan ayaküstü sohbetlerden de büyük keyif alırdı.

Her çocuk yeni bir hayat olurdu Halime Annenin elinde. Yeni sorunlar ve sorumluluklar ve bitmez tükenmez yorgunluklar, geceleri olmayan sabahlar... Zira çok önemli bir işi vardı; emanet çocuklara gözü gibi bakar onları itina ile beslerdi. Çok da şefkatli idi. Anacığınan ayrılmış süt kuzuları ağlarken, göğsüne basar, sabırla severdi onları. Kendi çocukları hep kıskanırdı bu yeni gelen misafiri ama o her seferinde hoş ederdi çocuklarının yüreğini. Halime Anne baktığı çocuklara kalben bağlanmak istemezdi. Onlardan koparken parçalanıp dağıl-

mak, onun hayatına göre hiç değildi. Çünkü hurma ağaçları gibi sürekli meyve vermek zorundaydı.

Sabahın ilk ışıklarıyla uyandı Halime Anne. Çocuklarına özenle yiyecek bir şeyler hazırladı. Su, ekmek, kurutulmuş et, biraz da hurma. Çabucak hayvanları hazır etti. Eşine seslendi usulca, "Haydi" dedi. "Sefere çıkma zamanı." Uzaktan çingirak seslerini duyuyordu develerin. Köylü çoktan yola çıkmıştı.

Onlar yola revan olduklarında vakit bir hayli ilerlemişti, üstüne üstlük hayvanları da sanki gitmiyor, duruyordu. Halime Anne ve eşinin kollarındaki derman şimdiden bitmişti. Zira hayvan gitmek istemedikçe onlar çekiştiriyorlardı.

Önden giden her zaman şanslı olurdu. Ne olurdu hayvanları da hızlı gitseydi ve herkesten önce çöl kartalları gibi uçsaydı. Bir dönemin en şanslısı kendisi olsaydı bir kere de. Fakat bu imkânsızdı. Kervandakiler zaman zaman arkaya bakar üzümlerdi Halime Anneye.

Sıkıntının biri de yiyecek sıkıntısı... Ciğer paresi yavru-
lara verecek bir damla sütü kalmamıştı. Üstelik yanlarına aldıkları hayvancağızın da göğüsleri bomboştu. Bütün bunları düşünürken çocuklarının ağlama sesi değdi yüreğine. Bu ses acının, yokluğun ve çaresizliğin sesiydi. Torbasındaki birkaç ekmek kırıntısını usulca verdi çocuklarına. İçi burkuldu

bakamadı yavrularının yüzüne, "Ah" dedi "Şu sabiler biraz gün yüzü görebilse!" Ne olurdu bu kez bir mucize olsaydı ve hayat onlar için aksaydı.

Karı koca bitap düşmüştü artık açlıktan. Karınlarından gelen sesler onları derin bir hüzne sevk etmişti. Nereye ve ne zamana kadardı bu yokluk. Lakin bir umutları vardı. Çölde yetişen nadide çöl zambakları gibi bir mucize idi onlar için zengin bir çocuk... Bunun terisini ikisi de aklına getirmek istemiyor, bu fikirden vebalı gibi korkuyor ve ırkılıyorlardı.

Çöl buğusu insanın içini yakar. Ta ciğerinden, damarlarındaki kanı kurutur da göremez ve hissedemez insan. Üstüne aç-

Çöl buğusu insanın içini yakar. Ta ciğerinden, damarlarındaki kanı kurutur da göremez ve hissedemez insan. Üstüne açlık ve susuzluk eklenince çöl dayanılmaz bir yer olur çıkar. O gecenin sabahı hiç olmak bilmedi ve artık susuzluk en kötüsü de belirsizlik kendini iyice göstermişti...

lık ve susuzluk eklenince çöl dayanılmaz bir yer olur çıkar. O gecenin sabahı hiç olmak bilmedi ve artık susuzluk en kötüsü de belirsizlik kendini iyice göstermişti...

Güneşin ilk ışıkları kum tepelerinden usulca yükselirken sabah rüzgârı yabani yase-minlerin kokusunu her yere dağıtmıştı. Sanki bu, yeni başlayan müjdeli günün ilk elçisiydi. Ciğerlerine kadar çekti bu kokuyu başı döndü âdeta.

İlk kabile Mekke'ye girmişti bile. Acele etmeliydi. Yürümek istemeyen hayvana inat bir ceylan gibi koştu Mekke sokaklarına. Karşısına ilk çıkan Kâbe'ydi. Onda büyük bir huzur hissetti. Kâbe bütün



Ebu Talip'in evinde yeni bir yıldız doğmuştu. Daha önce hiçbir yerde görülmemiş, âlemde eşi benzeri bulunmayan âdeta saklı bir hazine vardı yıkık duvarlar arasında. Ulu bir sultan, dünya ve ahiret lideri, çok sevicecek çok özlenecek çok önemsenerek yaratılmış herkese merhamet gösterecek ince, zarif, hassas... Ruhlardaki sevgi parçalarını özenle birleştirecek sarıp sarmalayacak bir yıldız...



endişelerini almış ve hatta ona esenlik vermişti. Kısacık bir dua etti Kâbe'nin Rabbine. "Ya nasip" dedi. Sonra kapı kapı gezmeye, her evin kapısını ümitle çalmaya başladı.

Uzun uzun arşınlar Mekke sokaklarını Halime. Hacer sokağında ise hızlı adımlarla ilerlerken içini bir umut kaplar. Ama uzun hurma ağaçlarının olduğu çöl kanaryalarının su içtiği bakımsızlıktan dökülmüş kuyunun başına oturur "Dinlen dinlen" der kendi kendine.

İçinde binlerce kasırga, fırtına, yağmur... Artık karanlığın tam ortasındadır. Bir ceylan gibi korkarak kalkar, Ebu Talip'in evine gelir. Ebu Talip'in kapısına vardığında evin ha-

nımından kısaca her şeyi öğrenmiştir.

Evdeki çocuk yetimdir, basısız çocuk bakmak akıl işi değildir. Çünkü çocukların bütün bakım paralarını bol bahşişiyle birlikte babalar verir. Bunun üzerine Halime Anne başka çocukları aramaya başlar. Tek tek çalar bütün kapıları. Yoktu işte. O an sanki dünya yıkılmış o ve ailesi o yıkıntılardan altında kalmıştı.

Hızlı adımlarla kocasının yanına gittiğinde kesik kesik soluyordu. Bütün olanları anlatıverir gözyaşları ve çaresizlik içinde. Eşi ne kadar teselli ettiyse de susturamaz onu. Sanki dünya durmuş zaman yok olmuştur. Ağlamaktan gözleri kan çanağına dönmüş

Kâinatın Efendisi'ni gözünden koruyan, yemeden yediren, geceleri onun uyuyuşunu saatlerce seyreten Halime; şefkatiyle, merhametiyle Rahman'ın övgüsünü kazanmış biriydi.

yorgun yüreği paramparça...

Sonra bir şey oldu... Yerde öylesine yatarken ani bir yıldız kaymıştı yüreğine, adeta bağırarak Ebu Talip'in torununa talibim dedi. Bir anda yüzünde binlerce güller açılmıştı. Sessizce itaat etti eşi "Sen bilirsin" dedi. "Belki bu çocuk bizim kismetimizdir. Onunla mutlu olacağız inanıyorum. Hadi mutlu olacaksan git al gel onu" deyiverince koştu Halime Anne. Bir anda varıverdi Ebu Talip'in evine. Kapının açılması ne kadar sürdü bilemedi ama dizlerinin bağı çözülüyordu.

Ebu Talip'in evinde yeni bir yıldız doğmuştu. Daha önce hiçbir yerde görülmemiş, âlemde eşi benzeri bulunmayan âdeta



saklı bir hazine vardı yıkık duvarlar arasında. Ulu bir sultan, dünya ve ahiret lideri, çok seviyecek çok özlenecek çok önemsenerek yaratılmış herkeşe merhamet gösterecek ince, zarif, hassas... Ruhlardaki sevgi parçalarını özenle birleştirecek sarıp sarmalayacak bir yıldız...

Halime Anne eve adım attığında bir şeylerin farklı olduğunu hissetmişti. Kapıdan başka bir dünyaya geçmişti. Mis kokusu, nurlu bir aydınlık, nurlu bir huzur, derin sekin ve insanın keyif almaktan başka bir şey hissedemediği aydınlık bir dünyaya...

Hız. Âmine... Böylesine zarif ve insanın gönlüne aktıkça ferahlatan duruşu ve bakışı daha

önce hiç kimsede görmemişti. Şefkat ve merhamet dolu asil bir sesi vardı.

Hız. Halime, Hız. Âmine'ye bakarken böyle bir kadının bebeği nasıldır diye düşünürken Rasulullah'ı görür ve görür görmez âşık olur.

Bakışı merhamet saçan, ağlaması dünyayı yasa boğan, mis kokulu bir bebek... Halime bu güzel bebeği alıp yola revan olduğunda sanki ağaçlar selam verir, taşlar yoldan çekilir, hayal der aklıktan hayal görmeye başladım, sevinçten şaşkırdım ben, kendi kendine inanamaz.

Yol ne zaman bitti, ne zaman evlerine geldiler, anlayamadı. Halime Anne ve ailesi günler geçtikçe bu mübarek çocuk için Allah'a şükrediyorlardı. Zira köydeki herkes şaşkıncı, bütün hayvanlar aklıktan kırılırken onların hayvanları sütlerini taşıra taşıra otlaktan dönerdi. Bu yetim yavru eve neşe, göz aydınlığı, huzur ve sonsuz bereket getirmişti.

Kâinatın Efendisi'ni gözünden koruyan, yemeden yediren, geceleri onun uyuşunu saatlerce seyreden Halime; şefkatiyle, merhametiyle Rahman'ın övgüsünü kazanmış biriydi. Aslında hiç ayrılmak istemedi, ciğer paresinden kopamadı, koparamadı yüreğinden lakin onun güzelliği ve bereketi dilden dile yayılır olmuştu. Başına bir sıkıntı gelmesinden korktuğu için bakım süresi dolduğunda özenle aldığı emaneti, özenle ve özlemle teslim etti.

Ondan sonra hiçbir çocuk onun yüzünü güldüremedi,

O kul oldu, kül oldu, belki görünüşte çok fakirdi ama onun gönlündeki rütbeler kaç dünya verilse elde edilemeyecek zenginlikteydi. Kâinatın Efendisi'nin hayatına kimseler bilmeden sessizce kraliçe seçildi.

içindeki özlemini dindiremedi. Kâinatın Efendisi'ni ailesine sağ salım teslim ettikten sonra hiçbir şey eskisi gibi olmadı.

Bazen bahçedeki avluya çıkar, uzun uzun yıldızları seyredirdi, bir tutam sakladığı saç kokları hasretini giderirdi. Aradan uzun yıllar geçmişti, bir gün bir haberci bade yaylalarına geldi kendisini Mekke'ye davet ediyorlardı, sutoğlu büyümüş evlenme çağına gelmiş onu unutmamış düğününe davet etmişti, hızlıca hazırlandı yola revan oldu. Yıllardır içinde yanan volkan ateşine sonunda okyanus suları dökecek yangınları biraz olsun sönecekti ve öyle de oldu.

Kâinatın Efendisi bu davete çok sevinmiş, eşi Hatice'ye bu zarif davet için ve Halime Anneye verdiği hediyeler için minnettar olmuştu.

Hız. Halime zarif, vakur, asil bir hanımefendi idi. O konuştuğunda herkes onu saygıyla dinler, sözlerine değer verirdi, hiç yalan söylemezdi. Kokusu en sevdiği çiçek olan yasmine benzer, saçları yıldızlar gibi parlardı; yürüyüşü ürkek bir ceylana, şefkati dünyayı kaplayacak kadar güneş sıcaklığına sahipti. Saraylarda yaşamadı ama o yıkık duvarlar arasındaki saklı bir hazinenin ahit sandığı idi, suskundu. Duruşu dağlar gibi görkemli, bakışı sular kadar serin ve selametliydi.

O kul oldu, kül oldu, belki görünüşte çok fakirdi ama onun gönlündeki rütbeler kaç dünyaya verilse elde edilemeyecek zenginlikteydi. Kâinatın Efendisi'nin hayatına kimseler bilmeden sessizce kraliçe seçildi.

Süleyman Aleyhisselam'ın azmine hayran kaldığı karınca

İBRAHİM ETHEM ÖZER

**Azim ve sebat insanların en büyük yardımcısıdır.
Hz. Ali (r.a)**

Akan bir suyun taşı delmesi suyun gücünden değil, devamlı akışındandır. Büyük başarılar sabrın uzun süre oluşuyla bağlantılıdır. Azmeden bir insan bu yolun sonunda varacağı mutluluğun farkında olup sonucuna eriştiğinde iyi ki sabretmişim der. Bazen bunun nasıl olacağını küçük bir karıncadan öğrenebiliriz, şöyle ki hareketlerini incelediğimizde ne kadar da sabırlı ve düzgün bir yol izlediğini, sonunda ise başarıya ulaştığını hayretler içerisinde seyreder dersler çıkarırız. İnsan ise aceleci davranır. Ayet-i kerime'de: "İnsan iyiliğin gelmesine dua ettiği gibi, kötülüğün gelmesine de dua eder. Esasen insanoğlu çok acelecidir." (İsra 17/11.) buyurmaktadır.

İnsanoğlu genellikle en kısa zamanda, zorluk çekmeden hemen elde etmek ister istediği her türlü başarı olsun, maddi-manevi şeyler olsun bütün arzularını. İsteklerine bir an önce kavuşmak için yapamayacağı şey yoktur. İşte burada hırs devreye girer ve çok tehlikelidir. Bu arzularına kavuşmak için planlar yapar

ve o doğrultuda imtihanı başlamıştır bile. Bu yolda beklediği engeller çıkınca morali bozulur ve bir anlık duygularla umutlarını yitirir, vazgeçme eğilimine girer. Bu hali ile ancak bir süre başarıya ulaşıp uzun süreli başarılarla doğru ilerleyemez.

Azim istek ve dayanıklılığın en önemli aşaması ise planlı hareket etmek ve istektir. O arzulanan iş hakkında iyi analiz yapılmalıdır ki düşünülmeden ve planı iyi yapılmadan girilen her iş insanı hayal kırıklığına uğratıp belki de o işin bırakılmasına yol açabilir. İşte burada manevi güç devreye girer ve en güçlü dayanaktır. Bir an belki sarsılabilen insanoğlu, Allah'ın (c.c.) yardımıyla ayakta durup sabırlı olması gerektiğini hatırlar. Başka bir yol denemesi gerektiği kanısına varıp yoluna devam eder. Bu gibi durumların karşısına her an çıkabileceğini ve daha güzel yollara vesile olabileceğinin farkında olan insan, daha güzel sonuçlarla karşılaşabilir. Yol uzun veya kısa ama sonu güzel olacağını düşünmeli ve sabırlı olmalıdır.

İbrahim Ethem Özer



İnsanın nereden aklına gelebilir ki küçük bir karıncadan ders alabileceği değil mi? Aslında görmek değil de görebilmek yani yaşadığı olayı iyi okuyabilmektir mesele. Böyle bakabildiğinde bir çocuktan bile ne çok öğreneceği olur kişinin. İnsan yeter ki istesin... Azim ve kararlılıkla devam etsin...

Azim ile başılamayacak sanılan zorlu yolların bile aşılabacağını Feridüddin Attar, İlahiname adlı eserinde bizlere çok güzel bir kıssa ile aktarıyor. Gelin kulak verelim;

Süleyman Aleyhisselam kuvvet ve haşmetiyle bir gün yolda giderken bir yandan bir alay karıncanın geçtiğini görür. Karıncaların hepsi tazim etmek üzere bir an içinde binlerce hatta daha da fazla karınca huzura varır.

Bir karınca hemen yanına gelmemiş. Hz. Süleyman'ın. O bahsedilen karıncanın yuvasının önünde bir toprak tepesi varmış. Karınca tepeyi düzeltmek için yel gibi toprak zerrecelerini birer birer taşımaktay-

mış. Süleyman Aleyhisselam karıncayı yanına çağırıp demiş ki: Ey karınca görüyorum ki güçsüz ve kuvvetsizsin, Nuh'un ömrüyle Eyüb'ün sabrına sahip olsan da yine bu tepeyi kaldırmaya kudret bulamazsın, işin içinden çıkamazsın, bu iş senin gibisinin koluyla kuvvetiyle yapılamaz bu tepeyi sen kaldıramazsın ki.

Karınca dile gelir: Bu yolda ancak himmetle yürünebilir, sen benim yaratılışım himmetimdeki yüceliğe bak padişahım. Biliyor musun başka bir karınca vardı burada ve şu an göremiyorum onu. Fakat beni aşk tuzağına çekti. Bana dedi ki:

Sen şu toprak tepeyi buradan atar, bu tepeyi dümdüz yol yaparsan ben de senin yolundan bu ayrılık kayasını kaldırırım, o zaman seninle dost olurum. İşte şimdi ben de bu işe bel bağladım, bu toprak taşıma işinden başka işim yoktur. Bu toprağı kaldırır dümdüz bir hale getirirsem vuslatını elde edebileceğim, bu hususta çalışıp çabalarken ölürsem hiç olmazsa yalan yere davaya girişmiş sayılmam ya!

İnsanın nereden aklına gelebilir ki küçük bir karıncadan ders alabileceği değil mi? Aslında görmek değil de görebilmek yani yaşadığı olayı iyi okuyabilmektir mesele. Böyle bakabildiğinde bir çocuktan bile ne çok öğreneceği olur kişinin. İnsan yeter ki istesin... Azim ve kararlılıkla devam etsin...



TÜRDEB BAŞKANI ASIM GÜLTEKİN İLE DERGİCİLİK ÜZERİNE...



Dergicilik fikir, ilim, sanat hayatımızda kabiliyetlerin keşfedilmesi, bu kabiliyetlerin önünün açılması için önemli bir imkân. Türkiye’de ve dünyada çok farklı alanlarda dergicilik yapılıyor. Edebiyat dergileri, fikir dergileri, akademik dergiler, çocuk dergileri vb...



1975 Amasya Taşova doğumlu Asim Gültekin’in kökleri Artvin ve Selanik’e kadar uzanır. Lise öğrenimini Kartal Anadolu İHL ve Taşova İHL’de tamamlamıştır. Kartal Anadolu İmam Hatip’te kültürel çalışmalara öncülük etmiş, Marmara Üniversitesi AEF Edebiyat Öğretmenliği bölümünden mezun olmuş, üniversitede de dergicilik faaliyetlerini sürdürmüştür. TYB İstanbul yönetim kurulu üyesi, Mizah Derneği Başkanı, TÜRDEB (Türkiye Dergi Editörleri ve Yayın Yönetmenleri Birliği) kurucu üyesi olan Asim Gültekin edebiyat öğretmenliği de yapmış ve 2008 yılında yılın öğretmeni seçilmiştir. Halen süreli ve süresiz yayınlarda kültür sanat muhtevalı yazılar hazırlayan, etimoloji dersleri, seminerleri veren, tam bir sözlük ve seyahat düşkünü, evli ve 2 çocuk babası olan Gültekin; TÜRDEB başkanlığı yapıyor; Dünya Dergiler Birliği’ni kurma faaliyetlerini yürütüyor.

A

sım Bey; öncelikle süreli yayıncılık dünyası ile tanışmanızdan başlayarak dergicilik hayatınızı öğrenmek isteriz.

Bismillah. Dergiciliğim dergi okurluğu ile başlamıştır diyebilirim. Selam, Kandil Çocuk, Gül Çocuk, Türkiye Çocuk, Tercüman Çocuk dergilerinin takipçisiydim. 8-9 yaşında iken rahmetli müftü dedem Mehmed Ali Gültekin'den kalma evimizin çatısındaki İslamın Nuru, Hakses gibi 50'li yıllardan kalma dergileri hazine gibi gördüm. 1986'da daha 11 yaşındayken Sultanahmet Dini Yayınlar Kitap Fuarı'nda Seha Yayınları standında Gül Çocuk Dergisi stant görevlisi olmuştum. Ortaokul yıllarında fanzin dergi de denilen fotokopi dergiler çıkararak dergiciliğin heyecanını duymaya başladığımı söyleyebilirim. Gül Çocuk ve Selam Çocuk dergisine yolladığım okuyucu mektupları belki bu heyecanın ilk başlangıcı sayılabilir. Kartal Anadolu İmam Hatip Lisesi'nin dergilerine çokça katkım oldu.

Üniversite yıllarında arkadaşlarımın üniversitede çıkardığı Marmara Bülteni'ni Biat isimli bir dergiye dönüştürmüştüm. Ayın zamanda Yedi İklim dergisinin cuma akşamı toplantılarına düzenli devam eder, Nureddin Durman'ın Düş Çınarı dergisine, Mustafa Kutlu'nun Dergâh dergisine gider gelirdim. Resul Tosun'un Yörünge Dergisi'nin son zamanlarında orada da yazmıştım. Gerçek Hayat dergisinde de beyaz haberler yazardım. Üniversiteden arkadaşlarla fanzin dergiler çıkartırdık, onların dergilerine yardımcı olmaya çalışırdım. Birnokta Dergisi ve Mürsel Sönmez'in sohbet ortamından da çokça istifade etmeye çalıştım.

Ben bir derginin yöneticisi, yazarı olmak kadar okuru olmayı da değerli buluyorum. Bir dergiyi bayiden ama özellikle kitapçıdan almayı; hatta bir dergiye kendi iradenle, seçerek, bile isteye abone olmayı çok kıymetli buluyorum. Birisinin gelip sizi bir dergiye abone yapmasını demiyorum, sizin bir dergiyi takip etmeye ihtiyaç hissetmenizi ve bu ihtiyacı sadece hissetmekle

kalmayıp tutup acaba hangi dergiye abone olsam diye bir karar verme süreci yaşayıp bu niyetinizi gerçekleştirebilmenizi ciddi bir olgunlaşma süreci olarak görüyorum.

Ülkemizdeki dergicilik faaliyetlerini genel olarak nasıl görüyorsunuz?

Dergicilik fikir, ilim, sanat hayatımızda kabiliyetlerin keşfedilmesi, bu kabiliyetlerin önünün açılması için önemli bir imkân. Türkiye'de ve dünyada çok farklı alanlarda dergicilik yapılıyor. Edebiyat dergileri, fikir dergileri, akademik dergiler, çocuk dergileri vb... Bu dergilerin kimisi kazanç kapısı iken kimisi tanıtım aracından öteye geçmiyor. Ama asıl dergicilik bu iki mecranın dışında hayatini sürdürüyor. Yüzlerce dergi var. Ve bunlardan yeni kalemler geliyor. Bunların kimi işini öylesine yapıyor, ciddiye almıyor diyelim; bu hiç önemli değil. Önemli olan işini ciddiye alanların, kuracağı her cümlesini ciddiye alanların çabaları. İsterse onların oranı yüzde 5-10 olsun. O yüzde 5-10 çok önemli. Gelecekteki fikir hayatının popülizme teslim olmamasını onlar sağlayacaktır.

Şair Osman Sarı der ya Hüzün Şiiri isimli şiirinde "Nerededir çıkmaz olmuş kahraman dergileri kahraman sayfaları / Bir hal olmuş bize" Dergiler hep var olacaklar. Ve gazetelerin, televizyonların pratiğin yozlaştırıcılığına teslim olmaya yatkın tabiatına karşı bir diriliş ocağı olmayı sürdüreceklerdir.

Dergiler özellikle gençlerin ve toplumun bilinçlenmesinde nasıl bir yönlendirici etkiye sahip? Bu etkiyi arttırmak için neler yapılabilir?

Ben etkiyi arttırmaya çalışmaktan ziyade dergilerin içeriğinin niteliğinin artırılmasından yanayım. Dergilerin on milyonlarca okuyucusu olmaz. Hasbi okuyucusu olan dergiler olur. Türkiye'de üç milyon kadar dergi alıcısı olduğunu tahmin ediyorum. Bu üç milyonun ne kadarı hasbi okuyucudur bilemeyiz ama sayfaları titizlikle oluşturulmuş; düşüncenin, inancın namusuna bağlı dergicilik yapıldıktan sonra çabalar boşa gitmiyor. Teknolojinin getirdiği

“

Ben etkiyi arttırmaya çalışmaktan ziyade dergilerin içeriğinin niteliğinin artırılmasından yanayım. Dergilerin on milyonlarca okuyucusu olmaz. Hasbi okuyucusu olan dergiler olur. Türkiye'de üç milyon kadar dergi alıcısı olduğunu tahmin ediyorum. Bu üç milyonun ne kadarı hasbi okuyucudur bilemeyiz ama sayfaları titizlikle oluşturulmuş; düşüncenin, inancın namusuna bağlı dergicilik yapıldıktan sonra çabalar boşa gitmiyor.

kolaylıklardan dolayı özensizce hazırlanan dergilerle değil; sayfalara aşkını, şevkini yansıtabilen dergilerle toplumun bilinçlenmesinde dergilerin etkisi artar. Üstad Sezai Karakoç'un yıllarını verdiği bir Diriliş dergisi ne kuşe kâğıt olduğu için, ne renkli olduğu için önemlidir. Ne de aman herkesin ilgisi- ni çekeyim derdine düşmüştür. İşini iyi yapmaya odaklanmış; fikrin, düşüncenin, sanatın en nitelikli ürünlerini verme çabasında olmuştur tamamen. Nitelikli dergiler kulvarını boş bırakmamak gerekiyor. Bir derginin 100 bin satması değil mesele, bir milyon satması değil. 700, topu topu 700 okuyucusu olan bir dergi tüm Türkiye'nin geleceğine etki edebilir. Kalitesizliğin hâkim olduğu bir zeminde kaliteli olan zirvede kalmaya mecbur kalır. Hayatiyetini sürdürüp sürdürememesi ayrı bir konu ama işinde kararlı olanlar en zirvede olmak durumunda kalır. İster derginizi hiç basmayın, pdf dergi olarak yayınlayın ister beş yüz adet basın, ister 500 bin adet basın. Üstad Sezai Karakoç'un Diriliş dergisi nitelikli işten anlayanlar için isterse 50 adet basılsın kıymetinden bir şey kaybetmez.

Bu şimdiye kadar böyle olmuştur. Dergicileri popülizmin oyuncağı hâline düşürmeye gerek yok. Bugün Maveria dergisinden, Rasim Özdenören'den, Cahit Zarifoğlu'ndan, Akif İnan'dan beslenmiş bir şehir yöneticisi veya bir bakan şehirleri katledecek, fakirleştirecek kararlar alamaz. İslam'ın Nuru Mecmuası'ndan beslenen bir yönetici, Diyanet Dergisi'nden beslenen bir lider halkıyla, dini ile savaşıma anlamına gelebilecek kararlar alamaz.

Sorunuza bir de şöyle cevap vereyim: 1950-2000 arası çıkan esaslı dergilerimizin sadece okuyucu mektupları bölümü taranacak olsa bile dergilerimizin ülkemizin insan kalitesine kimleri kazandırdığı Allah Allah dedirtecek derecede ortaya çıkacaktır.

Türkiye'deki dergicilik faaliyetlerini kurumsallaştırarak Türkiye Dergiler Birliği'ni (TÜRDEB) kurdunuz. Bize bu süreçten ve neden böyle bir çalışma içine girdiğinizden bahseder misiniz?

Türkiye Dergiler Birliği bundan 9 yıl önce 2008 yılında dergi editörleri ve yayın yönetmenleri ile bir araya gelerek oluşturduğumuz bir birlik "Secde merkezli" bir perspektife sahip dergiciler olarak bir araya gelemez miyiz diye düşündük. O zamandan beri 110 aydır ayda bir toplanıyoruz. İlk zamanlar 10-15 dergi ile başlamıştık şimdi 25 ülkeden 400 kadar "secde merkezli dergi" ile birlikteyiz. Çok güzel arkadaşlıklar kurduk. Farklı farklı üsluplara, alanlara sahip dergilerle, dergicilerle dergiciliğimizin meseleleri üzerinde duruyoruz. 2014 yılına kadar Türkiye Dergi Editörleri ve Yayın Yönetmenleri Birliği ismini kullanan platformumuz 2015 Şubatında dernekleşti. 5, 6 ve 7. Dergi Fuarları ile bünyesine yurtdışından dergileri de katması ile World Periodical Union'u (Dünya Dergi Birliği) kurduk. 25 kadar ülkeden dergicilerle sıcak temas hâlinde bulunan Türkiye Dergiler Birliği yönetimi şu günlerde Dünya Türkçe Dergiler Birliği'nin kurulması çalışmalarına da öncülük ediyor.

Türkiye'de ve dünyada dergiciliği insanlığın büyük hakikatine sadık kalarak gerçekleştirme çabasındaki tüm dergicileri bir ve kardeş olarak gören Türkiye Dergiler Birliği (TÜRDEB), World Periodical Union (WPU) ve Dünya Türkçe Dergiler Birliği (DTDB) olarak dünyada dergiciliğin tüm meseleleri birincil gündemimiz. Editörlük eğitimleri veriyor; dergicilik çalışmaları, sergiler, oturumlar, paneller düzenliyor; okullarda dergicilikle ilgili etkinlikler düzenliyoruz. Ayrıca "Dergiler Dergisi" isminde dergicilik üzerine bir de dergi yayımlıyoruz.

TÜRDEB bünyesinde her yıl dünyanın ilk ve tek dergi fuarı olan "Uluslararası Dergi Fuarını" düzenliyorsunuz. Fuar fikri nasıl ortaya çıktı? Fuar şu anda dünyadan kaç ülkeye ev sahipliği yapıyor? Fuar hakkında kamunun görüşü nasıl?

Şöyle ifade edeyim: Kamu demekten ziyade biz insanları şöyle tasnif etmeyi tercih ediyoruz: Dergi okurları olanlar ile dergi okuru olabilecekler. Biz dergi fuarında öncelikle zaten dergi okurlarına ulaşmayı hedefliyoruz. İstanbul'un en merkezi

“

Dergilerle, kitaplarla en ilgisiz insanımızın bile eline normalde bir yılda işte, berberde, camide, tekkede, kahvehanede 3-4 farklı dergi geçiyorsa; "dergi takipçileri"nin ise eline 5-10 farklı dergi geçtiğini farz edelim. Dergi fuarına geldiğinizde ise 200-300 farklı dergiyi bir arada görebiliyorsunuz. Birçok dergiyle ilk defa karşılaşabilirsiniz. Bu müthiş hoşuna gidiyor dergi okuyucularının.



fuarı olduğu için ziyaret etmek isteyenlerin en kolay ulaşabildiği fuar. İlgi yüksek, gelenler çok memnun. Dergilerle, kitaplarla en ilgisiz insanımızın bile eline normalde bir yılda işte, berberde, camide, tekkede, kahvehanede 3-4 farklı dergi geçiyorsa; "dergi takipçileri"nin ise eline 5-10 farklı dergi geçtiğini farz edelim. Dergi fuarına geldiğinizde ise 200-300 farklı dergiyi bir arada görebiliyorsunuz. Birçok dergiyle ilk defa karşılaşıyorsunuz. Bu müthiş hoşuna gidiyor dergi okuyucularının.

2010 yılında ilki gerçekleşen dergi fuarına ilk yıl 55, ikinci yıl 78, üçüncü yıl 98, dördüncü yıl 108, beşinci yıl 115, altıncı yıl 165 ve geçen yıl 300 dergi katılmıştı. Bu yıl 400 kadar dergi ile buluşabilecek ziyaretçilerimiz. Bu dergilerin 100'ü 22 ülkeden, 300'ü ise Türkiye'den. Öyle ki geçen yıl Balkanlar'daki dergiler bize ilk defa Türkiye'de dergi fuarı ile bir araya gelebildiklerini söylediler. "Bundan önce hiç Balkan dergileri olarak bir araya gelmemiştik" dediler.

Fikir nasıl ortaya çıktı? Fikir ilk başkanımız Abdullah Zerrar Bey'in fikri idi. Dergiler olarak bir fuar yap-

sak nasıl olur dedi. Fikir hoşumuza gitti. Kızlarağası Medresesi'ndeki Yazarlar Birliği'nin yönetimindeydim o zaman. Fuarı medresede yapmaya yönetim sıcak baktı. Yaptık, çok ilgi gördü. Eminönü İskelesi'ne gidip gelirken Sirkeci Tren Garı'nın tarihi yapı- sından hareketle fuarı gara taşıma fikri içime doğdu. Garın atıl durumda kalmasına bir yandan üzüldüğümün da etkisi oldu bunda karar kılmamızda. Allah'a şükür girişimlerimiz olumlu sonuç verdi ve fuar sürekli büyüyerek devam ediyor.

8 yıldır dünyadaki ilk ve tek dergi fuarı olma özelliği taşıyan dergi fuarı, gelen herkese açık. Fuarın bu yılki ana teması ise "Özel Sayı ve Dosya Dergiciliği". Fuarda özel de bir sergimiz olacak: "Manifestoları ile Dergiler Sergisi". Ayrıca çocuk dergileri için özel bir salon; gençlik ve okul dergileri için ayrı bir salon ayırdık. Her derginin kendi standında yazar okur buluşmaları, okurlarına sundukları hediyeler ve sürprizler; trende söyleşiler; Sirkeci Garı'nın tarihi ve estetik bekleme salonunda konferans, panel, müzik dinletileri ve fuarın sondan bir önceki gününde "Uluslararası Dergicilik Ödülleri Ödül Töreni" gerçekleştirilecek.

BAHAR VE RENKLER

SEMA CEYHAN AYVAZ
Peyzaj Mimarı

Cemrelerin önce havaya, sonra suya ve ardından toprağa düşmesiyle başlar baharımız... Soğuk, puslu kış günleri giderek daha aydınlık, ferah, az biraz güneşli ve sıcak; sık sık yağmurlu, bol bereketli bahar günlerine bırakır yerini... Güneşe özlemimiz, kendimizi açık alanlara atmak için sabırsızlığımız, bulduğumuz her iyi havada güzel bir keyif yapabilmeye arzumuz ile had safhaya varır. Elbet sadece biz özlemedik, biz heyecanlanmadık baharın gelişine. Tazelenebilmek için uykuya dalmış, yaprağını dökmüş, hayatta kalabilmek için yaşam fonksiyonlarını en aza indiren bitkilerimiz de çok bekledi baharın gelişini... Tüm canlılar için bir uyanışın başlangıcıdır cemre... Kalın gri bitki gövdelerinden bazen sadece çiçekler fışkırıyor gözümüzü gönlümüzü açan cins-

ten, bazen yapraklar çıkıyor çeşit çeşit yeşil tonlarıyla... Her dem yeşil bitkilerde ise taptaze yeni sürgünler cılalı, parlak renkleriyle cümbüşe katılıyor. Renklerin ve bitkilerin insan psikolojisindeki etkisi saymakla bitmeyeceği gibi hayatımızın her anında etkili kullanımlar yapabilirsek enerjimize enerji katabacağı birçok kez ispatlanmış olup, peyzaj (manzara oluşturma sanatı) ile güncel hayatımıza da taşınmıştır. Bazen evimizin bir köşesinde bazen bahçemizde, yoldaki refüjde ya da gittiğimiz kafede, kent meydanlarında, çocuk parklarında birçok yapısal öğeye destek veren bitkilerimiz baharın ruhunu renk karnavalına çevirir ve biz de bakakalırız tüm bu ambiyansa. O yüzden peyzaj tasarımının en doğru uygulanışı dört mevsim canlılık, renk ve dokudan geçer. Bahar, adının etkisini en çok renkte vurgular.



İlk başlangıcı bahar dalı/çalı ve kardelen gibi yer örtücü gibi cesur bitki yapar. Küçük narın dallarında güçlü, renkli çiçekleri açtığı zaman üzerinde kar bile görme şansınız olur. Onlar baharın gelişini müjdelere, daha ısınmayan havaya rağmen içimizi ısıtır.



Pembe katmerli çiçekleri ile süs kirazı



Farklı görsel özelliklere sahip damla damla çiçekli keçi söğüdü



Daha sonbaharda soğanlarını öpe koklaya toprağa gömdüğümüz rengârenk sümbüller gelir ardından.



Renklere bile erguvan pembesi diye giren, İstanbul Boğazını ve birçok mekânı süsleyen harika erguvan

Küçük olmasına rağmen herkesi heyecanlandıran koyu mor arap sümbülü



Sapsarı çiçekleri ve yapraksız gövdesi ile altın çanağı

ERKEN BAHARDA YAPILMASI GEREKENLER

Yaşlı ağaçlarımız, çalılarımız için kök boğazı çevresini temizleyip, biraz çapalayıp havalandırmak, hava almasını sağlamak, mümkünse uzun salınlı gübre ile destek vermek, derin kış makaslamasını kaçırdıysanız ve filizler henüz fışkırmamışsa ince bir budama takviyesi ile canlanma ve güzelleşme sürecine destek olabilirsiniz.



Peki, hayat telaşımızda, şehir kargaşasında ne kadar görebiliyoruz bu renklemeleri, ne kadar hissedebiliyoruz... Peki, heyecan ile bahsettiğimiz bahar ve renkler, karnavallar bir manzara edası ile mi kalmalı akıp giden hayatımızda? Mümkünse hayır. Mümkünse olayın tam da içinde olmak insan için en büyük terapi.

Çimlerimiz uzun kış sürecinde üşümeye dayanamayıp, renk değişikliği geçirmiş olsa bile ısıнын yükselişi ile renkleri canlı bir yeşile kavuşacaktır. Bir tırmık yardımı ile çimlerimizi hafifçe tırmıklar, ölü çim köklerini temizler ve toprağın hava almasını sağlarsak yeni sezona güçlü bir altyapı hazırlama şansı elde etmiş oluruz. Tırmık temizliği sırasında çim yüzeyde ciddi açıklıklar oluşuyorsa çim tohumu ve kapak toprağı ile basitçe bir sıkılaştırma takviyesi yapmak için erken bahar harika bir zaman. Her canlının ihtiyacı olan takviye besinin en faydalı sezonunda çimler için de mümkünse kontrollü salınlı gübreler ve su deposu kullanıyorsanız suda eritebileceğiniz besin takviyeleri yapmayı sakın unutmayın. Erken bahar ile büyüme süreci çok hızlı başlayıp yaz dönemine kadar sürecek yoğun bir çim biçme dönemi önünüzde. Sakın ola çimlerinizi uzatmayın, mümkünse her hafta derin olmayan seviyede biçin.

Boş toprak alanlar için süs bitkisi veya meyve-sebze için yeni ekim yapacaksanız toprağı öncelikle belleme işlemi ile bol bol havalandırın. Gerekli ise besleyici özelliğı olan toprak/torf takviyesi yapın. Tesviye işlemini yapıp ne tarz bitki kullanacaksak ona uygun dikim altyapısını hazırlayın. Ani sıcak değişiklikleri ve susuzlukları takip etmek ise çok önemli. Yeni dikimlerde en zorlu mücadelemiz ise yabancı otlar ile olacaktır. Bahar en çok onlara yarar ve bizim kıymetli bitkilerimizden çok daha hızlı gelişir. Aman dikkat!



Saksılı bitkilerde ise bir büyük saksıya geçme zamanı olabilir, kontrollerinizi yapmayı unutmayın. Büyüme arzusunun yoğun olacağı önümüzdeki günlerde saksıda sıkışıp yetersiz besin ile mücadele etmelerine izin vermeyin. Mümkünse taze havadan faydalanabilecekleri açık alanlara alıp baharın tadını çıkartmalarına yardımcı olun.

Bitki yetiştirmenin insan ruhu üzerinde pek çok olumlu etkileri olan bir uğraş olduğu; bahçe sanatı tarihinin Mısır, Mezopotamya, Babil'in Asma Bahçeleri gibi birçok örnekleri ile eski medeniyetlerden bize ulaşmasından çok da belli değil mi? İster birkaç saksı çiçek, ister minik bir bahçe, ister doğayı ve dönüşümü izleyebileceğimiz bir mekân... Neresinden tutabiliyorsanız... Elleriniz toprağına değmeli tüm kış biriktirdiğimiz elektriğimizi toprağına verebilmemiz için.



Cihan padişahlarına yön veren Eşsiz bir maneviyat sultanı AZİZ MAHMUT HÜDAİ

SEHER MERİÇ

Az kalsın kaçırıyordum vapuru... Gişelerden geçmek için kullandığım kartımı bulamadım... O sırada ceplerimi ve çantamı aradığımı gören genç bir kız bana yaklaştı ve "Sanırım geçiş kartınızı bulamıyorsunuz. Buyurun benimkiyle geçin lütfen" dedi.

Teşekkür ederek gişelerden geçtim. Tam biletin borcunu ödemek için cüzdanımı açarken genç kız "Bu parayı alamam" dedi. Şaşırmadım desem yalan olur. "Ama nasıl olur" dedim. Bana hiç unutamayacağım bir cevap verdi: "Siz de bir gün birisine aynısı yaparsınız!" Çok etkilendim... Hatta birkaç saniye

öyle boş boş baktığımı hatırlıyorum... İşte bunun adı karşılıksız vermektir.

Vapurun dış tarafında otururken ne kadar uzaklaşmışız bu duygulardan diye düşündüm... Gözlerim boğazın sularına ve etrafımızda dolaşan martılara takıldı... Aklimda bu düşünceler vardı...



Fotoğraflar: Seher Meriç

Bursa Kadılığı görevini,
malını, mülkünü bırakıyor
ve Bursa sokaklarında sırmalı
kaftanıyla ciğer satıyor.
Ahalinin onun hakkında
söylediklerine kulak asmıyor.

Ama gözlerim Üsküdar sahilini arıyordu... Çünkü orada, yaptıklarıyla birçok hayata dokunan ve hatta iz bırakan birini ziyaret edecektim...

Onunla ilk defa nasıl tanıştım diye düşündüm... Zor ve sıkıntılı bir dönemdeyken bir ilahi dinlemiştim. Sözleri şöyleydi:

Neyleyeyim dünyâyı
Bana Allâh'ım gerek.
Gerekmez mâsivâyı
Bana Allâh'ım gerek!

Nasıl da iyi gelmişti, hani derler ya "ilaç gibi." Hepimiz bir sevdanın peşinde koşarken, kimimiz elimizle dokunup kaybederken; bu şiirde hepsine sırt çevirip, hepsini geride bırakıp "Bana Allah'ım gerek" dememiz gerektiğini anlatıyordu... İlle de Allah demek hepimize nasip olur inşallah.

"Eee, hâlâ söylemedin nereye gidiyorsun?" diyeceksiniz biliyorum... Çok beklettim kusuruma bakmayın. Hadi söyleyeyim o vakit. Benim yolum bugün Aziz Mahmut Hüdai türbesine düştü...

Bizler dünyevi aşkların ya da adına aşk dediğimiz malayaniyetlerin içinde boğulurken Hüdai Hazretleri, bunların içinden Allah'ın yardımıyla nefsinin terbiye ederek çıkma-yı başarıyor.

Ne zor iş değil mi... Her türlü ilmi liyakatini ve üstlendiği Bursa Kadılığı görevini, malını, mülkünü bırakıyor ve Bursa sokaklarında sırmalı kaftanıyla ciğer satıyor. Ahalinin onun hakkında söylediklerine kulak asmıyor. Bu

da yetmezmiş gibi şeyhi onu, hela temizleme işine veriyor. İnsan nefsi için ne ağır bir imtihan değil mi? Oysa nefsimize ağır geliyor diye en basit olaylarda bile zorlanıyoruz. Mesela sabah namazı... Dünyanın geri kalanı mışıl mışıl uyurken, sabahın erken saatlerinde uykumuzun en tatlı yerinde namaza kalkmak... Ertesi gün önemli bir iş görüşmesine gidecek olan ya da çok sevdiği biriyle buluşacak olan nasıl heyecanla zorlanmadan kalkıp hazırlanıyorsa, nefsinin terbiye eden hakiki bir kul da aynı şekilde sabah namazına kalkmalı değil mi?

Bu düşünceler aklımda dönüp dururken Üsküdar'da vapurdan inip yürümeye başlamışım bile... Her zaman olduğu gibi her yerde insanlar bir yerden bir yere koşturup duruyor. Çok değil on dakikalık bir yürüyüşten sonra sağdaki tabelayı gördüm. Hafif bir yokuş beni Aziz Mahmut Hüdai camisine ve türbesine ulaştırdı... Asıl adı Mahmud olan Hüdai Hazretleri bildiğim kadarıyla sekiz padişah görmüş ve cihan sultanlarının en büyük destekçisi olmuş...

Türbenin ve caminin bulunduğu kapının önündeyim işte. Kapının hemen sağında Üsküdar Belediyesi tarafından yapılmış bir tanıtım tabelası var. Beyaz taştan yapılmış kapının üzerinde kalın yeşil bir şerit üzerinde bir tuğra ve bir dua yazılı... İçerideki yetkiliden öğrendiğime göre bu yazıda: "Bu meş'et Allah yolundakilerin cesetlerinin, ruhlarının toplandığı

Türbenin içinde Aziz Mahmut Hüdai'nin yanı sıra aile fertlerinin de sandukaları bulunuyor. Oldukça bakımlı ve tertemiz. Tavanın tam orasından sarkan avize, aynı Hüdai Hazretleri'nin insanların gönüllerini ferahlatıp aydınlattığı gibi türbenin içini aydınlatıyor.



yerdir. Azizim; buraya edeple gir. Burası Hüdâî'nin pâk türbesidir. Ey gönül; eğer ilâhî zevki tahsil edeyim dersen böyle yap. Hüdâî'nin kapısından giren elbet nasibini alacaktır." yazıyormuş.

Biraz تنها olur diye hafta içi gelmeme rağmen, ana kapıdan giren çıkını sayamadım bile. Besmelemi çekerek, sağ ayağımla kapıdan içeriye adımımı attım. Buraya ilk gelişim geldi aklıma. O zaman küçük, derme çatma, yeşil renkli bir kapısı vardı. Etrafındaki evler ise yıkıldı yıkılacak gibi duruyorlardı. Tabi ona durmak denilirse... Oysa şimdi oldukça güzel ve bakımlı bir hâlde gördüğüme çok sevindim. Eee ne derler: "Bakarsan bağ, bakmazsan dağ olur."

Ne zaman böyle bir ziyaret yapsam aklımı kapıda bırakıp, içeri gönlümle girerim... Gönül değil mi zaten her kapıyı açan... Neyse, ben anlatmaya devam edeyim. İçeride beni karşılayan yine merdivenler oldu. Merdivenden inen ve çıkanlar, kenarlarda durup dua edenler ve ettikleri dualar kabul oldu diye ziyarete gelenlere lokum dağıtanlar insanlar vardı. Yavaş yavaş ve dilimde dualarla ben de bu dua seline karıştım.

Merdivenlerin bitiminde sol tarafta türbe bulunuyor, sağ tarafta ise cami var. Saate baktım ikindi namazına daha bir saat vardı. Ayaklarım beni Hüdai Hazretlerinin türbesine doğru yönlendirdi.

Türbe geçtiğimiz yıllarda yeniden onarılarak ziyarete

açılmış. Her yer pırl pırl... Kapı girişinde ayakkabılarınızı çıkarıp, tertemiz dolaplara koyuyorsunuz. Aslında türbe iki bölümden oluşuyor. İlk bölümde yani girişte, yeniden düzenlenmiş bir su kuyusu ve bir yetkili bulunuyor. Ondan öğrendiğim kadarıyla, bu kuyunun suyu tahlil sonuçlarına göre kullanıma açılacaktı. Malum, hiçbir şey eskisi gibi değil. Kocaman bir şehirde yaşıyoruz ve her yer ev oldu.

Evet, şimdi bu manevi sultanın makamındayım. İçeride onca dua eden insan olmasına rağmen, ortamda derin bir sessizlik var. Sadece dudaklar kıpırdıyor. Kelimeler bitince gönülle dua etmeye başlanıyor.

Türbenin içinde Aziz Mahmut Hüdai'nin yanı sıra aile fertlerinin de sandukaları bulunuyor. Oldukça bakımlı ve tertemiz. Tavanın tam orasından sarkan avize, aynı Hüdai Hazretleri'nin insanların gönüllerini ferahlatıp aydınlattığı gibi türbenin içini aydınlatıyor.

Bir köşeye oturup, ellerimi açıp dua ediyorum... "Rabbim" diyorum, "Bizleri iyi insanlarla karşılaştı ve tövbelerimizi kabul et..." Hüdai Hazretleri'nin huzurunda yapılan dualar sanki sadece bu duvarlar arasında kalmıyor. İstanbul'u bile geçip ötelere kadar ulaşıyor.

Onun hakkında birçok menkibe bulunuyor. Gayet fırtınalı bir havada hiçbir kayığın denize açılmadığı bir zamanda kendi kayığına at-



layıp Üsküdar'dan sağ salım bir şekilde karşıya geçmesi mesela. Halen de, Üsküdar ile Sarayburnu arasındaki bu yola "Hüdai Yolu" denilmektedir. Bu yolu bilen kayıkçılar, şiddetli fırtınalarda bu yolu takip ederlermiş. Nitekim bugün bile lodoslu havalarda boğaz vapur seferlerinin sadece Üsküdar-Emi-nönü hattında yapılabilmesi de pek anlamlı...

Osmanlı Devleti'nin son günlerine kadar boğazda deniz seferi yapan kaptanlar; yolcularını, Üsküdar'dan geçerken Aziz Mahmud Hüdai dergâhına, Beşiktaş önünden geçerken Yahya Efendi dergâhına, Beykoz'dan geçerken de Hazret-i Yuşa aleyhisselam tarafına doğ-

Türbe iki bölümden oluşuyor. İlk bölümde yani girişte, yeniden düzenlenmiş bir su kuyusu ve bir yetkili bulunuyor. Ondan öğrendiğim kadarıyla, bu kuyunun suyu tahlil sonuçlarına göre kullanıma açılacaktı.

ru tevcih ederek "Fatiha"ya davet ederlermiş. Ahh... Ne bereketli günlermiş...

Gönlümden geçerek dilimde dualaşan kelimelerim, ruhuma iyi geliyor. Ne kadar zaman Aziz Mahmud Hüdai türbesinde kaldım pek hatırlamıyorum. Sanki burada benim için ayrılmış özel bir köşe varmış gibi geldi. Ta ki o güzel ezan sesini duyana kadar: "Allahu Ekber Allahu Ekber..."

Bir yerde okumuştum: "Ezan kalplerdeki pasları giderir" diyordu. Kalplerimizdeki paslardan arınıp, başka ufuklara, başka âlemlere gitmek gerek...

İkinci namazını kılıp dışarı çıktığımda, avlu oldukça kalabalıktı. Türbeye girişte sol taraftaki bir tabelanın önünde bir grup toplanmıştı. Ne okuyorlar diye ben de yaklaştım. Manalı ve güzel bir duaydı. Şöyle yazıyordu:

"Ya Rabbi! Kıyamete kadar bizim yolumuzda bulunanlar, bizi sevenler ve ömründe bir kerre türbemize gelip ruhumuza Fatiha okuyanlar bizimidir... Bize mensub olanlar, denizde boğulmasınlar; ahir ömürlerinde fakirlik görmesinler; imanlarını kurtarmadıkça ölmesinler; öleceklerini bilsinler ve haber versinler ve de ölümleri denizde boğularak olmasın!.."

Aklımda Hüdai hazretlerinin bu duası dönerken, yavaş yavaş türbeden ayrıldım. Bu güzel Allah dostundan ayrılırken, inşallah bir daha gelmek nasip olur diye dua ediyordum...

YOKSULLARIN SIĞINAĞI ÜMMÜ'L-MESÂKÎN

Zeyneb bint Huzeyme

YRD. DOÇ. DR. AYŞE ESRA ŞAHYAR

Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Hind bint Avf, yeryüzünün en kıymetli damatlarına sahip ihtiyar bir kadın olarak anılırdı. Asr-ı saadetin bu asil kadını dokuz kız evlada sahip olma nimetine erişmişti. Üstelik bu kızların hepsi İslam ile şereflenmişlerdi. Her biri Rasulüllah'a mülaki olmuş böylece hanım sahabîler arasında yer almıştı. Ailelerin İslamiyeti tercih konusunda paramparça olduğu, kardeşlerin bir kısmının Müslümanlığı tercih ederken bir kısmının şirk inançlarında direndiği bir dönemde, dokuz kız kardeşin hepsinin Müslüman olması olağanüstü bir tabloydu. Bu o kadar kıymetli ve heyecan verici bir aile resmi idi ki Peygamber Efendimiz onları "mümin kız kardeşler" olarak adlandırmıştı. Bu mümin kız kardeşlerin hayat öyküsünde daha da şaşırtan ve hayranlık uyandıran husus, yaptıkları evliliklerdi. Çünkü bu kız kardeşlerin evlilikleri, anneleri Hind bint Avf'ın "yeryüzünün en kıymetli damatlarına sahip kadını" olarak kendisine gıpta edilen bir kadın olmasını sağlamıştı.

Hind bint Avf, fahr-i kâinat efendimiz Rasul-i Ekrem'e iki kızını vermişti: Bu kızlar Zeyneb bint Huzeyme ve Meymune validelerimizdir. Zaten bu şeref Hind için yeterdi bile. Ancak Hind'in damatları arasında Peygamber Efendimizin amcası Abbas, diğer amcası Hamza, amca çocukları Hz. Ali ve Cafer b. Ebî Talib ve can dostu Hz. Ebû Bekir de vardı. Ashab-ı güzî-

nin en kıymetlileri ile akrabalık bağı kurmuş olmak Hind'in şerefine şeref katmıştı.

Hind'in Rasulüllah ile evlenen ilk kızı Zeyneb bint Huzeyme'dir. Zeyneb, Peygamber Efendimizden önce Ubeyde b. Hâris adlı sahabî ile evliydi. Ubeyde, Rasulüllah'ın görevlendirdiği ilk seriyye komutanı ve İslam'ın ilk sancaktarıydı. Allah Teâlâ, Ubeyde'ye Bedir şehitlerinden biri olmayı nasip etti. Ubeyde'nin şehadetinden bir yıl sonra, Uhud Gazvesinden önce, Rasûl-i Ekrem, Ubeyde'nin emaneti Zeyneb bint Huzeyme'ye sahip çıktı. Hicretin üçüncü senesinde Ramazan ayında Rasulullah Zeyneb bint Huzeyme ile evlendi. Böylece Zeyneb, ümmühat-ı müminin arasına katılmış oldu.

Kimi tarihçiler ise Zeyneb'in Rasulüllah'tan evvel, Abdullah b. Cahş ile evli olduğunu kaydederler. Bu tarihçilere göre ise Abdullah b. Cahş, Uhud Savaşında şehit düştükten sonra Peygamberimiz Zeyneb ile nikâhlanmıştır.

Peygamberimizin Zeyneb ile evliliği Müslümanlar ile Zeyneb'in kabilesi

olan Âmir b. Sa'saa kabilesi arasında bozulan ilişkilerin düzelmesinde önemli rol oynamıştır. Rasulullah bu evlilik ile hem bir şehit eşini onurlandırmış hem de bir kabilenin Müslümanlara yaklaşmasına vesile olmuştur.

Rasulüllah'ın eşleri arasında Hatice validemizden sonra, ilk vefat eden Zeyneb bint Huzeyme'dir. Zeyneb'in cenaze namazını Peygamber Efendimiz kıldırdı. Medine'nin cennet bahçesi Baki Kabristanı, müminlerin annelerinden ilk önce Zeyneb bint Huzeyme'yi bağrına bastı.



Zeyneb bint Huzeyme, hem cahiliye hem İslam döneminde cömertliği, yoksullara, muhtaçlara düşkünlüğü ve yardımseverliği tanınırdı. Bu yardımseverliği sebebiyle ona, yoksulların annesi/sığınağı anlamına gelen “ümmü'l-mesâkîn” lakabı verilmişti.



Şu var ki Peygamber Efendimizin evlilikleri içinde en kısa süreli olanı Zeyneb ile olan evliliğidir. Zeyneb, evliliğinden üç ya da sekiz ay sonra dar-ı bekaya intikal etti. Vefat ettiğinde henüz otuz yaşındaydı. Adeta zarif bir kelebek gibi Peygamberin hayatına dokunmuş, çok geçmeden cennete kanatlanmıştı Zeyneb.

Rasulullah'ın eşleri arasında Hatice validemizden sonra, ilk vefat eden Zeyneb bint Huzeyme'dir. Zeyneb'in cenaze namazını Peygamber Efendimiz kıldırdı. Medine'nin cennet bahçesi Baki Kabristanı, müminlerin annelerinden ilk önce Zeyneb bint Huzeyme'yi bağrına bastı.

Zeyneb bint Huzeyme, hem cahiliye hem İslam döneminde cömertliği, yoksullara, muhtaçlara düşkünlüğü ve yardımseverliği tanınırdı. Bu yardımseverliği sebebiyle ona, yoksulların annesi/sığınağı anlamına gelen “ümmü'l-mesâkîn” lakabı verilmişti.

Ümmü'l-mesâkîn, Peygamber Efendimizle çok az vakit geçirebilmişti. Ama ardında, yoksul ve kimse-sizlere düşkünlüğüyle elde ettiği bir nam bırakmıştı.

“Düşkünlerin kanadı, yoksulların sahibi” olan Peygamberin “ümmü'l-mesâkîn” olan hanımı Zeyneb, bu vasfıyla ne de çok benziyordu Fahr-i Cihana...

Zeyneb'in vefatından yaklaşık dört sene sonra Peygamber Efendimiz Hind'in diğer kızı, Zeyneb'in ana bir kız kardeşi olan Meymûne validemiz ile evlenmiştir. Meymûne bint el-Hâris, Rasulullah'ın evlendiği son kadındır. Peygamberimiz, Meymûne ile evlenerek, Zeyneb'in ailesi ile bir kez daha akrabalık bağı kurmuş oldu.

Çok uzaklarda, ama çok yakın:

Kazakistan

SALİHA DİLMAÇ



"İnşallah bu yazıyı okuyan herkesi Kazakistan'ı yakından tanımaları için memleketime davet ediyorum. Özellikle bu sene EXPO 2017, başkentimiz Astana'da düzenlenecektir. Herkesin mutlaka orayı ziyaret etmelerini tavsiye ederim."

Akniyet Turganali

Bu ayki misafirimiz Atayurt Kazakistan'dan Akniyet Turganali.

Altay Dağları gibi başını göğe uzatmış, heybetli, rüzgâra rağmen dimdik duran Atalar'ın oğullarından biri Akniyet.

Akniyet ne güzel bir isim...

"İsmim aslında kolay ve Türkçede anlaşılan bir kelime olmasına rağmen şimdiye kadar hep yanlış söyleniyordu. Bazıları Hakniyet bazıları Artniyet diyor. Hâlbuki bildiğiniz "İyi Niyet" demek – Akniyet."

Adını koyana selam olsun Akniyet. Ne güzel isimler varmış meğer Kazakistan'da. Biraz

daha yakından tanışsak Atayurdun öz kardeşini.

"1992 senesinde Kazakistan'ın Karagandy şehrinde doğdum. Doğduğum şehirde 11 senelik eğitimden sonra Türkiye'de Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde burslu olarak eğitim almaya hak kazandım. Bölümüne başlamadan önce bir sene İstanbul'da Türkçe hazırlık gördüm. Şu anda Ankara İlahiyat Fakültesinden mezun oldum. Aynı zamanda Anadolu Üniversitesinde Uluslararası İlişkiler Fakültesinde son sınıf öğrencisiyim. Bununla birlikte Ankara İlahiyat Fakültesinde Mezhepler Tarihi bölümünde yüksek lisans eğitimine devam ediyorum.

Genel olarak spor yapmayı, farklı ülkelerin paralarını toplamayı -koleksiyonumda yaklaşık 40 ülkenin parası var-, yeni kültürleri ve yeni insanları tanımayı severim. Bunlarla birlikte en çok önem verdiğim ve sevdiğim şey gezmektir. Şu ana kadar Türkiye’de gezmediğim bir tek Karadeniz kaldı. Yurt dışında da şimdiye kadar yaklaşık 15 ülkeye gittim.”

Akniyet, adı yaraştığı şekilde çok güzel işlere niyet etmiş. Niyeti iyi olunca da başına hep güzel şeyler gelmiş.

“Bahsettiğim gibi buraya eğitim almaya gelmiştim. Hâlâ da eğitim almaya devam ediyorum. Ama şu anda Türkiye’de kalmamın eğitimden daha önemli bir nedeni nişanlı olup yakın zamanda evlenmeyi planlamamdır. Evet, yanlış anlamadınız, Türkiye’ye damat olacağım inşallah. Gerçi bunun tam tersini de diyebiliriz, yani Türkiye’den gelin alıyorum.

Başta gelecek olursak, Türkiye’yi tercih etmem Türkiye’deki sınavlara birkaç gün kala annemin sınava girmemi istemesi ile oldu. Hazırlıksız olmama rağmen annemin isteğiyle başka bir şehirde olan sınava hemen trene atlayıp gittim. Sınav çok zor olmasına rağmen burs hakkı kazandım. Bu şekilde Türkiye hakkında pek fazla bilgim olmadığı hâlde son gün sınava katılarak burs kazanıp Türkiye’ye geldim.”

Türkiye’ye gelmeden önce Kazakistan’da hangi şehirde yaşamıştı, doğduğu şehir nasıl bir yerdi? Akniyet anlatıyor:



“Kazakistan’da Karagandy şehrinde doğup büyüdüm. Arada 3 sene Shymkent şehrinde annem ve babamın memleketi olmasından dolayı yaşadım. Şu anda ise başkent olan Astana şehrinde oturuyoruz. Benim doğduğum şehir Sovyet ülkeleri arasında çok ünlü bir şehirdir. Hatta şehrim hakkında bir atasözü var. Sovyet ülkelerinde “Nerede?” diye birisi yer sorduğunda “gde gde v Karagande ” derler. Yani “Nerede Nerede Karagandi’de!” diye cevap verirler. Bu, “çok uzaklarda” demektir. Şehrim bir de Sovyet ülkeleri arasında kömür çıkarmasıyla ikinci, günümüzde Kazakistan’da ise birinci olarak bilinmektedir. Bir de en çok gurur duyduğumuz dünya ünlüsü Genady Golovkin (GGG) benim hemşerimdir.”

Dünyaca ünlü boksör Genady Golovkin’e milliyeti sorulduğunda, “Babam bir Rus, annem Koreli. Ben ise doğup büyüdüğüm ülkede bir Kazak’ım ve başarılarımı Kazakistan’a adıyorum.” demişti.

Kazakistan ve Türkiye halkı çoğu konuda birbirine benzemektedir. Dinimiz ve dilimiz aynı. Sadece dillerimizin zaman geçtikçe lehçeleri değişmiştir. Biraz da Kazakistan’ın Sovyet ülkeleri içinde olması nedeniyle hayat tarzı biraz değişmiştir.

İrklardan ziyade aidiyeti aslında önemli olan. Kendinizi neyi özlerken buluyorsanız aslında oydunuz.

Akniyet’e Kazakistan’da bayramları soruyorum. Geleneklerimizi, benzerlik ve farklılıklarımızı...

“Ülkemiz laik bir ülke olması nedeniyle bütün dinler için açıktır. Kazakistan nüfusunun çoğu Müslüman olduğu için İslam’da olan dini bayramlar kutlanır. Aynı zamanda nüfusun diğer çoğunluğu Hristiyanlardır ve onların da serbest şekilde kendi bayramlarını kutlamalarına izin verilmiştir.

Gelenek konusuna gelince, Türkiye ve Kazakistan çoğu konuda aynı. Fakat bazı konularda biraz farklıyız, örneğin evlilik merasimi, Nevruz kutlamaları, bayram kutlamaları gibi. Fakat bu farklılıklar göze batacak kadar değildir. Türkiye’de yörelere göre farklılık gösteren gelenekler gibidir.

Kazakistan ve Türkiye halkı çoğu konuda birbirine benze-

mektedir. Dinimiz ve dilimiz aynı. Sadece dillerimizin zaman geçtikçe lehçeleri değişmiştir. Biraz da Kazakistan'ın Sovyet ülkeleri içinde olması nedeniyle hayat tarzı biraz değişmiştir. Tabii ki Türkiye de eskisi gibi değil. Şu anda olduğu coğrafyada çokça ülkelerle etkileşimde olması nedeniyle değişmiştir. Fakat eninde sonunda kökümüze gidersek aynıyız."

Türkiye'ye geldiğinde neler hissetmişti, yabancılık çekmiş miydi?

"Türkiye'ye ilk 2 Eylül 2010 tarihinde geldim. Uçağa ilk bindiğimde hâlâ Türkiye'ye geleceğime inanamıyordum. Türkiye'ye geldikten sonra bile inanmadım, çünkü ilk geldiğimde tanıdıklarım aracılığıyla Zeytinburnu'na geldim. Bildiğiniz gibi Zeytinburnu'nda çokça Orta Asya kökenli insan, özellikle Kazaklar yaşarlar. Yani Türkiye'ye geldim fakat hâlâ Kazakistan'daymışım gibi hissediyordum. Sonra Ankara Üniversitesi'ni kazandığım için Ankara'ya geldim. İlk defa Ankara'da Türkiye'de olduğumu hissettim. Çünkü o zamanlarda Ankara'da yabancılar çok yoktu. Metroda, sokakta insanlar bana garip garip baktıklarında; bazıları beni bir Çinli sanıp Çince konuşmaya çalıştıklarında Kazakistan'da olmadığımı fark ettim. İlk başta bu sinir bozucu olabiliyordu. Fakat sonra hoşuma gitmeye başladı, bazen de espri yapmama neden oldu. Sonrasında ise Türkçe hazırlık sınıfını İstanbul'da okumam gerektiğini öğrenip geri döndüm İstanbul'a. İstanbul'daki ilk senem mükemmel



idi. İstanbul beni kendisine bağımlı kıldı. Kazakistan'da iken dizilerde izlediğimiz manzara gözümüzün önündeydi. O manzaraya hiç doyamadım."

Gözleri uzaklara daldı Akniyet'in. Kazakistan'dan daha uzak olan geçmişe daldı o çekik gözler. Sonra hüznün ve huzurla baktı:

"Şu anda Türkiye benim ikinci memleketim oldu. Bundan fazla bir şey açıklamaya gerek var mı? Kısa bir hatıramı anlatayım. 2014 senesinde 3 aylığına Amerika'ya gitmiştim. Orada Türk yemeklerini ve kahvaltısını çok özledim."

Ahde vefa bu olsa gerek. Hemen ardından ekliyor Akniyet:

"Kazakistan hakkında bahsetmesem de olur herhalde, orayı da ne kadar özlediğim an-

"Kazakistan bağımsızlığını yeni alan ülke. Bundan dolayı Türkiye'den biraz daha arkada olsa da hızlı bir şekilde gelişmekte. O yüzden zamanla her şey Kazakistan'da da olur. Sadece daha fazla deniz ve sıcaklık gelse çok iyi olur."

laşıyor diye düşünüyorum."

İnsan vatanını özlemeyi mi hiç? En çok neyi özliyordu Akniyet?

"Benim için Kazakistan'da olan akrabalarım burada olsa tam olur derdim. Kazakistan'da bazı yiyecekleri yiyebiliriz fakat onlar burada yasak. Bu konuda gerçekten zorluklar çekiyoruz. Aslında çok fazla göremediğim bir şey yok. Modern dünyada artık her şeyi getirmek kolay. Fakat bazen ne kadar teknoloji gelişse de getiremeyeceğiniz akrabalarla beraber olmak, dede ve ninelerimize vakit geçirmek gibi duygusal şeyler var."

Türkiye'ye akrabalarını getirmek isteyen Akniyet, peki Kazakistan'a ne götürmek ister Türkiye'den?

Kazakistan bağımsızlığını yeni alan ülke. Bundan dolayı Türkiye'den biraz daha arkada olsa da hızlı bir şekilde gelişmekte. O yüzden zamanla her şey Kazakistan'da da olur. Sadece daha fazla deniz ve sıcaklık gelse çok iyi olur."

Diyanet Aile Dergimizin daha önceki sayılarında Kazakistan dışında yaşayan Kazaklar misafirimizdi. Onlardan Atayurttan uzak olmalarının hikâyelerini dinlemiştik. Akniyet'in ise kendi yurdunda yaşayan bir Kazak olarak konuya nasıl baktığını merak ediyoruz.

"Evet, şu anda yurt dışında 4 milyondan fazla Kazak yaşamaktadır. Yoğunluk olarak daha çok Moğolistan ve Çin'de... Genel olarak yurt dışında yaşayan bu Kazakların çoğu Sovyet döneminde

göç etmişlerdir. O kadar uzun süre yurt dışında yaşamalarına rağmen Kazak kültürünü ve dilini ilk gittiği zamanda olduğu gibi saf tutmuşlardır. Benim şahsen Kazakistan'da iken Moğolistan'dan geri dönen arkadaşlarım vardı. Onlarla konuşurken ben kendi Kazakçamdan utanıyordum. Çünkü benim Kazakçam, Rusça, İngilizce kelimelerle karışık bir dildi. Onları ise saf, temiz Kazakçaydı. Göç eden kardeşlerimize biz Kazakistan'da "oralman" diyoruz. Türkçeye çevirecek olursak "geri gelenler" demektir. Oralmanlara karşı Kazakistan halkı genel olarak sıcak davranıyorlar. Onların Kazakistan'a dönerek nüfusumuzu çoğaltması ve unuttuğumuz kültürümüzü geri canlandırmaları için gelmeleri istenmektedir. Geri kazanmaya başladığımız kültürümüze bir örnek verecek olursak: Qara Jorga oyunu. Bu dans günümüze kadar halkın çoğunluğu tarafından bilinmiyordu. Yaklaşık 3-4 sene önce oralman dediğimiz Çin'de yaşayan bir kazak abimiz geri geldiğinde, bu dansı halka tanıtarak canlandırdı."

Kazakistan'da ne güzel gelişmeler oluyor. Bunlardan bir tanesi de Latin alfabesine geçme kararı. Bu konu hakkında ne düşünüyor Akniyet acaba?

"Kazakistan 2018 senesinden itibaren Kiril alfabesinden Latin alfabesine geçiyor. Kazak dilinin alfabesi ilk olarak "töte" yazısı olarak bilinmektedir. Bu yazı İslam'ın Orta Asya'ya gelmesiyle Arap alfabesine benzer bir alfabedir. Daha kolay anlatabilmek için Osmanlı alfabesine benze-

diğini söyleyebilirim. Sonra 1929 senesinde Latin alfabesine kısa süreliğine geçilmişti. Bir süre sonra Sovyet baskısıyla Kiril alfabesine geçilmek zorunda kalındı. O zamandan bugüne kadar Kiril alfabesini kullanmaktayız. Kısaca şunu demek istiyorum, Latin alfabesine geçmek bizim için bir anlamda tarihimize geri dönmek oluyor."

Çok uzun yıllar ayrı düşmüşüz bu dostlarımız ve kardeşlerimizle. Her kardeş kendi kaderini yaşamış, birbirine çok uzak coğrafyalarda kendi mücadelelerini vermişlerdi. Dombra eşliğinde dinleyemediğimiz onca şarkı, atlarımıza toynak vurdurtamadığımız bozkırlarımız, haber salamadığımız kartallarımız oldu. Gün ise kardeşliğin ve dostluğun yeniden hatırlanma, kaybettiklerimizi kazanma günü olmalıdır, diye düşünürken ben, Akniyet konuşuyor:

"15 Temmuz'da Kazakistan halkı genel olarak Türkiye'nin yanında olduğunu göstermiştir. Cumhurbaşkanımız 15 Temmuz olayından sonra Türkiye'yi ziyaret eden ve üzüntüsünü bildiren ilk başkandır. Türkiye ile Kazakistan ilişkileri zaten gün geçtikçe daha da güçleniyor. Ticaret, kültür, eğitim gibi her alanda daha da fazla birbirimizi destekliyoruz. Ben şahsım adına Kazakistan'ın Orta Asya ülkeleri içinde en büyük ülke olarak Türkiye ile Türk kökenli ülkeler ile bir ticaret, eğitim, yardımlaşma birliği kursalar daha da güçleneceklerini düşünüyorum."

Dört bir yan niyeti bozuklar-

Dombra eşliğinde dinleyemediğimiz onca şarkı, atlarımıza toynak vurdurtamadığımız bozkırlarımız, haber salamadığımız kartallarımız oldu. Gün ise kardeşliğin ve dostluğun yeniden hatırlanma, kaybettiklerimizi kazanma günü olmalıdır.

la çevriliyken, sen ve senin gibilerle güçlenme vaktidir Akniyet. Bu bir tercih, bu bir fikir, bu bir dış politika değil; bu halklarımızın tekrar tanıştırılmasıdır.

Ve soruyorum söylemek istediği başka bir şey var mı diye.

"İnşallah bu yazıyı okuyan herkesi Kazakistan'ı yakından tanımaları için memleketime davet ediyorum. Özellikle bu sene EXPO 2017, başkentimiz Astana'da düzenlenecektir. Herkesin mutlaka orayı ziyaret etmelerini tavsiye ederim. Bu karar, bağımsızlığımızı aldığımızdan beri çalışanlar sayesinde olmuştur. Bu değişimin Kazakistan'ın Sovyet psikolojisinden çıkması ve yeniliklere açılması açısından çok önemli olduğunu düşünüyorum."

"Astana çok uzak, gitmek zor aslında!" diyen okuyuculara niyetlerini iyi tutmakla birlikte sağlam tutmalarını da hatırlatmak isterim. Niyeti iyi olanın içi iyidir de elbet, niyetini sağlam tutanıdır başarı ve zafer.



Son olsun

HASAN KARACA

Yine kitapçıda geziyorum. Üst kata kafe bölümü yapmışlar. TDK sözlüğü kafeyi şöyle tanımlıyor: "İçecek ve hafif yiyeceklerin satıldığı, bazılarında kapı önlerinde oturacak yerlerin bulunduğu ayaküstü yiyecek yerler." Bu tanımla fazla yol alamayacağımız ortada. Fakat zaten maksadımız kafeyi tanımlamak değil.

Elime bir kitap aldım ve kafedeki masaların birine oturdum. Ne yalan söyleyeyim, aldığım kitap berbat. Hani şu adlarıyla aslında ne kadar modern ötesi olduklarını belirtmeye çalışan henüz kapaklarında normalde yalnızca kamyonların arkasında veya dolmuşların aynalarında denk geldiğim cümlelerin bulunduğu çok satan kitaplardan biri. Endişelenmeyin, burada o cümlelerden herhangi birini tekrarlayarak size işkence

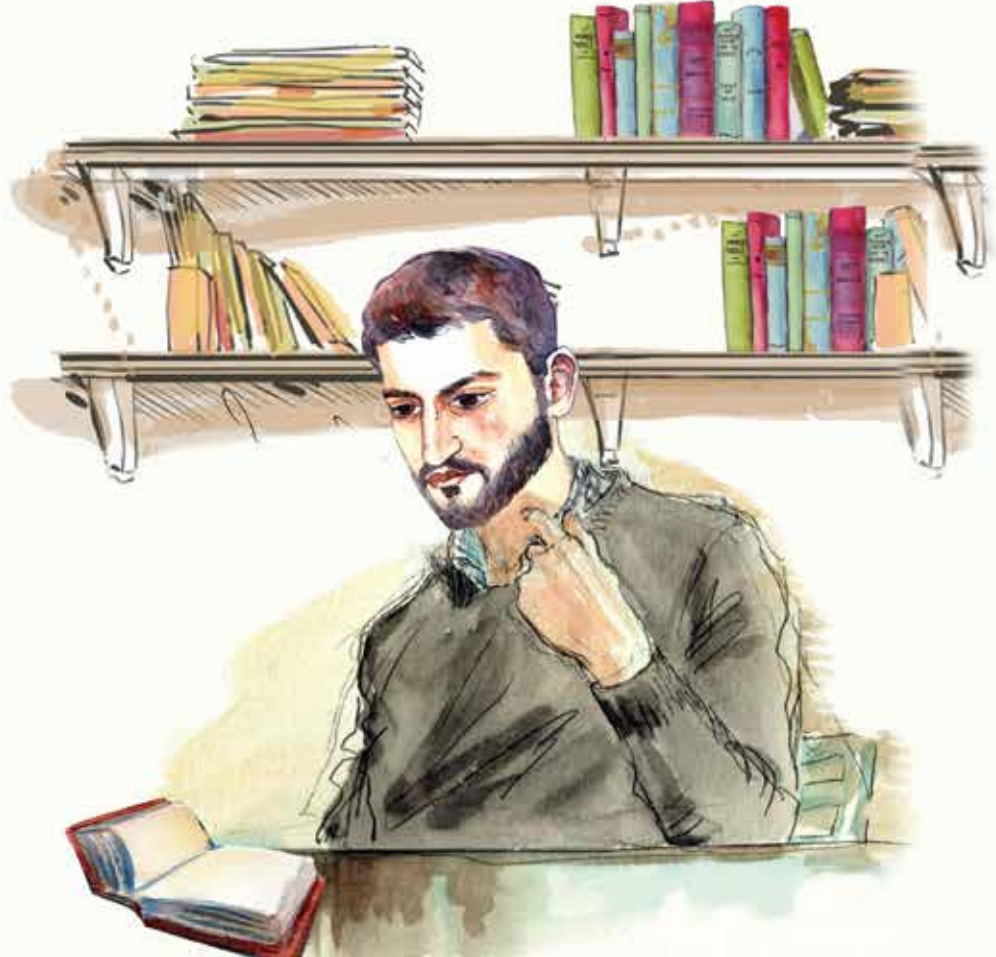
etmeyeceğim. O kitabı da kendime işkence olsun diye almamıştım. Sadece kitabı rafta görünce aniden nasıl bu kadar çok satabiliyor gibi bir merak uyandı, hepsi bu. Hoş, kitabı karıştırırken buna cevap bulduğum söylenemez. Hatta bu konuda TDK'nın kafe tanımı daha çok işime yaradı diyebilirim: İçecek ve hafif yiyeceklerin satıldığı, bazılarında kapı önlerinde oturacak yerlerin bulunduğu ayaküstü okunacak kitaplar.

Size de oluyor mu? Bir kitap kötüyse, yani gerçekten kötüyse içtiğiniz çayın tadı da kötüleşiyor. Tamamen psikolojik olabilir. Fakat belki de çay sandığımız kadar zevksiz değildir. Üzüm üzüme baka baka kararır. Hâsılı çayım yarım kaldı. Kitap kafedeki görevli, bir süre sonra çayın soğuduğunu fark etmiş olmalı ki tazelemeyi önerdi. Yok, hayır, diyerek başımdan savmaya çalışmış



olabilirim. Belki de hiçbir şey demeyip yalnızca elimle ya da başımla işaret etmişimdir. Belki onu bile yapmamışım. Şunu biliyorum ki, görevli, çayı bitirmeyişimi çok yanlış yorumlamış: "Kitaba kaptırıp çayı yarım bıraktınız. Fakat sorun yok, zaten kitap okuyan müşterilerimize ilk bardak ücretsiz." Bu cümle beni ikiden fazla ikileme sürükledi. Kitaba kaptırmadığımı açıklamalı mıydım? Çayı yarım bırakmamın sebebinin kitabın çay üzerindeki olumsuz etkisi olduğunu söylemeli miydım? Ve tüm bunlar bir yana, okurlarına bedava çay verme nezaketini gösteren bir işletmede teşekkür için bir de ücretli çay içmeli değil miydım? Neyse ki bunların hiçbirine cevap vermem gerekmeden görevli yanımdan ayrıldı. Önümdeki kitabı okumaya daha fazla dayanamayarak kapattım. O kadar ki kapağını bile görmemek için ters çevirdim. Görevli geri geldi. Elinde bir kitap ve bir bardak çayla. "Bu o yazarın son kitabı değil." diyerek önce çayı sonra da 'o yazarın' son kitabını önüme koydu. Yine o tuhaf uzaylı kız isimlerinden biri. Yine de görevliye teşekkür ettim. Niyet önemli sonuçta. Daha doğrusu niyeti önceleyecek kadar az zararlı bir davranıştı bu. Bu kitapla gelen çayın

tadı olmayacaktı. Son çayı da yarım bırakmıştım, 'bari bunu içeyim', dedim kendime. İşte o son çayı yudumlarken aklım bana tuhaf bir oyun oynadı. Az önceki çay son çay iken şimdi birden içiyor olduğum çay son çay olmuştu. 'O yazarın' son kitabı az önce okuduğum iken yenilerde başka bir kitabı son olmuş. Düşündükçe bu sonun çok değişken bir tanımlama olduğunu fark ettim. Ve son olanlar sürekli tükeniyor veya değişiyor. 'Güvendiğim son insan sensin' cümlesini güvenimiz her kırıldığında bir başkasına karşı kullanabiliriz mesela. Bir bakıma güvenli insanları tükettik tükettik bir sen kaldın demiş oluyoruz. Falanca yönetmenin son filmi izledim, yenisini bekliyorum. Dizinin son bölümü. Falanca telefonun son modeli. Her biri en iyi ihtimalle o anda tüketiyor olduğumuz nesneler, durumlar, olaylar, duygular. Derken aklıma çok daha garip bir fikir geldi: Biz dinimize de son din diyoruz. Bir an ürktüm. Gözüm önce kitapçıyı gezindi sonra masamda duran iki kitaba takıldı. Evet, bu kitaplara bakınca dinin bile tüketilebileceğini idrak ettim. Hızlıca çayımı yudumlayıp gitmek istedim. Fakat başaramadım, ağzım yandı.



İMLANT

(Suni diş kökü)

DT. TEVFİK MURAT KARAER



Günümüzde teknolojinin hızla ilerlemesiyle birlikte hayat standartları, yaşam kalitesi değişiklik göstermeye başlamış ve daha güzel olanı daha pratik ve daha kolay elde etme arayışına girilmiştir. İmplant genel anlamda vücudumuzda kaybolan bir doku

veya organın yerini ve görevini üstlenen yapıdır. Diş implantı ise, eksik dişlerin yerine konması amacıyla çene kemiği içerisinde yerleştirilen ve diş kökünün yerini alan, vücut ile bio-uyumlu bir malzeme olan titanyum metalinden elde edilen yapıdır. Bir anlamda diş implantına 'suni diş kökü' de denilebilir.

Üst çene arka bölgelerde, elmacık kemiklerimizin altına denk gelen yerde maksiller sinüsler vardır. Bu bölgedeki azı dişlerin kökleri sinüs boşluğuna, tıpkı bir çatıya destek olan direkler gibi destek olmaktadır. Bu dişlerin çekimi ile zamanla

hem sinüs boşluğu aşağı doğru genişlemekte hem de diş çekimine bağlı olarak bir miktar kemik erimesi gerçekleşmektedir. Dolayısıyla, üst çene arka bölgeye implant yapmak istediğimizde, kimi zaman yeterli miktarda kemik bu-

lunamamaktadır. Bu tarz durumlarda kemiğin dikey uzunluğu ve sinüsteki sarkma miktarına göre yapılacak operasyona karar verilir. Bunlar:

● **Kapalı sinüs lifting (gerdirmesi);** eğer ihtiyaç duyduğumuz kemik

İmplant tedavisine karar verirken öncelikle radyolojik ve klinik muayene yapılması gerekmektedir. İmplant uygulaması planlanan bölgelerde yeterli ve sağlıklı kemik miktarı var ise veya çeşitli ileri cerrahi yöntemlerle gerekli kemik miktarı elde edilebilecek ise uygulamanın yapılmasına engel bir durum yoktur.



Başarı oranı yaklaşık %95 olarak ifade edilse de implantların başarısı belirli faktörlere bağlıdır. Uygun vaka ve implant seçimi, doğru teşhis ve tedavi planlaması, doğru cerrahi prosedür, steril çalışma koşulları, hastanın genel sağlık durumu, doğru protez üst yapısı ve iyi bir ağız bakımı bu faktörlerden bir kısmıdır. Periyodik kontrollerin zamanında ve düzenli yapılmaması, aşırı alkol ve sigara kullanılması ve en önemlisi kötü bir ağız hijyeni, implant başarısını olumsuz etkilemektedir.

Diş çekimlerinden sonra çekim boşluğunun önündeki ve arkasındaki dişlerin çekim boşluğuna doğru hareketlenmesi, diğer dişlerle aralarının açılması sıkça şahit olunan bir durumdur. Çoklu diş kayıplarından sonra ise çekim yapılan bölgede bir süre sonra kemik erimesine bağlı kemik kaybı başlamaktadır. Dişsiz veya implantsız kalan bir çene kemiğinde kemik erime hızı çok daha fazladır. Diş çekimini takiben yaklaşık 6 ay içerisinde implant planlanmasında fayda vardır.

Her cerrahi işlem sonrasında olduğu gibi bu implant operasyonu sonrasında da normal standartlarda 2-3 gün kadar, hastaları işlem bölgesinde hafif bir ağrı ve yüzde hafif bir şişlik beklemektedir. Tabi ki bu beklentiler yapılan implant sayısına göre ve bireyin bağışıklık sistemine göre değişiklik göstermektedir. İşlem sonrası gerekli olan ilaçlar kullanılarak daha rahat bir operasyon sonrası dönemin geçirilmesi sağlanabilir.



İmplant operasyonundan sonra üst çene için genellikle 4-6 ay alt çene için ise 2-3 ay implant ile çene kemiğinin tam olarak birleşmesi için beklenilir. Bu süreden sonra hastalardan ölçü alınarak protetik tedaviye başlanılabilir.

miktarı 2-3 mm ile sınırlı ise kapalı sinüs lifting işlemi ile implantı yerleştireceğimiz boşluğu kullanarak, sinüsü 2-3 mm yukarı yükseltip cerrahın kararına göre bu bölgeye kemik grefti (yaması) koyarak veya koymayarak ihtiyaç duyulan mesafe

elde edilmiş olunur. Ve bu yolla implant rahatlıkla yerleştirilebilir.

● **Açık sinüs lifting;** eğer ihtiyaç duyulan kemik 3 mm'den fazla ise sinüs boşluğuna mutlaka küçük bir kemik penceresi açarak ulaşmak gereklidir. İmplantın yerleşeceği

boşluğun hemen üzerinden açılan bu kemik penceresinden çalışıp, sinüs mukozası yukarı doğru kaldırılır ve istenilen miktarda kemik grefti kullanarak yeterli kemik miktarını elde edilir. Böylece implant güvenle kemik içerisine yerleştirilir.

KUŞ EVLERİ

BEKİR ERDEM

Kuş evlerinin bulunduğu yapılar gerçekten çok değişiktir. Evler, köşkler, saraylar, cami ve mescidler, medreseler, sıbyan mektepleri, yani çocuk okulları, kütüphaneler, hanlar, hamamlar, çeşmeler, maksemeler, darphaneler gibi çok değişik mimari yapıtlar bunlara örnektir.

Türklerin tarih öncesi çağlardan beri hayvanlar arasında bilhassa kuşlara karşı özel bir ilgi gösterdiği bilinmektedir. Ecdadımızın inancına göre, kuşlar uçabilen hayvanlar olduğu için mukaddes olarak görülmüştür. Bunun için özel bir kudret ve kuvvete sahip oldukları düşünülürdü. Yaşanılan âlemden uçarak yükselebilmek, "Gök Tanrıya" ulaşabilmek, yer ile gök arasında serbestçe dolaşabilmek... Bu yüzden de kuşlara saygı ve sevgi duyulurdu. Müslümanlıktan sonra da, kuşlara karşı ayrı bir sevgi, hassasiyet ve merhamet devam etmiştir.

Eski şehirlerimizde insanlarla birlikte yaşayan leylek, güvercin, kumru, kırlangıç, serçe gibi kuşlar bu kadim düşünce

ve inançların etkisiyle kutsal ve sevilen hayvanlardı. Bunları rahatsız etmek, öldürmek günah; yuva yapmalarına, beslenmelerine yardım etmek sevap sayılırdı. Bu davranış ve düşünce, Türk mimarlık sanatında, kuşlar için yapılan veya onlarla ilgili diğer tesislerin arasında bilhassa kuş evleri ile kendisini göstermiştir.

Ancak bu kuş evleri leylek, güvercin, kumru gibi büyük kuşlar için değil; serçe, saka, kırlangıç gibi korunmaya muhtaç küçük kuşlar için yapılmış barınaklardır. Eski binaların cephelerine kuş evleri koymak veya cephelerini kuş evleriyle süslemek, mimarimizde XVI. yüzyıldan itibaren görülmeye başlanmıştır. Daha eski tarihî yapılarda kuş evlerine neden rastlanmadığı konusunda herhangi bir bilgi yoktur.

En güzel ve muhteşem örnekleri, İstanbul'daki abidelerin cephelerinde yer alan çeşitli biçimlerdeki kuş evleri, sadece İstanbul ve çevresine münhasır kalmayıp Anadolu ve Rumeli'nin hiç umulmayan köşelerindeki binalarında da karşımıza çıkmaktadır.

XIX. yüzyılın sonuna kadar da, Türk sanatkarlarının maharetli parmakları, ince zevki ve ustaca kompozisyon yetenekleri sayesinde, geliştirilerek, milli mimarlarımızın çok ilgi çekici bir detayı hâline gelmiştir. Eski yapılarımızın üzerinde kuş evlerinin bulunduğu yerler çok değişiktir. Genellikle bunlar, binaların en çok güneş alan, sert ve soğuk rüzgârlarından korunan, insan elinin, kedi ve köpek gibi hayvanların erişemeyecekleri yükseklikteki emniyetli yerlerine yerleştirilmiş

yahut yapılmıştır. Yağmur ve kardan korunmaları için, geniş saçakların ve profilli kornişlerin, konsolların altları tercih edilmiştir.

Hatta Üsküdar Ayazma Camii'nin hünkâr köşkünde olduğu gibi pencerelerin üstündeki hafifletme kemerleri içinde kalan boşluklar dahi kuş evi için kullanılmıştır. Kuş köşkü yahut kuş sarayı adına layık bir biçim ve ölçüde yapılmış kuş evlerinin, bazen, saydığımız prensiplerin dışında, daha ziyade, süsleyici bir unsur olarak, binanın değişik yerlerinde de kullanıldığı görülmektedir. Üsküdar Ayazma Camisi'nin arka avlu kapılarının her yanına konulmuş kuş evleri gibi...

Fakat bulunduğu yer bakımından, en enteresan kuş evinin, Antakya Ulu Camii minaresinde olduğu, W.H. Barlett'in 1843 tarihli gravüründen anlaşılıyor. Buradaki ahşap kuş evi, alt alta iki konsolcuk ile minarenin tepesine, kurşun kaplı ahşap külâhına yerleştirilmişti.

Kuş evleri, pek çok yapıda

karşımıza çıkmaktadır. Evler, Köşkler, saraylar, cami ve mescitler, medreseler, sübyan mektepleri, yani çocuk okulları, kütüphaneler, hanlar, hamamlar, çeşmeler, maksemeler, darphaneler gibi çok sayıda mimari yapıt bunlara örnektir. İslami yapıların yanı sıra, sinagoglar, gasilhaneler gibi; dinî ve din dışı, İslami ve gayriislami yapılarda da kuş evlerine rastlıyoruz.

Anadolu'da kuş evlerinin yapıldığı şehirlerden örnekler verecek olursak; Başta İstanbul olmak üzere, Bursa, Niğde, Aksaray, Tokat, Amasya, Hayrabolu, Doğubayezit, Nevşehir, Merzifon, Zile, Kayseri gibi birçok kentimizde, sivil, dinî ve ilmî yapılarda, köprülerde, hanlarda, hamamlarda, kervansaraylarda, tarihî konaklarda örnekleri görülür.

Kuş evlerini, yapılış ve mimari özellikleri bakımından iki grupta toplamak mümkündür. Bir grup kuş evinde, muhteşem bir mimari örnekler görülüyor ve özel bir itina ve maharetle yapıldığı anlaşılıyor. Bunlar bazen, konsollar üzerinde cumba

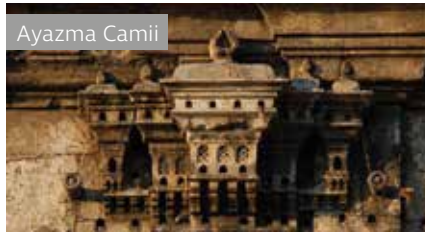
Kuş evi deyip geçmemek gerekiyor. Çünkü kuş evleri de, diğer birçok mimari eserimizde olduğu gibi, milletimizin sanat zevkini, inceliğini, merhametini ve engin duygularını yansıtıyor.

gibi ileriye doğru uzanan, cepheleri kemerli kapılar ve kafesli pencerelerle süslenmiş, üstleri çatı veya kubbeciklerle örtülü, tek katlı köşklere veya yalılara benziyor. Bazen de sütuncuklar üzerinde revaklarla çevrilmiş, birbiri üstünde yükselen balkonlarıyla çok katlı saraylara ve sahil saraylara benziyor. Bu bakımdan bu gruptaki kuş evlerine kuş köşkü veya sarayı demek daha doğru olur. Kargir kuş köşkleri, büyüklüklerine göre bir veya birkaç taşın dantel gibi oyularak işlenmesi suretiyle adeta sanat eseri hâline getirilmiştir.

Bir başka grup kuş evi, bina cephelerindeki oyuklara, boşluklara yapılmış delikler ve oyuklar şeklinde veya mağara evleri gibidir. Bulundukları cepheden dışarıya çıkıntı veya taşkınlık yapmazlar. Bu gruptaki kuş evlerine en güzel örnekler, İstanbul'da Süleymaniye ve Eminönü Yeni Cami ve Büyükçekmece Sokullu Mehmet Paşa Köprüsü'nde görülmektedir.

Bu minik modellerin inşası sırasında sanatkarların nerelerden ilham aldıkları ve bunların göründükleri kadar hayali olmadığı anlaşılabilir. Eski abidelerimizin minyatür ve gravürlere geçmiş, taş veya tahtaya oyulmuş örnekleriyle kuş evleri büyük benzerlikler göstermektedir.

Sonuç olarak, kuş evi deyip geçmemek gerekiyor. Çünkü kuş evleri de, diğer birçok mimari eserimizde olduğu gibi, milletimizin sanat zevkini, inceliğini, merhametini ve engin duygularını yansıtıyor. Başka milletlerin mimari yapılarında bu ne kadar görülebilir acaba?



SÖZ
uçar
YAZI
kalır

GENÇLİK

KIYMETLİ

Nurettin Topçu

Gençler,
Bir millet, mekteb-
biyle millet olur.
Bir millet, mektebinde yükselir. Mektebin büyüklüğünü görmek mi istiyorsunuz? Mektebin hayatına girin, koridorlarında dolaşın, sıralarının üstünü yoklayın, gençliğinin alnında parıldayan necabet damgasına bakın. Her birinin yüzünde ilahî nazardan nişane olan hayâ membaında kaynaşan bin sevimli manayı seyredin: Biliniz ki cemaatin en temiz unsurları sizlersiniz. Bir milleti büyük yapan içinde bulunduğu medeniyet âlemine bayrak yapan, mekteplerinin kan değil de dimağ usaresi harcayan sinesidir. Medeniyet kervanına yol gösteren maariftir, kültürdür. İlkçağ tarihinde gördünüz ki Sümer, Mısır ve Çin dünyalarının, Yunan dünyasının büyük medeniyetleri hep kültür ve maarif temeli üzerine kurulmuştur. İslam, bir büyük ilim rönesansı ile âleme yayılan güneş oldu. Bizim millî tarihimiz Anadolu'da bin yıl evvel başlarken, Selçuklu veziri Nizamülmülk'ün Bağdat'ta açtığı Nizamiye Med-

resesi, Türk-İslam dünyasının bütün büyük ruhlarını kendi etrafında topladı. Bundan sonraki yayılışın dimağı oldu-
lar, İstanbul'u alan büyük atamız Fatih'in, fethinden daha büyük eseri Fatih Külliyesi, Kanuni'nin Mohaç ve Hint seferlerinden daha büyük eseri Süleymaniye Külliyesi olmuştur. Bizde gerçekten bizim olan ne varsa hepsi mektebindir. Geri kalan ya cildimizle iştihalarımızın veya alışkanlıklarla şaşkınlıklarımızdır. Bu hikmeti pek iyi anlayan Büyük İskender'in, hocası Aristo'ya borçlu olduğu büyük minneti ifade eden şu sözü size ibret olmalıdır: "Babam beni gökten yere indirdi, hocam beni yerden göğe çıkardı."

Filozof Sokrat'ın şu sözü, hikmetin sonuncu basamağı olan sırna ne yoldan ulaşıldığını ortaya koyucudur: "Ben yalnız bir şey biliyorum o da hiçbir şey bilmediğimi bilmektir." İşte en büyük hâkimin, sonsuz, idraki sonsuz açıklıkla birleştiren bilgisi.

Hiçbir şey bilmediğimizi bilecek kadar çok bilgi, derin bilgi, ilahî bilgi mi elde etmek

istiyorsunuz? Her şeyi ve bütün varlığı sevmeyi öğreniniz. Bu ulvi sevginin şartı; her an bir vazifenin emri altında bulunduğunu bilmek, her an kendinden bir fedakârlık beklendiğini göze almak, her gün yeni bir hizmete hazır olmaktır. Hiçbir hizmete söz vermeden, serazat kendi zannınca hür yaşadığını söyleyen insan, hakikatte bir esirdir; içgüdülerinin ve her günkü hasis menfaatleriyle alışkanlıklarını kırmırdatan kuvvetlerin esiridir. Vazifesiz, itaatsiz insan, vazife ve itaat iradesini ta içinden teperek kendinden uzaklaştıran içimizdeki hayvanın esiridir. Hür adam, hürriyetle sahip olduğu içsel kuvvetlerin varlığı sayesinde üzerine bir takım vazifeler yüklenmiştir.

Mektep koridorları gerçek fethlerin yeridir. Harp cephesindekinden daha derin ve trajik duygular sisteminin yaşandığı muhteşem ve ilahî sahnedir. Burada kendine irşat aydınlığı arayan gençlik, aynı zamanda kendisine verilen irşat ışığını ellerinde taşıdığı için irşatçısına mürşit de olabilir. Bugüne kadar biz vazifeyi yapan; siz, yarının mürşitleri olacaksınız.

Bu yazı, Nurettin Topçu'nun Dergâh Yayınlarından çıkan "Türkiye'nin Maarif Davası" adlı eserinden alıntılanmıştır.

Mustafa Kutlu ilk kitabını yayınladığı 1968 yılından bugüne: Yokuşa Akan Sular, Ya Tahammül Ya Sefer, Bu Böyledir, Mavi Kuş, Tufandan Önce, Rüzgârlı Pazar, Menekşeli Mektup gibi yaklaşık otuz hikâye kitabını okurlara sundu ve sunmaya devam ediyor.



Hepimizin Hikâyesi

Mustafa Kutlu

MUSTAFA TOPRAK

K

öyler ve kasabalar hangi şehirlinin hayalinde değildir ki. Bit-

meyen bir özlem ile tarlaları, bağları, bahçeleri özler durur kent yorgunları. Büyük hayalin adımlarını atmak kolay değildir, belki bir yaz günü köyümüzdeki ağacın altında gölgelenmek nasip olur veya bostandan kavun karpuz toplayıp yaz sofrası kuruveririz. İşte böyle böyle ruhumuzun ince köşelerine dokunan köy-kasaba özlemi Mustafa Kutlu'nun başlıca hikâye konularındandır. Beyhude Ömrüm kitabında, köy yaşamına dair detayları sunarken bir şehirlinin gitgellerini de aktarmaktan geri durmuyor. Her coğrafyanın kendine göre kuralları olduğu için uzaktan

gözlemleyen ile yaşayan arasında ciddi farklılıklar olduğunu hikâyenin akıcılığı içinde anlatıyor.

Uzun Hikâye kitabında da kasaba yaşamının akışını aktarıırken bu izlekten ayrılmıyor Mustafa Kutlu. Yazdığı hikâyelerin yalın dili okurken vaktin nasıl geçtiğini hissettirmiyor. Hızlıca bitirilebilen kitaplarından sonra düşünce dünyamızda yeni keşifler başlıyor. Hikâyede anlatılan mekân ile kurulan bağ uzun süre zihinlerden çıkmıyor. Sinema unsurlarına yatkın anlatım tarzı olması vesilesiyle kitaplarını okurken hemen bir sahne gözünüzün önünde oluşuyor.

Beyhude Ömrüm ve birçok kitabında hayata dair bir der-

di olduğunu anlıyoruz Mustafa Kutlu'nun. Bunu da en sade şekliyle ifade ettiği şu cümlede bulmak mümkün: "Bir şey yap güzel olsun. Huzura vesile olsun, rikkate yol açsın, şevk versin, hakikate işaret etsin." İşte böylesine hissiyatlı bir derdin sahibi olması dolayısıyla onun hikâyelerinde her daim kadim olana dair bir işaret görmek mümkün.

Mustafa Kutlu ilk kitabını yayınladığı 1968 yılından bugüne: Yokuşa Akan Sular, Ya Tahammül Ya Sefer, Bu Böyledir, Mavi Kuş, Tufandan Önce, Rüzgârlı Pazar, Menekşeli Mektup gibi yaklaşık otuz hikâye kitabını okurlara sundu ve sunmaya devam ediyor.

SERBEST KÜRSÜ

MERVE ÜNALLI

GENÇLERE SORDUK...

AİLENİZ KARŞI CİNS İLE İLETİŞİMİNİZİ NASIL BAKAR, SİZE MÜDAHALE EDER Mİ?



uzmanına SORDUK

NAZLI ÖZBURUN

Uzman Aile Terapisti

Çocukların cinsel kimlik gelişimleri üç-dört yaşında başlar. Kadın ya da erkek olduğunu cinsel kimlik gelişimi bazında bu dönemde kazanan çocuk ergenlik dönemiyle birlikte karşı cinsle karşı yoğun bir ilgi geliştirir. Bu ilgiyle beraber aileler de kaygılanmaya başlar, aslında karşı cinsle yönelim geliştirmesi çocuğunuzun cinsel kimliğiyle ilgili olarak her şeyin yolunda olduğunu göstermesi bakımından önemlidir. Çocuğunuzun sağlıklı bir gelişim döneminden geçtiğini haber verir.

Ailelerin kaygısı zamanından önce başlayan romantik ilişkilerin gençlere okul ve eğitim hayatlarına zarar vereceği yönündeki endişeleridir.

Bu konuda anne babalar çocuklarıyla ilişkilerini geliştirmeyi öğrenmeli ve onlara desteğe ihtiyaç duydukları zamanda destek vermeleri gerekmektedir. Hoşlanma olabileceği fakat bu duyguların ifadesinde ve kız-erkek arkadaşlığı yapma konusunda zamanın henüz erken olduğunu ve duygularını yönetmesi



ANNE BABALARINA SORDUK...

ÇOCUKLARINIZIN KARŞI CİNS İLE İLETİŞİMİNE NASIL BAKARSINIZ, MÜDAHALE EDER MİSİNİZ?



kendisine ve karşı tarafa zarar veremeyecek mesafeli bir arkadaşlığın olabileceğini söyleyebilmedirler. Kız-erkek arkadaşlığının farklı bir şey olduğunu arkadaş olmanın yeterli olduğunu ifade edebilmelidirler. Genç büyük bir merak içindedir, bu dönemde anne babayı sadece engelleyen eleştiren biri olarak görmek genci ailesinden uzaklaştırabilir. Ailesinden uzaklaşan genç ise yanlış yapmaya daha açık bir hâle gelebilir. Gence, anne-baba olarak "seni anlıyorum, duygularını anlıyo-

rum ama duyguları yönetebilmeli ve önceliklerini belirleyebilmelisin" mesajı verilmelidir. Kendisine ve karşı tarafa haksızlık yapabileceği durumlara girmemesi için nasihat edilmelidir. Çocuğunuz size duygularından bahsettiğinde onu alay etmeden dinleyebilirsiniz, doğru yönlendirebilirsiniz. Çocuğunuzun gelişim dönemi gereği böyle duygular yaşadığını bilmek sizi rahatlasın ve duygularını yönetebileceği bilgisini onunla paylaşın. Ayıplamadan, suçlamadan genci dinlemek,

aradaki iletişimi bozmamak ve dünyanın en önemli konusu bu durummuş gibi davranmayarak durumu yönetebilir bu dönemi sağlıklı bir şekilde geçirebilirsiniz.

Anne-babaların bu zorlu süreçte yapması gereken, çocuklarına destek olmak ve onlara ne kadar değerli olduklarını hissettirmektir. Değerli olduğunu bilen, sevilen, önemsenen bir genç, kendisini kanıtlamak için başını derde sokacak tecrübelere ihtiyaç duymayacak ve kendisini korumayı bilecektir.

El-Alîm: Zaman ve mekân kaydı
olmaksızın küçük büyük, gizli aşîkâr
her şeyi, her hadiseyi hakkıyla
bilen...

KISSADAN HİSSE

Oğlunun seni bırakacağı yer



Yaşlı adam eşini kaybedince oğluyla gelininin yanına sığınır. Önceleri onu iyi karşılayan oğlu ve gelini yaşlı adamın sağlığı iyice bozulup kendine bakamaz hâle gelince kendilerince çareler düşünürler. Sonunda babanın uzak bir yere götürülme fikri ortaya atılır. Oğlu başta tereddüt etse de sonunda bu fikri uygulamaya karar verir.

Bir sabah babasına onu pikniğe götüreceğini söyler. Baba oğul yola koyulurlar. Şehrin dışına çıkarlar, dağlara doğru giderler. Oğlu bir yeri gözüne kestirir, burada duralım der. Ancak babası orayı

beğenmez. Biraz daha giderler, oğlu durur ve burası iyi, der. Ancak yaşlı adam burayı da beğenmez, biraz daha ilerlemek ister. Biraz daha giderler ve dururlar. Ancak yaşlı adamın burası da hoşuna gitmez. İyice kızan oğlu babasına, neden devam etmek istediğini sorar.

Yaşlı adam acıyla gülümseyerek: "Beni ilk bıraktığın yer, babamın babasını bıraktığı yerd. Sonraki yer, benim babamı bıraktığım yerd. Sonraki yerde durmayıp devam etmek istedim, çünkü torunumun seni nereye bırakacağını merak ettim." der.

BİR DUA

"Allah'ım! Senden benim için hayırları açmanı, işlerimin hayırla sonuçlanmasını, açığı ve gizlisi ile her türlü hayrı, cennette yüksek dereceler istiyorum. (Allah'ım!) Duamı kabul eyle." (Hâkim, Deavat, 1911.)



BİR İNCİ

Bizler mi vakti hoşça geçirmekteyiz bugün?
Şüphem budur: Vakit mi geçirmektedir bizi?
(Yahya Kemal)



Derginiz Karaman Ayrancı Müftülüğü aracılığı ile her ay okulumuza ulaşmaktadır. Öncelikle emeği geçen, bize ulaştıran herkesten Allah razı olsun. Bu güne kadarki dergilerden çok farklı yönleri olan bir dergi çıkarmaktasınız. Çeşit çeşit ve güncel konular, herkese hitap eden içerik, anlaşılır bir üslup öne çıkan farklarınızdan birkaçı. Fotoğraflardan faydalanmanız, sağlık, eğitim, din, bulmaca, tarih vb. yazıların o kadar akıcı bir okuması var ki, başucu kitaplarımın yanında bulunduruyorum ve bir sonraki sayıyı merakla bekliyorum. Hiç sıkılmadan fırsat buldukça okumaya çalışıyorum. Aile Derginizi özellikle çok beğeniyorum. Daha çok insana ulaşmanız temennimdir. Elinize ve emeğinize sağlık. Saygılarımla.

ABDULLAH ŞENCAN Karaman

Diyanet'in yayınlarından bir kısmını takip ediyordum ama son 1-2 senedir sosyal medyada dergi paylaşımlarını gördüm, hoşuma gitti açıkçası. Paylaşılan yazılar son derece bilgilendirici. Anlaşılan titizlikle seçiliyor. Bir de şunu fark ettim, okurken sıkılmıyor insan ve bir sonraki sayıyı bekliyor. Diğer ay merakla beklediğim bölümlerden birisi "Misafirimiz Var." ilgiyle okuyorum. Elinize sağlık Aile Dergisi ekibi.

CEYDA İPEK AYDOĞDU İzmir

Diyanet Çocuk Dergisi'ni çocuklarım severek takip ediyorlar. Bize uygun dergi var mı diye araştırdım ve Aile Dergisi'ne abone ol-

duk. Aile Dergisi de Aylık Dergi ile birlikte geliyor. Herkesin keyifle okuyup da sıkılmayacağı dergiler olduğunu düşünüyorum. Bilmeyenler de internetten bir baksın derim. Teşekkürler Diyanet.

MURAT KARAKUŞ Tekirdağ

Hasan Karaca'nın yazılarını çok beğeniyorum. Lise son sınıf öğrencisiyim. Okulda arkadaşlara da veriyorum dergiyi. Onlara da ilk başta değişik gelmişti Hasan Karaca'nın yazıları da şimdi bir sonraki ay acaba ne okuyacağız diye merak ediyoruz. Kendisine selamlar gönderiyorum.

FURKAN ÖZÇELİK Bolu

Geçen yıl İstanbul'da düzenlenen dergi fuarında tanıdım ilk kez derginizi. Şaşkınlıkla "Diyanet'in dergisi de mi varmış?" demiştim hatta. Stant görevlisi arkadaşların başarılı dergi sunumları ve ziyaretçilere karşı göstermiş oldukları misafirperver sunumları dergilerinizi tanımak için daha da çok merak uyandırdı bende açıkçası. Bana hediye edilen birkaç sayıyı son noktasına kadar didik didik ettiğimi hatırlıyorum şimdi. Kapsamlı içeriğinden başarılı tasarımına, konu seçiminden yazar zenginliğine kadar bir dergide olması gerekenleri fazlasıyla karşılıyor dergileriniz. Bize bu hizmeti sunan Diyanet İşleri Başkanlığına ve dergilerin hazırlanmasında emeği geçen tüm personelinize teşekkür ediyorum.

HALİDE ZEYTİNDALİ İstanbul

Neslin muhafazası özellikle son zamanlarda oldukça zorlaştı ve üzerine daha da çok düşülmesi gereken bir vasıf kazandı. Aile Derginizin son sayısında bu mevzu kapsamlı bir şekilde ele alınmış. Belli ki yazar hanımefendi konuyu derinlemesine biliyor ve çok farklı yönlerden konuya bakarak çözüm odaklı bir yaklaşım sergiliyor. Bu yazınız başta olmak üzere genç neslin hatta ülkedeki her bireyin derginizi tanınmasını ve takip etmesi dileğimle...

KERİM KAVUKLAR Tokat

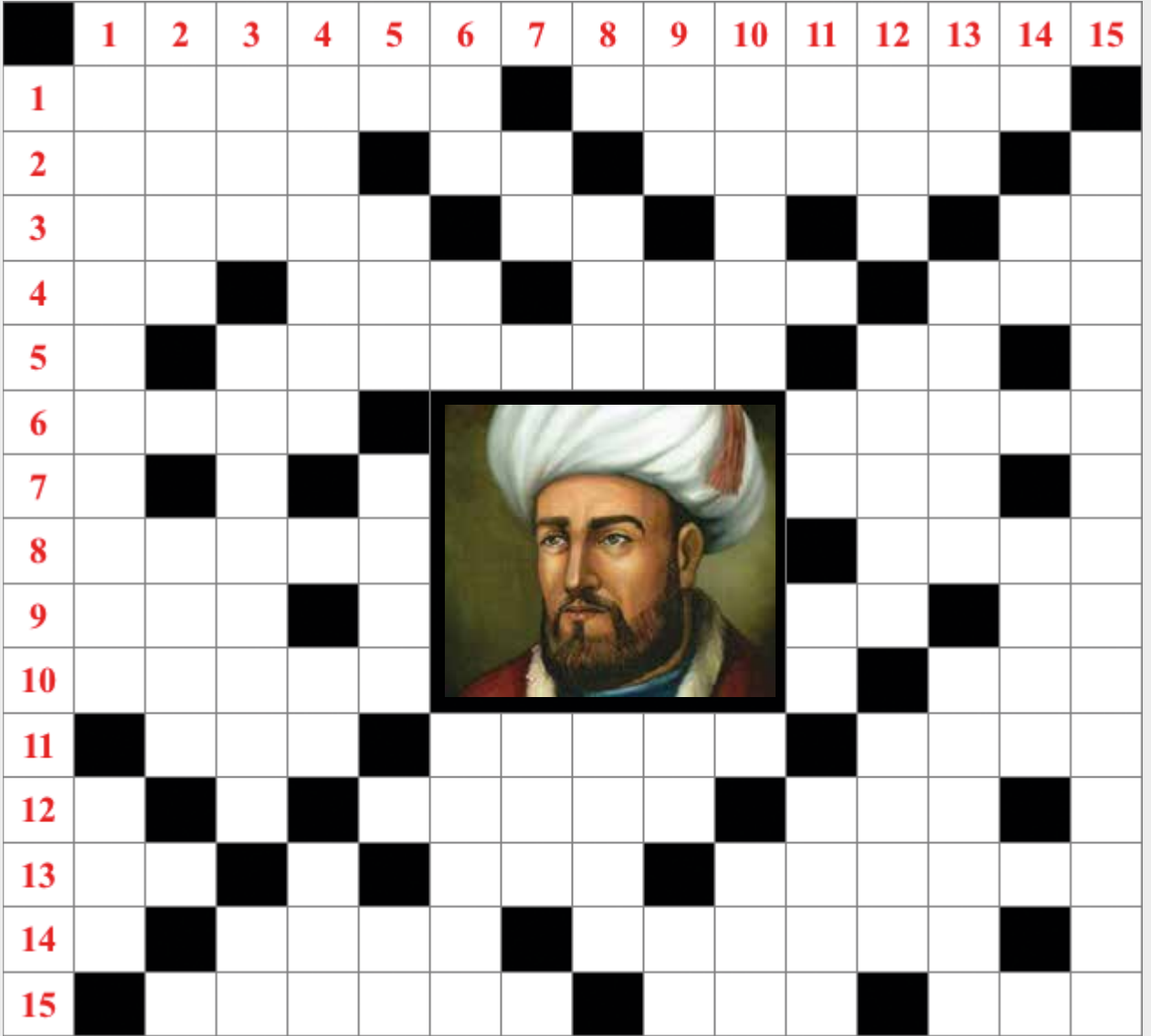
Sanal âlemde sörf esnasında tesadüfen karşınıza çıktı bir sosyal medya hesabınız. Daha sonra bir web sayfanız olduğunu da keşfettim. İçerik bakımından oldukça geniş bir perspektife sahipsiniz. Grafik tasarımınıza da diyecek söz yok doğrusu. Ama sosyal medya hesaplarınızın takipçi sayısı çok az bunu en kısa zamanda arttırmamız gerekiyor. Yoksa benim gibi sizden habersiz olan pek çok kişiye ulaşma imkânınız olmaz.

RUKİYE MERCAN Antalya

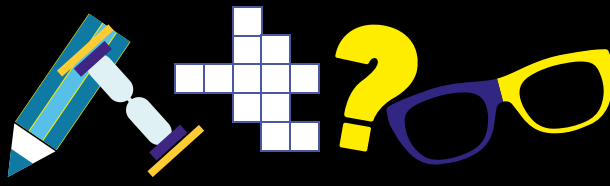
Yurtdışında yaşıyorum. Derginizi Facebook ve Twitter üzerinden takip ediyorum. Paylaşımlarınızı beğeniyorum. Yeni web sayfanızı da beğeniyle okuyorum. Abone olmak için ilgililerle de görüştüm. İnşallah tüm dergilerinize de abone olacağım. Allah sizlerden razı olsun. Herkese teşekkürler...

HALİT ADIYAMAN Bournemouth

BULMACA



SOLDAN SAĞA **1-** Dinî buyrukları yerine getirme. – Adını, ilk ayetinde yer alan ve çoklukla övünme anlamına gelen sözcükten alan Kur'an-ı Kerim'in 102. suresi. **2-** Türk Halk Edebiyatı'nın klasik türlerinden olan, genellikle dört dizeden oluşan küçük manzum eserler. – Duman lekesi. – Gerçek anlamı baş aşağı getirilmiş, ters çevrilmiş olan ancak genellikle mecazi anlamı olan uğursuz manasında kullanılan bir sıfat. **3-** Bolu il sınırları içinde yer alan ve doğal güzellikleriyle dünyanın pek çok yerinden ziyaretçileri ağırlayan doğal set gölünün adı. – Bir yılın on iki bölümünden her biri. – Bir işte başta gelen kimse veya şey. **4-** Eski dilde su, âb. – Eğik olmayan. – Kuru soğuk. – Kayaların doğal etkenlerle parçalanarak ufalanmasından oluşan, deniz kıyısı, dere yatağı vb. yerlerde çok bulunan, ufak, sert tanecikler. **5-** Kargagillerden, karnı beyaz, kanatları ve kuyruğu kül rengi diğer yerleri parlak, kara, uzun kuyruklu kuş, alacakarga, alakarga. – Baryum elementinin kimyasal simgesi. **6-** Tartıda çok çeken, hafif karşıtı. – Ayet-i kerimde "İnsanlar için bir açıklama, Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için bir hidayet ve öğüt" olarak nitelenen hayat kitabımız. **7-** Olağandan daha hacimli, olağanı aşan büyüklüğü olan, ufak karşıtı. **8-** Ülkemizin Akdeniz Bölgesi'nde yer alan, sanayi ve tarım faaliyetlerinde oldukça gelişmiş illerinden biri. – Zan, zehap. **9-** Dili tutulmuş, konuşamaz duruma gelmiş, dilsiz. – Başına geldiği isme olumsuzluk anlamı katan Farsça kökenli bir ön ek. – Freud'a göre zihin oluşumunun en alt seviyesinde bulunan ilkel benlik. **10-** Yönetme, yönetim. – Karşılaştırma anlamında kullanılan bir bağlaç. **11-** Görme engelli. – Adını 25. ayetinde geçen kıssalar veya anlatılar anlamına gelen kelimeden alan, Kur'an-ı Kerim'in 28. suresinin adı. – Rus, Beyaz Rus, Ukraynalı, Leh, Sırp, Hırvat, Sloven, Bulgar, Slovak ve Çek halklarına dillerindeki yakınlık dolayısıyla verilen ortak ad. **12-** Mekke döneminde nazil olan ve adını onuncu ayette geçen duman anlamındaki sözcükten alan Kur'an'ın indirilişi, müşriklerin ona karşı tutumu, Firavun ve halkının başlarına gelen azaplar, Kureys'in Hz. Peygamberi yalanlaması, iyilerin ve kötülerin karşılaşacakları akıbet konu edinen sure. – Birleşik Arap Emirlikleri'nin uluslararası plaka kodu. **13-** Hayat arkadaşı, refik, refika; birbirine benzeyen iki şeyden her biri, benzeri. – Şiilik yolundan giden, Hz. Ali'ye yandaş olan kimseler. – Metallerde erimeyi sağlamak amacıyla dökümden önce yapılan ısıtma işlemi. **14-** Utanma duygusu, utanç, utanma, sıkılma. – Ticaretle ilgili, ticarete ilişkin olan. **15-** Miras. – Neşeli, mutlu. – Eski dilde mavi.



YUKARIDAN AŞAĞI 1- 1058'de Horasan'ın Tus şehrinde dünyaya gelen; 18 Aralık 1111 tarihinde vefat eden; Hucetü'l-İslam ve Zeynüddin lakaplarıyla da bilinen; en önemli eseri İhya-yı Ulumü'd-din olan büyük İslam âlimi, filozof, mutasavvıf ve müderrisin adı. – Tepkili motorlarla çalışan, özel cihazların çıkardığı gazla basınç sağlanan, hızı çok olan uçak. **2-** Çocuğu olan erkek, peder. – I. Dünya Savaşı yıllarında başlamış, savaşının barbarlığına, sanat alanındaki ve gündelik hayattaki entelektüel katılığa protesto olmuş; ülkemizde "Garip" edebiyat akımına benzerliği ile tanınan kültürel ve sanatsal akımın adı. **3-** Temel, esas, asıl. – Cisimleri veya sözcükleri birbiri ardı sıra veya yan yana koyarak sıra durumuna getirme eylemi. – Evet, olumlu, doğru anlamında kullanılan bir ünlem. **4-** Dinî inancı güçlü, din kurallarına bağlı, mütedeyyin. – Antik Mısır'da güneş tanrısına verilen ad. – Sıcak, kızgın, yakıcı. **5-** Herhangi bir kas kümesinin irade dışı hareketi. – Güzel kokulu, yaprakları baharat olarak kullanılan, çok yıllık ve otsu bir kültür bitkisi. – Yemekten emir. **6-** Boru sesi. – Kırgızistan'ın uluslararası plaka kodu. – Bele sarılan uzun ve enli kumaş. **7-** Suudi Arabistan'ın uluslararası plaka kodu. – Cömert, kardeş; aynı isimle bilinen ocaktan olan kimse. **8-** Güzel kokulu bitkilerden çıkarılan uçucu, kokulu ve sıvı madde. – Bir günlük sürenin yirmi dörtte birine eşit, altmış dakikalık zaman dilimi. **9-** İlaç, merhem. – Şaşma, şaşkınlık bildiren bir söz. – En kısa zaman dilimi, lahza. – Bir sonuç elde etmek, herhangi bir şey ortaya koymak için güç harcayarak yapılan etkinlik, çalışma. **10-** Hanların bağlı olduğu devlet başkanı, hakan, imparator. – Kraliçe. **11-** Beyaz. – Bir bağlaç. – "Hangi şey?" anlamındaki bir soru sözü. – Sanayi. **12-** Yasalara, törelere ve ahlak kurallarına aykırı davranış; toplumsal düzeni bozma; cürüm. – 2016 Dünya Yaşanabilir Şehirler sıralamasında Türkiye birincisi ve dünya 28. olan; tarihsel ve doğal zenginliklerinin yanı sıra Ulu Cami, Yeşil Türbe ve Somuncu Baba Türbesi gibi pek çok dinî-kültürel unsura da en sahipliği yapan; Marmara Bölgesi'nin güneyinde yer alan ilimiz. – Başka, öteki, diğer. **13-** Bazı görevleri yürütebilmek amacıyla kurulan, özel yapıları, donatımları, atölyeleri, onarım yerleri, servis alanları olan, sürekli veya geçici olarak konaklanan yer. – İsmi ilk ayetine geçen ve kıyamet anlamına gelen kelimedden alan, 11 ayetten oluşan, Kur'an-ı Kerim'in 101. suresinin adı. – Herhangi bir şeyi bir konumdan başka bir konuma iletme işi. **14-** Altın elementinin kimyasal simgesi. – "Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın (meydana getirip) yayan Rabbinize karşı gelmekten sakının." ayeti ile başlayan; özellikle kadın haklarından, onların hukuki ve sosyal konumlarından bahsedilen; Kur'an-ı Kerim'in dördüncü suresinin adı. **15-** Küçük bir beylikten cihan hâkimiyetine ulaşmayı başarmış, altı asır dünyanın dört bir yanında hüküm sürerek kimi tarihçilere göre "dünyanın son imparatorluğu" olarak anılan, Doğu Roma İmparatorluğu'na son vererek yeni bir çağı da başlatan büyük Türk devleti.

2	6							
8		7			6			
			3		4			
	3	8	7			9		
1	5		6		8		2	7
		9			3	5	8	
			1		2			
			8			6		2
							9	4

SUDOKU KURALLARI

Oyunun amacı dokuzar hücreden oluşan 9 eşit kutuya bölünmüş bir alan üzerinde sayıları tekrar etmeyecek şekilde dizmeyi başarmak. Her satır ve sütunda 1'den 9'a kadar olan sayıları sadece bir kez kullanarak dizmeniz gerekiyor. Aynı şekilde çizgilerle ayrılmış her kutu içerisinde de 1'den 9'a kadar olan sayılar da sadece bir kez kullanılmak zorundadır. Sudoku, hem zevkli bir bulmaca hem de iyi bir zihin jimnastiğidir. İyi eğlenceler.

ÇÖZÜMLER

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	I	B	A	D	E	T	T	E	K	A	S	Ü	R	
2	M	A	N	I	İ	S	M	A	K	U	S	O		
3	A	B	A	N	T	A	Y	G	C	A	S			
4	M	A	D	İ	K	A	Y	A	Z	K	U	M		
5	G		S	A	K	S	A	Ğ	A	N	B	A	A	
6	A	Ğ	I	R					K	U	R	A	N	
7	Z		R	E	N				I	R	I	L		
8	A	D	A	N					S	A	N	I		
9	L	A	L	N					N	A	I	D		
10	I	D	A	R	E				E	I	S	E		
11	A	M	A		K	A	S	A	S		S	L	A	V
12	J	A	D	U	H	A	N		U	A	E	L		
13	E	S	H		Ş	I	A		E	R	I	T	M	E
14	T	H	A	Y	A		T	I	C	A	R	I	T	
15	T	E	R	E	K	E		S	E	N	M	A	I	

2	6	3	9	8	1	4	7	5
8	4	7	2	5	6	1	3	9
5	9	1	3	7	4	2	6	8
6	3	8	7	2	5	9	4	1
1	5	4	6	9	8	3	2	7
7	2	9	4	1	3	5	8	6
9	8	6	1	4	2	7	5	3
4	7	5	8	3	9	6	1	2
3	1	2	5	6	7	8	9	4



MUSTAFA PAKSOY

Türkiye Diyanet Vakfı iyilik temalı yarışması sergileme ödülü